

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

Agnė Sinkevičiūtė

**DARNAUS VYSTYMO SI KOMUNIKACIJA VIEŠAJAME SEKTORIUJE:
LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ INTERNETINIŲ SVETAINIŲ TURINIO
ANALIZĖ**

Baigiamasis magistro projektas

Vadovė
Doc. dr. Aistė Balžekienė

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMNAITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

**DARNAUS VYSTYMOŠI KOMUNIKACIJA VIEŠAJAME SEKTORIUJE:
LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ INTERNETINIŲ SVETAINIŲ TURINIO
ANALIZĖ**

Baigiamasis magistro projektas

Viešasis administravimas (kodas 621N70001)

Vadovas

Doc. dr. Aistė Balžekienė
2016-05-30

Recenzentas

Doc. Jolita Sinkienė
2016-05-30

Projektą atliko

Agnė Sinkevičiūtė
2016-05-30

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų

(Fakultetas)

Agnė Sinkevičiūtė

(Studento vardas, pavardė)

Viešasis administravimas, 621N70001

(Studijų programos pavadinimas, kodas)

„Darnaus vystymosi komunikacija viešajame sektoriuje: Lietuvos savivaldybių internetinių svetainių turinio analizė“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

20 16 m. gegužės 30 d.

Kaunas

Patvirtinu, kad mano, **Agnės Sinkevičiūtės**, baigiamasis projektas tema „Darnaus vystymosi komunikacija viešajame sektoriuje: Lietuvos savivaldybių internetinių svetainių turinio analizė“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Sinkevičiūtė, Agnė. Sustainable Development Communication in Public Sector: Content Analysis of Lithuanian Municipalities Websites. Master's thesis in Public Administration / supervisor assoc. doc. Aistė Balžekienė. The Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

Research area and field: Public Administration and Social science (03 S).

Key word: Sustainable Development, Sustainable Development Policy, Public sector institutions, public communication.

Kaunas, 2016, 78 p.

SUMMARY

This final master's thesis analyzes communicative contents of sustainable development. Low attention of public sectors towards communication about sustainable development, reveals the problematic parts of the system that needs to be addressed in order to improve the effectiveness of informing the public. Thesis analyzes problems that are related to sustainable development communicative content, such as: lowering poverty in the regions, reinforcing quality of meaningful standards, promotion of economic development, pursuit to avoid irreparable damage to natural resources and how the public sectors institutions informs the public about this matter. Thesis object – communication content of sustainable development in Lithuanian municipal websites. Thesis goal is – to analyze the communication content of the sustainable development in Lithuanian municipal websites. Thesis objectives: to analyze the theoretical aspects of sustainable development communication; to provide analysis of institutional and legal principles of sustainable development communication; to conduct content analysis of the four largest Lithuanian municipal websites; to identify communication areas of sustainable development. Four areas of the sustainable development was identified, using P. W. James theories, those four areas are ecology, economy, politics, culture. Research data was collected using qualitative and quantitative content analysis of main municipal websites. Collected data revealed which of the four areas of sustainable development in the main cities is the most often communicated and most often tends to reach the public. “*Circles of Sustainable*” methodology. The results of the analysis showed that the sustainable development communication content in the websites of biggest Lithuanian municipalities have similar characteristic. Throughout the cities the communicated content did not exceed the range of 100/9 and didn't exceed the 50 % threshold. The most frequently communicated aspects of sustainable development are different in municipal websites. In Siauliai most frequent is policy dimension 33%, in Kaunas economy 37%, Vilnius culture 35%, Klaipeda economy, politics, culture under 27%, Klaipeda economy, politics, culture under 27. This identifies that public sector that provides communicative content is not paying much attention to the sustainable development, and public usually is not being informed about it trough the news.

TURINYS

LENTELĖS	6
ĮVADAS.....	10
1. TEORINIAI DARNAUS VYSTYMOŠI KOMUNIKACIJOS PAGRINDAI VIEŠAJAME SEKTORIUJE	13
1.1 Darnaus vystymosi koncepcija ir jos komunikaciniai aspektai.....	13
1.2 Viešoji komunikacija instituciniame lygmenyje	21
1.3 Komunikacijos proceso dalyviai viešajame sektoriuje	25
1.4 „Darnūs ratai“ ir darnus vystymasis.....	27
2. DARNAUS VYSTYMOŠI KOMUNIKACIJOS INSTITUCINIAI IR TEISINIAI ASPEKTAI.....	31
2.1 Darnaus vystymosi politika.....	31
2.2 Institucinis darnaus vystymosi lygmuo Lietuvoje.....	33
2.3 Savivaldybių internetinių svetainių teisinis reglamentavimas	37
3. VILNIAUS, KAUNO, KLAIPĖDOS IR ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBIŲ INTERNETINIŲ SVETAINIŲ TURINIO ANALIZĖ.....	41
3.1 Tyrimo metodikos pagrindimas	41
3.3 Darnaus vystymosi komunikacijos sričių analizė	47
3.4 Naujienų analizės komunikaciniai aspektai pagal kategorijas	64
3.5 Savivaldybių komunikuojamo turinio „Darnūs ratai“	68
IŠVADOS.....	71
REKOMENDACIJOS.....	73
LITERATŪROS SĄRAŠAS:	74
ŠALTINIAI	78

LENTELĖS

1 lentelė. Ekonominės, aplinkos, socialinės dimensijų savybės (sudaryta autorės).....	18
2 lentelė. Gero valdymo, darnaus vystymosi ir Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos principai (Krankalis, Anzelytė, 2013, p. 46-47).....	20
3 lentelė. Viešosios komunikacijos elementai (Pasquier, Villeneuve, 2012, p. 150, vertimas autorės)	22
4 lentelė. Socialinės sritys ir perspektyvos (Roberts, 2015, p. 55, vertimas autorės)	28
5 lentelė. Keturių sričių paaiškinimas pagal P. W. James (2015, p. 52-53, vertimas autorės)	28
6 lentelė. Veiksniai, turintys įtakos savivaldos institucijų strateginio valdymo procesui (Puškorius, 2006, p. 67).....	35
7 lentelė. Internetą ir kompiuterį naudojančių lietuvių procentinis pokytis (Informacinės visuomenės plėtros komitetas, 2014)	38
8 lentelė. Įstaigų internetinių svetainių reikalavimai (Europos tarpdisciplininių tyrimų institutas, 2014)	40
9 lentelė. pagal P. W. James išskirtos „Darnaus vystymosi“ sritys ir kategorijos, jų detalizavimas	45
10 lentelė. Keturių savivaldybių darnaus vystymosi komunikacija (sudaryta autorės)	48
11 lentelė. Savivaldybių duomenų pateikimo eiliškumo tvarka (sudaryta autorės).....	48
12 lentelė. Kategorija „Organizacijos ir institucijos“ (sudaryta autorės).....	49
13 lentelė. Kategorija „Teisė ir tvarka“ (sudaryta autorės).....	49
14 lentelė. Kategorija „Komunikacija ir kritika“ (sudaryta autorės)	50
15 lentelė. Kategorija „Reprezentacija ir derybos“ (sudaryta autorės)	51
16 lentelė. Kategorija „Apsauga ir sutartys“ (sudaryta autorės)	52
17 lentelė. Kategorija „Dialogas ir taikymas“ (sudaryta autorės).....	52
18 lentelė. Kategorija „Etika ir atsakomybė“ (sudaryta autorės).....	53
19 lentelė. Kategorija „Gamyba ir ištekliai“ (sudaryta autorės)	53
20 lentelė. Kategorija „Keitimasis ir pervedimas“ (sudaryta autorės)	54
21 lentelė. Kategorija „Apskaita ir reglamentavimas“ (sudaryta autorės)	54
22 lentelė. Kategorija „Vartojimas ir naudojimas“ (sudaryta autorės)	55
23 lentelė. Kategorija „Darbas ir pašalpa“ (sudaryta autorės)	55
24 lentelė. Kategorija „Technologijos ir infrastruktūra“ (sudaryta autorės).....	56
25 lentelė. Kategorija „Turtas ir dalijimasis“ (sudaryta autorės).....	56
26 lentelė. Kategorija „Žaliava ir energija“ (sudaryta autorės).....	57
27 lentelė. Kategorija „Vanduo ir oras“ (sudaryta autorės)	57
28 lentelė. Kategorija „Augalija ir gyvūnija“ (sudaryta autorės).....	57
29 lentelė. Kategorija „Būstas ir aplinka“ (sudaryta autorės)	57
30 lentelė. Kategorija „Statybos ir transportas“ (sudaryta autorės)	58
31 lentelė. Kategorija „Visuomeninė sveikata“ (sudaryta autorės).....	58

32 lentelė. Kategorija „Emisija ir atliekos“ (sudaryta autorės).....	59
33 lentelė. Kategorija „Tapatybė ir įsipareigojimas“ (sudaryta autorės)	60
34 lentelė. Kategorija „Kūryba ir poilsis“ (sudaryta autorės)	60
35 lentelė. Kategorija „Atsiminimas ir planavimas“ (sudaryta autorės).....	61
36 lentelė. Kategorija „Įsitikinimas ir reikšmė“ (sudaryta autorės)	61
37 lentelė. Kategorija „Lytis ir kartos“ (sudaryta autorės).....	62
38 lentelė. Kategorija „Tyrimai ir analizė“ (sudaryta autorės)	62
39 lentelė. Kategorija „Gerovė ir sveikata“ (sudaryta autorės).....	63
40 lentelė. Darnaus vystymosi kategorijos pagal miestus procentais (sudaryta autorės).....	64
41 lentelė. Naujienos problema/aktualija ir jai priskirta kategorija (sudaryta autorės)	67

PAVEIKSLAS

1 pav. Darbo struktūra (sudaryta autorės)	12
2 pav. Darnaus vystymosi esmė ir komunikuojami darnaus vystymosi komponentai (sudaryta autorės)	14
3 pav. Aplinkos, ekonominės, socialinės sričių poveikis kitai sričiai (sudaryta autorės)	15
4 pav. Ekonominio darnumo plėtra (sudaryta autorės)	16
5 pav. Aplinkos dimensijos samprata, sudaryta autorės remiantis A. Mikalauskiene (2014).....	17
6 pav. Veiksniai, kurie turi įtakos socialinio darnumo procesui (sudaryta autorės)	18
7 pav. Darnaus vystymosi keturi komponentai (sudaryta autorės)	19
8 pav. Interneto svetainės kokybės suvokimo modelis (Rudzevičius, Guseva, 2006, p. 78).....	24
9 pav. Modelis „Trigubas esminis požiūris (Roberts, 2015, p. 46, vertimas autorės)	27
10 pav. „Darnūs ratai“ pagal P. W. James (James, 2015, p. 48, vertimas autorės).....	29
11 pav. proceso „Darnūs ratai“ etapai, (circlesofsustainability.org, 2016, vertimas autorės)	30
12 pav. Decentralizuotas valstybės valdymas (Astrauskas, 2002, p. 33).....	33
13 pav. LR Aplinkos ministerijos strateginiai tikslai (sudaryta autorės)	35
14 pav. Savivaldybei priskirtos funkcijos pagal sprendimų priėmimo laisvę (sudaryta autorės pagal Lietuvos savivaldybių internetinės svetainės informaciją, 2016)	36
15 pav. Savivaldybės vaidmuo komunikuojant darnaus vystymosi politikos informaciją visuomenei (sudaryta autorės)	37
16 pav. Turinio analizės komunikacijos modelis (Morkevičius, 2005, papildyta autorės).....	42
17 pav. Tyrimo etapai (sudaryta autorės).....	45
18 pav. Kategorija „Antraštės pobūdis“ pagal Šiaulių, Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus savivaldybių internetinėse svetainėse atrinktas naujienas (sudaryta autorės)	65
19 pav. Kategorija „Kas pasisakė naujienoje“ pagal Šiaulių, Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus savivaldybių internetinėse svetainėse atrinktas naujienas (sudaryta autorės)	66
20 pav. Šiaulių, Kauno, Klaipėdos, Vilniaus komunikuojamas turinys pateiktas „Darnūs ratai“ pavidalu (sudaryta pagal circlesofsustainability.org, 2016).....	69

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Aplinkos dimensija – principas susijęs su aplinkos dėmeniu, kuris kreipia dėmesį į ribotą biofizinę įvairovę žemėje. Aplinkos darnumas suprantamas kaip gebėjimas ateities kartoms išsaugoti tris pagrindinius dalykus, susijusius su aplinka: gamtos išteklių tausojimas, tinkamas atliekų tvarkymas ir jų perdirbimas, naudingas naudojimas aplinka. (Oman, Spangenberg, 2002).

Darnaus vystymosi komunikacija – aiškinama per darnaus vystymosi politikos sričių – socialinės, ekonominės, ekologinės – plėtrą, kurios turi įtakos visuomenės gerovės kūrimui, leidžia žmonėms suprasti pagrindinius darnaus vystymosi veiksnius, jų tarpusavio priklausomybę (Willner, 2006).

Darnus miesto vystymasis – visuotinio darnaus vystymosi dalis, kuris apima visas žmogaus veiklos sritis (Šaparauskas, 2004).

Ekonominė dimensija – sudedamojo darnaus vystymosi dalis, kurios pagalba siekiama tenkinti pagrindinius žmonių poreikius ir užtikrinti aukštą bendrą gyvenimo kokybę, siekiama stiprinti ir efektyvinti šalies ekonomiką (Mikalauskienė, 2014).

Institucinė dimensija – procesas, siejamas su sąveika tarp įvairių institucijų ir trijų (ekonomika, aplinka, socialinė sritis) dimensijų valdymų per konkrečių sprendimų priėmimą (Oman, Spangenberg, 2002).

Komunikacija – svarbiausias socialinių santykių tarp žmonių pagrindas. Bet kokios informacijos perdavimas kitam asmeniui laikomas komunikacijos procesu, nes siekiama paveikti kitą asmenį. Šis procesas yra nuolatinis, integralus ir priklausantis nuo organizacijos kultūros (Pasquier, Villeneuve, 2012).

Politinė komunikacija – komunikacijos procesas, kuris atsiranda tarp politikų ir visuomenės, kai politinių institucijų atstovai komunikuoja su visuomene per pasirinktas žiniasklaidos priemones (McNair, 2011).

Savivaldybė – nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuriai įstatymu suteikta savivaldos teisė ir jos valdžios institucijų visuma (Visuotinė lietuvių enciklopedija, 2012).

Socialinė dimensija – procesas, kuris padeda valdyti su sveikatos sritimi susijusias problemas dabartyje ir ateityje, bei apima socialinių institucijų veiklą, kuri turi palengvinti aplinkosauginio ir ekonominio tvarumo kūrimą valstybėje dabarties ir ateities kartoms (Dillard, Dujon ir King, 2009).

Viešoji komunikacija – informacijos pateikimo forma naudojama viešojo sektoriaus aplinkoje, kad būtų atsižvelgta į veiklos specifiškumą, neutralumo svarbą, teisinius principus (Pasquier, Villeneuve, 2012).

IVADAS

Temos aktualumas: pastaruoju metu visuomenė turi vis greičiau taikytis prie naujų sistemų ir pokyčių, kurie yra kompleksiniai ir daugialypiai. Gamtos veiksmingumo potencialas vis labiau mažėja, nes teršiama ir alinama gamta, kurioje gyvena visuomenė. Norint, kad visuomenė daugiau sužinotų apie darnaus vystymo kūrimą, plėtojimą, į informacijos komunikavimą turi įsitraukti valdžios institucijos, tai yra institucinis lygmuo. Savivaldybės yra vietinis valdžios lygmuo, kuris daugiausiai bendrauja su visuomene, teikia įvairiausias paslaugas, žino pagrindines visuomenės problemas, tiesiogiai su ja bendrauja, todėl institucinė atsakomybė turi būti kuriama valstybėje. Savivaldybė yra nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuriai įstatymu suteikta savivaldos teisė ir jos valdžios institucijų visuma (Visuotinė lietuvių enciklopedija, 2012). Darnus vystymasis yra daugialypis procesas, kurį sudaro trys pagrindinės sritys – socialinė, aplinkosauginė, ekonominė. Per pagrindines darnaus vystymosi sritis išryškėja ir darnaus vystymosi komunikacijos supratimas. Kylant vis daugiau ekonominių problemų, veikiant įvairiems socialinių grupių interesams, didėjant aplinkosauginiams reikalavimams, formuojantis pasauliniams instituciniams tikslams, darnus vystymasis tampa neatsiejamu šiuolaikiniu demokratinės visuomenės atributu (Domarkas, Juknevičienė ir Kareivaitė, 2012). Pagrindinis šios koncepcijos supratimas visuomenėje yra mažai žinomas ir retai minimas, nes darnus vystymasis labiausiai analizuojamas tarp mokslininkų. I. Oman ir H. Spangenberg (2002) darnaus vystymosi koncepciją apibrėžia kaip sudėtingą vystymąsi, kuris sudarytas iš trijų matmenų: ekonomika, aplinka, socialinė sritis, o jų paskirtis visiems ir visada suteikti galimybę pilnavertiškai gyventi.

Pirminis visuomenės informavimas apie darnaus vystymosi proceso reikšmingumą kiekvieno iš mūsų gyvenime priklauso nuo informacijos, apie kurią viešose erdvėse komunikuoja ir viešina valdžios institucijų atstovai, politikai. Valdžios institucijų pirminė komunikacijos priemonė – institucijos internetinis puslapis, kuriame gali būti pateikta informacija susijusi su darniu vystymusi, jo svarba žmogaus gyvenime, švietimas. Savivaldybės, norėdamos informuoti ir visuomenei suteikti daugiau informacijos apie šios koncepcijos supratimą, turi prie institucijos veiklos prioritetinių sričių priskirti ir darnų vystymąsi. Lietuva įstojusi į Europos sąjungą (toliau ES) įsipareigojo atkreipti dėmesį į darnaus vystymosi politikos kūrimą pagal ES iškeltus (2001) prioritetus „*ES tvaraus vystymosi strategijoje*“, todėl tai atskleidžia informacijos komunikavimo būtinumą.

Teorinis ir praktinis reikšmingumas: darnaus vystymosi koncepcija pradėta minėti 1987 metais Stoholme vykusioje Jungtinių Tautų konferencijoje, kurios metu atskirti trys komponentai – aplinka, ekonominė plėtra, poveikis aplinkai – apibendrinti ir sujungti į vieną koncepciją „*Darnus vystymasis*“. Vėliau šį terminą plėtojo ir aiškino į Rio de Ženeire (1992) Jungtinių tautų konferenciją susirinkę valstybių vadovai. Vienas iš pirmųjų žingsnių plėtojant darnaus vystymosi politiką Europoje buvo Europos vadovų tarybos patvirtinta strategija „*ES tvaraus vystymosi strategija*“,

kurios ilgalaikius tikslus turį įgyvendinti visos Europos Sąjungos narės. Lietuva, tapusi ES nare, taip pat įsipareigojo įgyvendinti su darnaus vystymosi politika susijusius tikslus, kurie ratifikuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „*Dėl nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo*“.

Savivaldybių svarba darnaus vystymosi komunikacijos kontekste išryškėja dėlto, kad jos kaip vietos valdžios institucijos turi prisidėti prie darnaus vystymosi sričių komunikavimo ir viešinimo visuomenei. Savivaldybių internetinės svetainės yra teisiškai reglamentuotos, o tai parodo, kad veiklos sritys turi būti viešinamos. Viešojo sektoriaus institucijos savo veiklą turi viešinti, teigia šios srities teoretikai H. R. Khattak (2003), S. Yaqoob (2003), R. Basri (2003), M. Pasquier (2012), J. P. Vilkneuve (2012), J. Zielanka (2015), kurie išskiria komunikacijos proceso svarbą, komunikacinius elementus, funkcijas. Darnaus vystymosi koncepcijos ir pagrindinių trijų komponentų (aplinkos, ekonomikos, socialinės srities) aiškinimas analizuojamas užsienio mokslininkų: J. Roberts (2015), I. Oman (2002), H. Spangenberg (2002), B. Hopwood (2005), M. Mellor (2005), G. O'Brien (2005). Lietuvoje į šio termino sąvoką gilinasi R. Čiegis (2004), A. Dilius (2013), A. Mikalauskiene (2013), D. Štreimikienė (2014). Šių laikų autorės – A. Mikalauskiene (2014), D. Štreimikienė (2014) analizuodamos darnų vystymąsi, išskiria dar vieną komponentą – kultūrą, kuri su darniu vystymusi sietina dėlto, kad visuomenėje svarbia sritimi tapo socializacija, o kultūros perėmimas tapo pagrindine socializacijos dalimi. Socialinę, ekonominę, aplinkosauginę dimensijas jungia dar viena sritis – institucinė dimensija, kurią vieni iš pirmųjų išskyrė užsienio mokslininkai I. Oman ir H. Spangenberg (2002). Lietuvoje šios srities koncepciją plėtojo V. Domarkas (2012), V. Juknevičienė (2012) ir R. Kareivaitė (2012) teigdami, norint, kad darnaus vystymosi sritys visiškai funkcionuotų Lietuvoje, būtina jas palaikyti ir kurti per institucinę struktūrą, kurios veiklą svarbu komunikuoti visuomenei.

Mokslinis naujumas: detalizavus darnaus vystymosi komponentus ir ryšį tarp institucijų komunikuojant darnaus vystymosi sritis, darbo naujumas pastebimas informacijos komunikavimo srityje iš viešojo sektoriaus pusės – institucijų veiklos viešinimo ir komunikavimo. Savivaldybės, kaip vietos lygmens valdžios institucijos, daugiausiai bendrauja su visuomene, tačiau viešindamos veiklą ir teikdamos paslaugas, mažai komunikuoja informacijos, susijusios su darniu vystymu. Šios koncepcijos supratimas ir svarba visuomenėje yra dar mažai žinomas. Akcentuotina, kad darnaus vystymosi svarba ir formavimas reikšmingas visuomenei, nes gali įtakoti žmonių elgesį ekologijos, politikos, kultūros, ekonomikos srityse, skatinti jį keisti atsižvelgiant į darnaus vystymosi prioritetus ir ugdyti su šiomis sritimis susijusius įpročius.

Darbo problema: kodėl mažas viešojo sektoriaus institucijų informacijos viešinimas savo internetinėse svetainėse apie darnų vystymąsi?

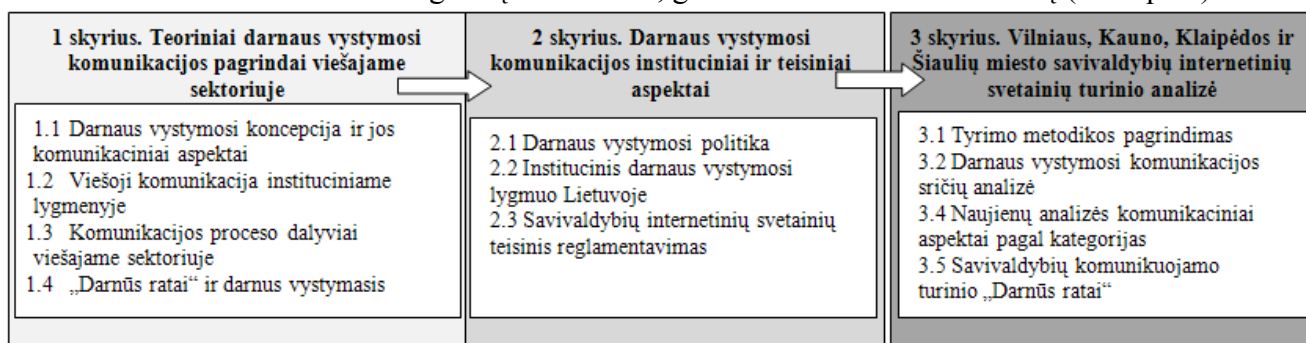
Darbo objektas: su darniu vystymusi susijęs komunikacinis turinys Lietuvos savivaldybių internetinėse svetainėse.

Darbo tikslas: išanalizuoti darnaus vystymosi komunikacinį turinį Lietuvos savivaldybių internetiniuose puslapiuose.

Tam, kad tikslas būtų pasiektas, iškeliami keturi darbo **uždaviniai**:

1. Išanalizuoti darnaus vystymosi komunikacijos teorinius aspektus.
2. Pateikti darnaus vystymosi komunikacijos institucinius ir teisinius principus.
3. Įvertinti darnaus vystymosi komunikacijos sritis.
4. Palyginti keturių didžiausių Lietuvos savivaldybių internetinių svetainių darnaus vystymosi komunikacinį turinį.

Darbo struktūra: atsižvelgiant į uždavinius, galima išskirti darbo struktūrą (Žr. 1 pav.):

1 pav. Darbo struktūra (sudaryta autorės)

Magistro baigiamajame darbe, naudojant mokslinės literatūros analizės metodą, pateikiami teoriniai darnaus vystymosi komunikacijos pagrindai. Aiškinama darnaus vystymosi samprata ir jos svarba komunikacijos procese, išskiriami pagrindiniai komponentai, viešosios komunikacijos funkcijos, principai. Teoriniame lygmenyje aptariami „Darnūs ratai“. Antrame skyriuje analizuojami darnaus vystymosi komunikacijos instituciniai ir teisiniai aspektai, aptariamas savivaldybių internetinių svetainių teisinis reglamentavimas, savivaldybių reikšmingumas viešinant informaciją susijusią su darniu vystymusi. Trečiame skyriuje aprašomas atliktas tyrimas ir gauti rezultatai. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados ir rekomendacijos.

Tyrimo metodai: Empiriniam tyrimui atlikti naudojamas turinio analizės tyrimo metodas. Taikant šį metodą analizuojama keturių didžiųjų Lietuvos savivaldybių internetinių svetainių komunikuojamas turinys, kuris susijęs su darnaus vystymosi samprata, tai yra pagrindiniais darnaus vystymosi komponentais: ekonomika, politika, ekologija, kultūra. Informacija atrenkama, koduojama ir lyginama per išskirtas keturių sričių kategorijas. Vaizdiniam duomenų pateikimui naudojami „Darnūs ratai“, kurie leidžia užkoduotą informaciją kiekybiškai ir vaizdiškai palyginti per keturias darnaus vystymosi sritis.

1. TEORINIAI DARNAUS VYSTYMOŠI KOMUNIKACIJOS PAGRINDAI VIEŠAJAME SEKTORIUJE

Skyriuje pateikiama literatūros analizė darnaus vystymosi komunikacijos teoriniu aspektu, analizuojamos darnaus vystymosi koncepcijos supratimo kryptys, išskiriamos trys pagrindinės dimensijos. Pagal teoretikus H. R. Khattak, S. Yaqoob, R. Basri, M. Pasquier, J. P. Vilkneuve, J. Zielanka, aiškinamas komunikacinis procesas, viešosios komunikacijos principai, elementai. Trečiame skyrelyje pateikiama žiniasklaidos sociologo Brian McNair politinės komunikacijos koncepcijos samprata viešųjų institucijų kontekste, išskiriant pagrindinius proceso dalyvius ir jų įtaką siekiant komunikuoti ir viešinti visuomenei informaciją iš viešojo sektoriaus institucijų pusės. Paskutiniame skyrelyje teoriniame lygmenyje išskiriama sąvoka „Darnūs ratai“, pasiremiant teoretiko P. J. James pateiktomis koncepcijomis, aiškinama keturių dimensijų (ekonomika, ekologija, politika, kultūra) svarba komunikuojant informaciją apie darnų vystymąsi.

1.1 Darnaus vystymosi koncepcija ir jos komunikaciniai aspektai

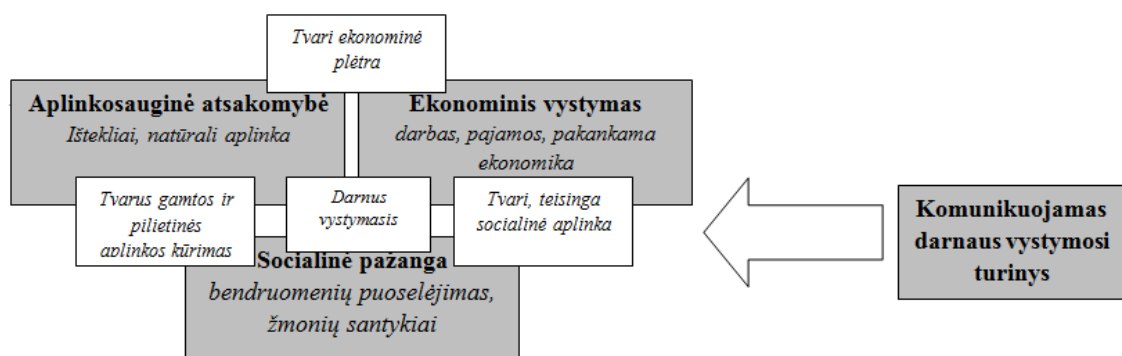
Darnus vystymasis – būdas išlikti. Šis terminas pasaulio ir lietuvių teoretikų aiškinamas ir lyginamas pasiremiant panašiais kriterijais. J. Roberts (2011) apie darnaus vystymosi koncepciją rašo, kad vystymasis turi užtikrinti dabarties kartų poreikius nepakenkiant ateities kartoms. Darnaus vystymosi koncepcijos aiškinimas neturi konkrečių ribų, kurios padėtų nustatyti kritinius taškus siekiant apribojimų šiuolaikinėms technologijoms ir socialinėms organizacijoms siekiančioms pažaboti žmonių elgesį. Ateities vizija padeda greitai integruoti ilgalaikius tikslus, vietas, globalius veiksmus, kurie apima socialinius, ekonominius ir aplinkosauginius klausimus (ec.europa.eu, 2016). Šios trys sritys – socialinė, ekonominė, aplinkosauginė – neatskiriami ir tarpusavyje susiję žmogiškosios pažangos komponentai, padedantys vertinti esamą situaciją.

Mokslininkai I. Oman ir H. Spangenberg (2002) darnaus vystymosi koncepciją aiškinama kaip sudėtingas vystymasis sudarytas iš trijų matmenų: ekonomika, aplinka, socialinė sritis, kurių paskirtis visiems ir visada suteikti galimybę oriai ir pilnavertiškai gyventi. Socialinė ir aplinkos dimensijos apima „žmogiškąjį kapitalą“ (žinios, įgūdžiai) bei „gamtos kapitalą“ (gamtos išteklių, biogeologiniai procesai ir kt.), o ekonominė dimensija apima „žmogaus sukurtą kapitalą“ (visos ekonominės veiklos rūšys, jų dalyviai, priemonės) (Oman, Spangenberg, 2002). B. Hopwood, M. Mellor ir G. O'Brien (2005) taip pat analizuoja darnaus vystymosi koncepciją. Ši sąvoka naudojama gana dažnai ir gali apimti daug prasmų ir dalykų, todėl provokuoja ne vieną koncepcijos aiškinimo atsakymą. Darnaus vystymosi apibrėžimas suprantamas kaip bandymas suderinti vis didėjančią susirūpinimą aplinkosaugos klausimais su socialiniais ir ekonominiais aspektais. Anot autorių, tai gana plati ir daug dimensijų apimanti koncepcija, kuri apjungia įvairių veiksmų visumą, kad būtų sprendžiamos visuomenės gyvenimą bloginančios problemos.

Lyginant šios koncepcijos aiškinimą su Lietuvos autoriais, galima išvelgti panašumų, nes išskiriami tie patys darnaus vystymosi komponentai (ekonomikos, aplinkos, socialiniai). Teoretikai R. Čiegis, A. Dilius ir A. Mikalauskiene (2013) darnų vystymąsi aiškina kaip sąvoką, sudarytą iš trijų dimensijų – ekonomikos, aplinkos, socialinės srities ir kiekviena jų turi įtakos kitos vystymuisi. D. Štreimikienė (2014, p. 7) šią koncepciją apibūdina šiek tiek detaliau: „Žmogaus tam tikri poelgiai, kitokių veiksmų ugdymas, turi ypač didelę reikšmę šios politikos formavimuisi ir vystymuisi“. Ji teigia, kad darnaus vystymosi sąvoka apima vystymosi politiką, kuria siekiama patenkinti su žmogaus gerove susijusius ekonominius, socialinius ir aplinkos poreikius artimiausiu laikotarpiu ir ateityje. Akcentuojama kad ši vystymosi sąvoka paremta prielaida, kuri apima procesą privalantį tenkinti šiandienos visuomenės poreikius ir nekelti pavojaus jų poreikiams ateityje. Dėlto reikia sudaryti ilgalaikės ekonomikos plėtros sąlygas, kurios padeda užtikrinti tinkamą aplinkos ir socialinės apsaugos kūrimą (Štreimikienė, 2014).

Teoriniame lygmenyje išskiriama darnaus vystymosi komunikacijos koncepcija. Ji grindžiama per darnaus vystymosi sričių – socialinės, ekonominės, ekologinės – plėtrą, kurios turi įtakos visuomenės gerovės kūrimui. Tai – socialinių veiksmų procesas, leidžiantis žmonėms suprasti pagrindinius darnaus vystymosi veiksnius, jų tarpusavio priklausomybę, reaguoti į problemas pagal turimas kompetencijos žinias (Willner, 2006).

Astos Mikalauskiene straipsnyje „Darnaus vystymosi paradigma ir jos raida“ (2014, p. 10) traktuojama: „Darnus vystymasis gali užtikrinti geresnę gyvenimo kokybę dabartiniai ir būsimai kartai (Žr. 2 pav.). Todėl svarbu saugoti ir gerinti gamtinę aplinką, kurioje gyvena visuomenė. Aplinkos būklės gerinimas nėra savitiksliis, nes pažeista aplinkos pusiausvyra gali sutrikdyti ekonomikos plėtrą šalyje ir imti kenkti žmonių gyvenimo kokybei“. Apibendrinant galima pabrėžti, kad pagrindinis darnaus vystymosi tikslas apima šiuos piliečių poreikius: šiltas būstas, saugus transportas, sąlygos plėtoti ir pasinaudoti turimomis galimybėmis. Iš apibrėžimų galima pastebėti, kad šios koncepcijos sąvoka daugeliui autorių yra apibūdinama per trijų pagrindinių dimensijų susiejimą ir priklausymą vienai nuo kitos. Galima pastebėti, kad proceso esmė yra ganėtinai konkreti ir suprantama, tačiau netikslumai atsiranda kalbant apie proceso problemišumą trijose srityse.

2 pav. Darnaus vystymosi esmė ir komunikuojami darnaus vystymosi komponentai (sudaryta autorės)

Analizuodami S. Girdzijauskas ir D. Šteimikienė (2014, p. 38-39) pagrindinį darnaus vystymosi komponentų plėtojimą išsivysčiusiose šalyse (tarp jų ir Lietuvoje) sieja su gamtinių aplinkos komponentų pakeitimu į žmogaus sukurtas alternatyvas. Toliau jie rašo: „*Europos Sąjungos teisėje yra aiškiai apibrėžti tie atvejai, kuriais vadovaujantis gali būti padaryta naujovė*“. Galima pastebėti, kad darnus vystymasis valstybėje priklauso nuo jos ekonominės padėties, todėl pirmiausiai jis kuriamas ir įgyvendinamas nacionaliniame lygmenyje. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarime Nr. 1160 „*Dėl nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo*“ rašoma, kad Lietuvos (kaip ir daugelio ES valstybių) darnaus vystymosi prioritetai ir probleminės sritys yra susijusios su šešiais elementais:

1. Pasaulinės klimato kaitos sušvelninimas;
2. Transporto poveikio aplinkai mažinimas;
3. Pavojaus žmogaus sveikatai mažinimas;
4. Efektyvesnis gamtos išteklių naudojimas;
5. Skurto ir socialinės atskirties mažinimas;
6. Visuomenės senėjimo problemų sprendimas.

Lietuva (2003) kurdama „*Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją*“ rėmėsi ES pamatiniais principais minimais „*ES tvaraus vystymosi strategijoje*“, todėl išskirtos problemos Lietuvos strategijoje yra panašios į kitų valstybių. Valstybinė lietuvių kalbos komisija 2003 m. nusprendė, kad angliška sąvoka „*sustainability development*“ turi turėti lietuvišką atitikmenį ir jį patvirtino „*Darnus vystymasis*“.

Kiekviena darnaus vystymosi sritis gali turėti tam tikrą poveikį bet kuriai kitai sričiai (Žr. 3 pav.). Todėl nuo aplinkos srities (gamtinio kapitalo) gali priklausyti gamybos lygis, kuris priskiriamas ekonominiai sričiai. Nuo šios srities gali priklausyti socialinės srities kintamasis – nedarbo lygis. Bet gali būti poveikis ir aplinkos sričiai, nes kylantis gamybos lygis gali skatinti taršos didėjimą, gamtos niokojimą (Čiegis, Dilius, Mikalauskiene, 2013). Anot A. Mikalauskiene ir D. Štreimikiene (2014, p. 23) socialinį darnumą galima pasiekti plėtojant ekonomiką. Bet akcentuotina tai, kad ekonomikos išvystymas negarantuoja pajamų netolygumo mažėjimo, tačiau pajamų mažėjimas yra būtinas reiškinys norint pilnai realizuoti pamatinius socialinio teisingumo principus. Gali susiklostyti ir taip, jog ekonomikos vystymasis sukels neigiamą efektą ir padidins socialinę atskirtį. Aplinkos saugojimas yra artimas ekonominei plėtrai, nes būtina daugiau gamtos išteklių ir sąlygoja didesnę oro, vandens ir

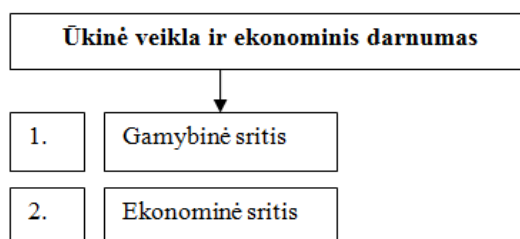
3 pav. Aplinkos, ekonominės, socialinės sričių poveikis kitai sričiai (sudaryta autorės)

žemės taršos susidarymą. Atsižvelgiant į minėtas tendencijas galima pastebėti, kad šiame procese svarbiausiu aspektu tampa valstybė, kurioje vyksta ekonominis augimas priklausomas nuo kitų sričių.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarime Nr. 1160 „*Dėl nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo*“ rašoma, kad siekiant darnaus vystymo pokyčių ekonomikos, aplinkos ir socialinio vystymo srityse, svarbu atlikti strateginę analizę išskiriant kiekvieno objekto vidaus ir išorės veiksnius, lemiančius darnaus vystymosi stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes. Išskiriamos kryptys, per kurias plėtojamas sričių vystymasis. Ekonominis vystymasis siejamas su transporto, pramonės, žemės ūkio, būsto, energetikos, turizmo poveikio aplinkai požiūriu. Aplinkos kokybės ir gamtos išteklių srityje daugiausia dėmesio aptariant problemas skirta dirvožemiui, atliekų tvarkymui, vandeniui, kraštovaizdžiu, orui. Socialinis vystymasis analizuojamas prioritetiniais socialinio ir švietimo vystymosi aspektais – kultūrinio savitumo ir tapatumo išsaugojimu, nedarbu, socialine atskirtimi, švietimo ir mokslo vaidmens didinimu, skurdu.

Italijos regiono Aplinkos, teritorijų, infrastruktūros ir transporto sričių ministerijos internetinėje svetainėje (Italijos regiono ATITM) pateikiamas (2016) ekonominio darnumo aiškinimas, kuris apibrėžiamas kaip ekonominės sistemos gebėjimas generuoti pastovų ekonominį augimą ir rodiklius, kurie susiję su gebėjimu generuoti pajamas, užimtumo didinimą valstybėje. Varėnos rajono savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 24 d. sprendime Nr. T-VII-388 „*Dėl pritarimo Čepkelių-Dzūkijos Pan parko darnaus turizmo plėtros strategijai*“ rašoma, kad ekonominis principas reiškia gerovės kūrimą įvairiuose visuomenės sluoksniuose ir sprendžiantis įvairių ekonominių veiklų išlaidų efektyvumą. Lemiamas veiksnys yra įmonių gyvybiškumas ir jų galimybė išsilaikyti kuo ilgesnį laiką tam tikrame regione.

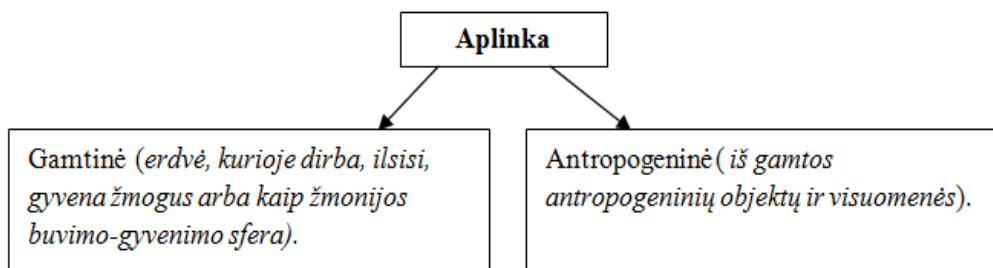
Lietuvių autoriai šį komponentą taip pat sieja su stabilios ekonomikos kūrimu valstybėje. A. Mikalauskiene (2014, p. 25) teigia, kad ekonominis darnumas ypač svarbus kalbant apie žmonių gyvenimą ateityje: „*Siekiant dabar ir ateityje tenkinti pagrindinius žmonių poreikius ir užtikrinti aukštą bendrą gyvenimo kokybę, būtina stiprinti ir efektyvinti šalies ekonomiką*“. R. Čiegis, A. Dilius ir A. Mikalauskiene (2013) straipsnyje išsamiai analizuoja ekonominio darnumo sąvoką. Jos traktavimas apima sritis susijusias su pakankamo ir stabilaus ekonominio plėtojimo reikalavimais, finansinio stabilumo kūrimu, stabiliu ir žemu infliacijos tempu, gebėjimu investuoti, novatoriškumu. Tai svarbu gamtos išteklių paskirstymui erdvėje tarp vietovių, laike tarp dabarties ir ateities, suderinant ekosistemų produktyvumą, ūkinę veiklą (Žr. 4 pav.). Ūkinė veikla sudaryta iš produktų, paslaugų ir

4 pav. Ekonominio darnumo plėtra (sudaryta autorės)

informacijos gamybos, mainų ir vartojimo. Gamybinę sritį sudaro žemė, darbas, kapitalas, verslumas, o ekonominę – gamyba, paskirstymas, mainai ir vartojimas (Mikalauskiene, 2014, p. 22). Galima pastebėti, kad ekonominė dimensija yra viena iš pirminių, svarbesnių ir turinčių ypač didelę reikšmę visos politikos formavimuisi sričių, nes geri ekonominiai rodikliai sudaro gerą ekonominę situaciją šalyje ar regione, gerina ūkinę veiklą, jos plėtrą.

Kitas svarbus darnaus vystymo elementas yra aplinkos darnumas. Teoretikas R. Čiegis (2004, p. 50) aiškindamas aplinkos sritį, pritaiko tradicinį plėtros modelį. Jis teigia: „*Taikant ekspertų žinias socialinėms reikmėms, vis sunkiau tampa susidoroti su sudėtingais pasaulio pokyčiais ir besikeičiančiomis problemomis*“. Tyrinėtojai I. Oman ir H. Spangenberg (2002) traktuoja, kad principas susijęs su aplinkos dėmeniu kreipia dėmesį į ribotą biofizinę įvairovę žemėje. Aplinkos darnumas suprantamas kaip gebėjimas ateities kartoms išsaugoti tris pagrindinius dalykus, susijusius su aplinka: gamtos išteklių tausojimas, tinkamas atliekų tvarkymas ir jų perdirbimas, naudingas naudojimas aplinka. Aplinka sietina su gebėjimu didinti ir visuomenėje ugdyti aplinkos vertę, užtikrinant apsaugą gamtos ištekliams ir jų atsinaujinimui, aplinkos paveldui (Italijos regiono ATITM, 2016). Lietuvių teoretikė A. Mikalauskiene (2014, p. 20) straipsnyje akcentuoja, kad aplinka yra apibūdinama dvejopai: siauresne ir platesne prasmėmis. Aplinka siaurąja prasme – tai erdvė, kurioje dirbama ar ilsimasi, o plačiąja – iš gamtos antropogeninių objektų ir visuomenės. (Žr. 5 pav.). Tačiau darnaus vystymosi kontekste aplinką reikia suvokti plačiąja prasme, nes kitaip nebus įvertinti antropogeniniai objektai ir sąvoka „visuomenė“, kas nesuderinama su darnaus vystymosi principais.

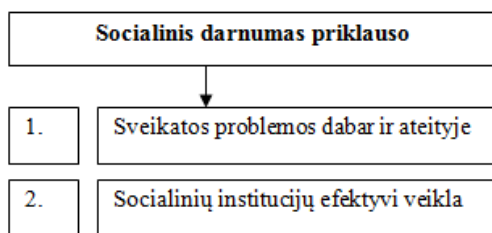

5 pav. Aplinkos dimensijos samprata, sudaryta autorės remiantis A. Mikalauskiene (2014)

A. Mikalauskiene analizuodama (2014) aplinkosauginę veiklą apibūdinančius veiksnius išskiria: energijos poreikį, biologinės įvairovės apsaugą, pastangas mažinti atliekų kiekius, ugdyti atliekų rūšiavimo ir jų perdirbimo įpročius, pastangas mažinti transporto priemonių poreikį, ekologinių automobilių gamybos skatinimą.

Socialinis darnumas įvairių autorių taip pat aiškinamas gana plačiai. Italijos regiono ATITM internetinėje svetainėje (2016) jis apibūdinamas kaip gebėjimas užtikrinti žmogaus gerovę jo gyvenamojoje aplinkoje (saugumas, sveikata, švietimas). Šis aspektas taip pat apima socialinių veikėjų (suinteresuotų objektų) gebėjimą efektyviai bendradarbiauti su tomis institucijomis, nuo kurių priklauso socialinės srities būtinas ir efektyvus kūrimas valstybėje. Teoretikai J. Dillard, V. Dujon ir M. C. King (2009) knygoje „*Understanding the Social dimension of sustainability*“ socialinę sritį

apibūdina kaip procesą, kuris gali būti paveiktas dviejų būdų (Žr. 6 pav.): procesas, kuris padeda valdyti su sveikatos sritimi susijusias problemas dabartyje ir ateityje, bei socialinių institucijų veikla, kuri turi palengvinti aplinkosauginio ir ekonominio tvarumo kūrimą valstybėje dabarties ir ateities kartoms.

6 pav. Veiksniai, kurie turi įtakos socialinio darnumo procesui (sudaryta autorės)

Teoretikai I. Oman ir H. Spangenberg (2002) detalizuodami socialinio darnumo koncepciją teigia, kad ji apima visuomenės problemas susijusias su socialine atskirtimi, baime ir diskriminacija dėl lyties, būtinybę skatinti ir ugdyti piliečius dalyvauti visuomeniniuose reikaluose. Svarbu, kad visuomenėje būtų užtikrinta galimybė visiems piliečiams orus pragyvinimo lygis. Teoretikė A. Mikalauskienė (2014) socialinio darnaus vystymosi dimensiją apibūdina kaip sritį, turėjusią poveikį besikeičiančiam pasauliui kalbant apie pagrindines visuomenėse išskylančias socialines problemas: skurdas, badas, socialinė atskirtis. Ji toliau (2014, p. 24) akcentuoja: „*Ekonominio augimo ir socialinių problemų sprendimo metu vykdoma aplinkos degradacija gali turėti negrįžtamų padarinių pasauliui*“. Galima pastebėti, kad socialinis darnumas apima plataus masto socialines problemas, kurios susijusios su žmogaus gyvenimo gerovės kūrimu ir svarbiausių gyvenimo poreikių (skurdo, bado, socialinės atskirties mažinimas) patenkinimu sprendžiant problemas, kuriant visuomenės gerovę.

1 lentelė. Ekonominės, aplinkos, socialinės dimensijų savybės (sudaryta autorės)

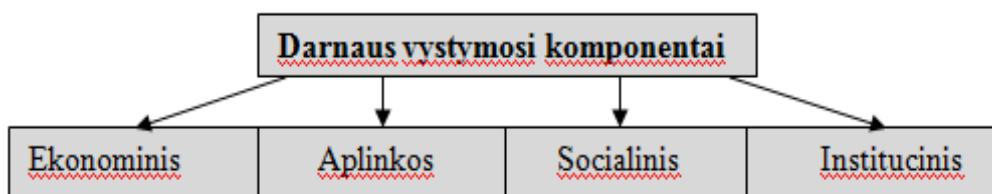
DIMENSIJŲ SAVYBĖS		
Ekonominė dimensija	Aplinkos dimensija	Socialinė dimensija
Svarbūs ekonominio augimo reikalavimai: finansinio stabilumo išsaugojimas, gebėjimas investuoti, žemi ir pastovūs infliacijos tempai.	Būtina keisti gamybos procesus ir gaminius, kad sumažėtų neigiamas poveikis aplinkai, pagerėtų įmonių ekonominė, socialinė padėtis.	Apima socialinių veikėjų gebėjimą efektyviai bendradarbiauti, nes nuo jų priklauso socialinės srities efektyvus kūrimas.
Teisingas gamtos išteklių paskirstymas erdvėje tarp regionų.	Siekama subalansuotos pramonės plėtros, kuri apima švaresnę gamybą, aplinkos vadybos sistemą, ekonominiai aplinkos apsaugos vertinimo metodai.	Užtikrinti visiems piliečiams orų pragyvinimo lygį, žmogau gerovę, jo gyvenamojoje aplinkoje.
Ekonominio augimo teigiamos socialinės pasekmės (gyvenimo lygio kilimas, pajamų perskirstymas, gyvenamosios kitimas).	Aplinkosauginė veikla apima atliekų rūšiavimą, perdirbimą, biologinės įvairovės apsaugą, atliekų kiekio mažinimą, transporto priemonių mažinimą, ekologinių automobilių gamybą.	Bendradarbiavimas su institucijomis, nuo kurių priklauso socialinės srities efektyvumo kūrimas valstybėje.

Apibendrinant darnaus vystymosi koncepcijos pagrindines dimensijas galima pastebėti (žr. 1 lentelė), kad trys komponentai yra lygiaverčiai ir vienodai reikšmingi analizuojant darnaus vystymosi sąvoką, siekiant spręsti pagrindines darnaus vystymosi problemas, o kurio nors vieno komponento ignoravimas gali sukelti pavojų darniam vystymuisi ateityje. Pastebima tendencija tam,

kad darnus vystymasis tarp visuomenės narių būtų teisingai suprastas ir žinomas, reikalingas didesnis institucijų suinteresuotumas siekiant komunikuoti daugiau ir konkretesnės informacijos apie darnaus vystymosi sričių komponentus, siekiant komunikuoti šviečiamojo ir aiškaus pobūdžio informaciją.

Svarbu paminėti, kad kuriant darnaus vystymosi politiką, šių dienų autoriai išskiria dar dvi dimensijas – kultūrą ir institucinį reikšmingumą. Kultūros komponentas susijęs su kultūriniu paveldu. A. Mikalauskiene (2014, p. 25) straipsnyje akcentuoja: „*Kultūra yra visuma kiekvieno individo veiklos būdų, priemonių, vertybių, normų, idealų, bendrų ištiesai individų grupei, kurie padeda jiems integruotis į visuomenę*“. Taigi galima pastebėti, kad kultūra su darniu vystymusi sietina dėlto, kad šiuolaikinei visuomenei svarbia sritimi tapusi socializacija, daro įtaką kultūros perėmimui – pagrindinė socializacijos dalis. Socializacija yra sudėtingas, visą žmogaus gyvenimą užtrunkantis procesas, kuris gali tapti socialine ir svarbia būtinybe. Ji gali prisitaikyti prie naujų situacijų. Socializacija laikoma priemone perduoti kultūrą iš vienos kartos į kitą kartą ir taip garantuoti kultūros pereinamumą skirtinguose regionuose ir skirtingose kartose (Mikalauskiene, 2014).

Dažnai darnaus vystymosi samprata neapsiriboja minėtų dimensijų aiškinimu. Socialinę, ekonominę, aplinkosauginę dimensijas netiesiogiai papildo dar viena sritis, kuri tarsi apjungia prieš tai minėtus darnaus vystymosi komponentus, tai – institucinė dimensija (Oman, Spangenberg, 2002). V. Domarkas, V. Juknevičienė ir R. Kareivaitė (2012, p. 464) rašo: „*Darnaus vystymosi sampratoje institucinė dimensija neišskiriama, todėl jos tam tikri aspektai tik įeina į ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės sričių veiklas*“. Institucijų svarbą pabrėžia R. Bleischwitz (2004), kuris teigia, kad būtent institucijos atsakingos už politinių sprendimų priėmimą, ekologiškai veiksmingų inovacijų diegimą, kontrolę ir jų reguliavimą, klimato kaitos, ekologinio efektyvumo ir vandens politikų tobulinimą. Nors institucijos nėra visiškai pajėgios valdyti visų ekologinės sistemos faktorių, tačiau turi galią palengvinti kai kurias ekologinių procesų pasekmes ir gali inicijuoti pagrindinių problemų sprendimo eigą. Institucinė dimensija – „*socialinis kapitalas*“ – siejama su sąveika tarp įvairių institucijų ir trijų (ekonomika, aplinka, socialinė sritis) dimensijų valdymu ir konkrečių sprendimų priėmimu (Oman, Spangenberg, 2002). Institucinę plėtrą darnaus vystymosi kontekste pabrėžė A. Aleksandravičius, J. Žukovskis (2011), jie rašo, kad ji svarbi dėl darnaus vystymosi strategijos aktyvaus dalyvavimo, bendradarbiavimo, institucinės partnerystės ir atsakomybės įgyvendinimo administracinėje teritorijoje. Lietuvių tyrinėtojos A. Mikalauskiene ir D. Štreimikienė taip pat (2014) rašo, kad galima išskirti keturis darnaus vystymosi komponentus (Žr. 7 pav.).

7 pav. Darnaus vystymosi keturi komponentai (sudaryta autorės)

Faktiškai neįmanoma palyginti keturių komponentų (žmogiškasis, sukurtas, gamtinis, socialinis). A. Mikalauksienė (2014, p. 28) akcentuoja: „*Darnumo kriterijus numato, kad išskiriant šių komponentų darnumą turi būti taikomi tie patys vertinimo rodikliai. Bendro rodiklio nėra, kuris tiktu socialiniam bendrumui, žmogiškajam pasitenkinimui, ekosistemų integralumui. Šie kriterijai svarbūs ir matuojami savais dydžiais*“. V. Domarkas, V. Juknevičienė ir R. Kareivaitė (2012) rašo tam, kad institucinė struktūra būtų kuriama, valstybė privalo tinkamai funkcionuoti veiklas.

Svarbu paminėti, kad valdymo ir darnaus vystymosi principai turi sąsają, todėl siekiant darnaus vystymosi politikos tikslų įgyvendinimo, svarbu juos suderinti su valdymo tikslais. R. Krankalis, R. Anzelytė (2013, p. 45) teigia, kad sąvoka naujasis valdymas apima tokius aspektus: rezultatus, piliečių tikslus, tvirtą teisminę ir teisinę sistemą, remiasi dalyvavimo ir atskaitomybės principais, priima sprendimus, į kuriuos įtraukiama visuomenė. Taigi geras valdymas ir darnaus vystymosi strategija turi užtikrinti piliečių grupėms priimtus sprendimus, kurie sietųsi su jų gerovės kūrimu ir užtikrinimu (žr. 2 lentelė).

2 lentelė. Gero valdymo, darnaus vystymosi ir Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos principai (Krankalis, Anzelytė, 2013, p. 46-47)

Gero valdymo principai	Darnaus vystymosi planavimo principai	Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos principai
Dalyvavimas Organizuota pilietinė visuomenė, asociacijos ir asmenybės raiškos laisvė: <i>piliečiai turi turėti balsą priimant sprendimus</i>	Dalyvavimas Pagrindinės visuomenės grupės dalyvauja visuomeninėje veikloje	Dalyvavimas (partnerystė) Strategijos įgyvendinime lygiateisiais partneriais dalyvauja įvairios visuomenės grupės, tarpvalstybinės, valstybinės, savivaldos, piliečiai
Skaidrumas Teisiškai pagrįstas sprendimų priėmimas, vykdymas, laisvai prieinama informacija: <i>jos pateikiama pakankamai, kad būtų galima stebėti ir suprasti institucijų veiklą</i>	Skaidrumas Reikiama informacija lengvai pasiekama, sprendimai priimami ir vykdomi viešai	Skaidrumas Informacija vieša
Reagavimas, jautrus atsakas Visų intereso grupių aptarnavimas laiku: <i>institucijos turi siekti padėti visoms suinteresuotoms šalims</i>	Vietinė svarba Visuomenės veiksmai yra atitinkantys vietos poreikius, realūs ir įgyvendinami	Prieinamumas Aplinkos apsaugos išlaidos neturi būti perkeliamos tik mokesčių mokėtojams, turi būti diegiamos ekonomiškose technologijos, paslaugos lengvai prieinamos gyventojams
Orientacija į susitarimą Tinkamas įvairioms interesų grupėms: <i>geras valdymas remiasi susitarimo siekiu, interesų derinimu</i>	Vietinė svarba Visuomenės veiksmai atitinkantys vietos poreikius, realūs ir įgyvendinami	Subsidiarumas Darnaus vystymosi proceso valdymo sprendimai priimami taip, kad būtų veiksmingiausi
Teisiškumas, nešališkumas Vienodos galimybės visiems visuomenės nariams, kad būtų užtikrinta jų socialinė gerovė: <i>kiekvienam piliečiui sudaromos sąlygos pagerinti gyvenimo kokybę</i>	Lygybė, teisingumas Ekonominė veikla yra darni, ekologiška, pagrįsta socialiai teisinga visoms visuomenės grupėms	Vienodų sąlygų sudarymas Patenkinti dabarties kartų poreikius ir sudaryti galimybes ateities kartoms patenkinti savuosius Lygios galimybės Visų teritorijų piliečiams lygios galimybės naudotis ekonominio ir socialinio vystymosi rezultatais, gyventi švarioje ir sveikoje aplinkoje
Efektivumas, veiksmingumas Racionalus turimų išteklių naudojimas: <i>siekiami poreikius tenkinančių rezultatų</i>	Ekologinis ribojimas Visose aplinką veikiančiose veiklose racionaliai naudojami gamtos ištekliai	Ekologinis veiksmingumas Tam pačiam gaminių ir paslaugų kiekiui turi būti sunaudojama vis mažiau energijos ir gamtos išteklių, platesnis antrinių žaliavų naudojimas

Gero valdymo principai	Darnaus vystymosi planavimo principai	Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos principai
Atskaitingumas Vieša atskaitomybė institucijų atstovams: <i>asmenys, priimančios sprendimus Vyriausybėje, privačiose ir nevyriausybiniuose organizacijose, yra atsakingi visuomenei ir suinteresuotoms šalims</i>	Partnerystė ir atsakomybė Kolektyviniai atsakomybei steigiamos suinteresuotų grupių sąjungos Skaidrumas Reikiama informacija pasiekama viešai, sprendimai priimami ir vykdomi viešai	Atsakomybė Moka teršėjas

Galima pastebėti, kad geras viešasis valdymas ir darnus vystymasis grindžiamas vienodais principais: dalyvavimo, skaidrumo, atsakingumo ir atskaitomybės, teisingumo, lygių galimybių. Pavyzdžiui, gero valdymo efektyvumo principas apibūtinama poreikius apimančių rezultatų siekį, kuris nukreiptas į veiksmingiausių turimų išteklių panaudojimą. Tai sietina su šiais darnaus vystymosi principais: „*ekologinis ribojimas*“, „*ekologinis veiksmingumas*“, kurie pabrėžia platesnį antrinių žaliavų panaudojimą ir skatinimą vis mažesnių gamtos išteklių naudojimą produkcijos ir paslaugų vieneto gamybai (Krankalis, Anzelytė, 2013).

Apibendrinant galima pastebėti, kad analizuojant darnaus vystymosi koncepciją ir darnaus vystymosi komunikacijos sampratą, galima išvelgti panašumų, kurie apibendrinami per tris pagrindines dimensijas – ekonominė, aplinkos, socialinė, kurių pagalba kuriama visuomenės socialinė gerovė. Užteršta aplinka, netinkamas šiukšlių rūšiavimas, negrįžtami gamtiniai procesai, socialinė atskirtis, skurdas, socialinė nelygybė – problemos siejamos su ekonomikos netobulėjimu, gali nulemti ne tik dabartinės kartos ypatumus ir poveikį elgesiui, bet turėti rimtų padarinių ateinančioms visuomenės kartoms, jeigu į keliamas problemas nebus atsižvelgta. Taigi darnaus vystymosi koncepcijoje daugiau atsižvelgiama į procesą lemiančius esminius dalykus ir problemas, o darnaus vystymosi komunikacijos supratime svarbu, kad tai būtų aiškiai ir suprantamai pateikiama visuomenei.

1.2 Viešoji komunikacija instituciniame lygmenyje

Dvidešimt pirmame amžiuje kiekvienos organizacijos ir institucijos vienas iš pagrindinių aspektų yra informacijos komunikavimas, kuris susijęs su institucijos veikla ir teikiamomis paslaugomis. Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje (2006, p. 445) rašoma, kad komunikacija apima įvairias bendravimo, ryšių, keitimosi patirtimi ir informacija formas. Teoretikai M. Pasquier, J. P. Villeneuve (2012, p. 150) teigia: „*Komunikacija yra svarbiausias socialinių santykių tarp žmonių pagrindas*“. Bet kokios informacijos perdavimas kitam asmeniui laikomas komunikacijos procesu, nes siekiama paveikti kitą asmenį. Šis procesas yra nuolatinis, integralus ir priklausantis nuo organizacijos kultūros. J. A. Stoner, R. D. Freeman ir D. R. Gilbert (2001, p. 20) rašo: „*Komunikacija – būdas, kuriuo keičiamasi įvairia informacija. Jos sėkmė viešojo sektoriaus institucijose, gali lemti teigiamą visuomenės nuomonę apie vykdomą institucijos veiklą. Vienas iš svarbiausių komunikacijos valdymo būdų institucijoje – teisingai perduoti informaciją (siuntėjas), o gavėjui (adresatas) tinkamai suvokti*

gautos informacijos vertę ir reikšmę veiklos efektyvumui“. Taigi svarbu, kad patiekta informacija institucijos internetinėje svetainėje būtų aiški, stuktūruota, nedviprasmiška.

Teoretikai H. R. Khattak, S. Yaqoob ir R. Basri (2003) išskiria tai, kad komunikacijos proceso esmė ir pagrindas yra supratimas. Supratimas ypač svarbus visiems komunikacijos dalyviams, kad tinkamai ir sklandžiai būtų suprasta situacija visų proceso dalyvių, teisingai informacija perduota, tai yra tam tikri ženklai ar simboliai, kurie gali įtakoti žmogaus tolimesnį elgesį. M. Pasquier, J. P. Villeneuve (2012, p. 150) viešąją komunikaciją apibūdina – kaip informaciją naudojamą viešojo sektoriaus aplinkoje, kad būtų atsižvelgta į veiklos specifiškumą, neutralumo svarbą, teisinius principus. Siekiant detalesnio paaiškinimo apie viešos komunikacijos procesą, teoretikai M. Pasquier, J. P. Villeneuve (2012, p. 150) išskiria keturis viešos komunikacijos elementus: forma ir komunikacija, aktoriai ir lygiai, taikinių grupės ir komunikacijos tipai (Žr. 3 lentelė).

3 lentelė. Viešosios komunikacijos elementai (Pasquier, Villeneuve, 2012, p. 150, vertimas autorės)

Forma ir komunikacija	Taikinių grupės
<ul style="list-style-type: none"> • Instituciniai ir neinstituciniai komunikaciniai ryšiai; • Deklaruoti ir nedeklaruoti komunikaciniai ryšiai; • Asmeniniai ir neasmeniniai komunikaciniai ryšiai; • Žodiniai ir nežodiniai komunikaciniai ryšiai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Asmenys (piliečiai, administratoriai, klientai); • Grupės ir asmenys (partijos, asociacijos); • Kompanijos; • Valstybės vadovai ir institucijos; • Administracinės organizacijos ir kiti lygmenys.
Aktoriai ir lygiai	Komunikacijos tipai
<ul style="list-style-type: none"> • Valstybė; • Administracija; • Savarankiški subjektai; • Viešosios įstaigos VŠĮ; • Nacionalinis, regioninis ir vietos valdžios lygmuo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktyvi/pasyvi komunikacija; • Politinė, institucinė informacija apie teikiamas paslaugas, vykdomus projektus, krizę.

Viešosios institucijos privalo teikti visuomenei informaciją, atsižvelgdamos į minėtus komunikacijos elementus (Žr. 3 lentelė). Informacijos komunikavimas institucijoje skiriasi nuo jos funkcijų, principų ir valdymo lygio, tačiau laikantis teisinio reglamentavimo principų, bendrieji reikalavimai dėl informacijos komunikavimo ir viešinimo, išlieka vienodi. Nacionalinio lygmens institucijos pateikdamos informaciją turi orientuotis į bendruosius reikalavimus, o vietos lygmens institucijos, esančios arčiau piliečių, turi teikti jiems aktualesnę, aiškesnę, suprantamesnę ir svarbesnę informaciją.

Institucija, kuri komunikuoja informaciją visuomenei, turi jausti atsakomybę dėl informacijos pateikimo. Kiekviena institucija privalo teikti informaciją apie savo veiklą ir teikiamas paslaugas, o tai vienas iš būdų padėti žmonėms kurti jų gyvenimo kokybės gerovę ir juos remti (Brown, Gaudin ir Moran, 2014). Žiniasklaida negali būti atsieta nuo demokratinės visuomenės, nes informacija privalo būti teikiama visiems (Pasquier, Villeneuve, 2012). Teoretikai M. Pasquier, J. P. Villeneuve išskyrė penkias svarbiausias viešojo sektoriaus komunikacijos funkcijas (2012):

- Informuoti (institucija turi ne tik informuoti, bet ir paaiškinti informaciją, priimtus sprendimus);

- Įtakoti, paveikti;
- Patvirtinti ir įrodyti (apie pateiktas veiklas);
- Pozicija (informuoti iš institucijos pusės);
- Paremti, palaikyti, motyvuoti (piliečių dalyvavimą politiniame gyvenime).

Institucija tinkamai įgyvendindama viešosios komunikacijos funkcijas, gali pakeisti žmonių elgesį ir daryti jiems įtaką didindama pasitikėjimą.

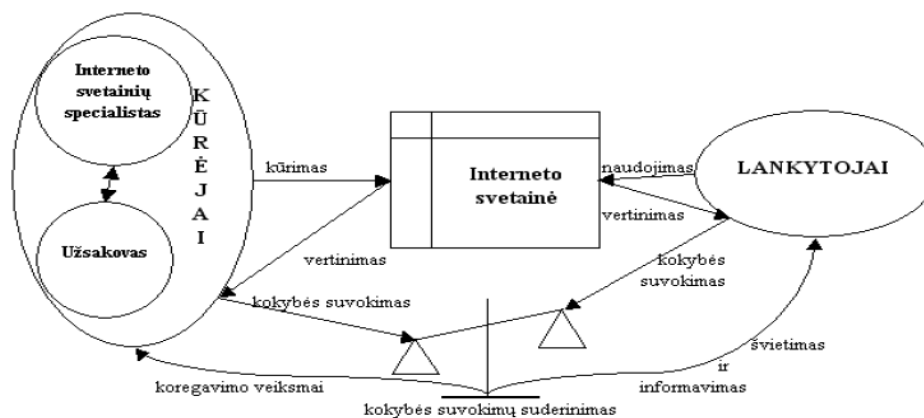
Informacija, kuri turi būti viešinama visuomenei, laikui bėgant kinta. Tai turi įtakos nauji žiniasklaidos būdai, socialinė medija, kurių pagalba institucija turi teikti ne tik informaciją apie teikiamas paslaugas. Informacija turi būti paskirstytas į įvairias sritis: kultūra, politika, ekologija (Zielanka, 2015). Visuomenė, norėdama sužinoti naujos informacijos (tai yra informacijos ir apie darnų vystymąsi), gali tiesiogiai kreiptis į savivaldybę ar aplankyti jos internetinę svetainę. Docentas A. Augustinaitis (2003, p. 2) straipsnyje „*Valdymo komunikacija: žinių visuomenės įtaka viešajam administravimui*“ išskiria dešimt komunikacinių socialinės struktūros veiksmų, kurie svarbūs tarp visuomenės narių ir naujo valdymo formavimosi:

1. E. valdymas ir „*Naujosios viešosios vadybos*“ plėtra;
2. Hierarchinės valdymo sistemos transformacija;
3. Informacijos ir komunikacijos technologijų vieta;
4. Komunikaciniai valdymo efektyvumo kriterijai;
5. Naujų politikos instrumentų kūrimas;
6. Politinio demokratijos modelio plėtros tendencijos.
7. Sąveikų valdymo kompleksų sukūrimas;
8. Socialinė, vertybinė dinamika;
9. Valdymo ekonomizavimo ir konkurencingumo tendencijos;
10. Žinojimo ir mokymosi aplinkų kūrimo vaidmuo.

Verta paminėti, kad dabartinis požiūris į informacijos pateikimą kinta ir tai galima pastebėti iš komunikacinių socialinės struktūros veiksmų, tarp kurių yra „*Informacijos ir komunikacijos technologijų vieta*“, „*E. valdymas ir „naujosios viešosios vadybos“ plėtra*“, „*Politinio demokratijos modelio plėtros tendencijos*“. Šie veiksniai yra susieti su technologijų tobulėjimu, kaita, todėl tai turi įtakos ir komunikaciniams veiksniams tarp visuomenės ir valdžios. Viešojo sektoriaus institucijos teikdamos ir komunikuodamos informaciją, privalo ta daryti sistemingai ir atsakingai, kad didėtų visuomenės pasitikėjimas valdžia.

Vienas iš komunikacijos būdų yra institucijos internetinė svetainė, kurioje pateikiama informacija apie institucijos veiklą ir teikiamas paslaugas. Internetinėje svetainėje informacija turi būti pateikta išsamiai, suprantamai, konkrečiai ir aiškiai. J. Rudzevičius ir N. Guseva (2006) išskiria interneto svetainės suvokimo modelį (Žr. 8 pav.), kuriame akcentuojami du aspektai – interneto

svetainės kūrimo kokybė (kūrėjas) ir suvokta interneto svetainės kokybė (lankytojas). J. Rudzevičius ir N. Guseva (2006, p. 78) akcentuoja: „Šie aspektai tarpusavyje yra labai panašūs ir susiję, nuo jų priklauso svetainės lankomumo, techninių funkcionavimų, turinio ir lydinčių paslaugų kokybė“. Galima pastebėti, kad lankytojų interneto svetainės turinio suvokimas priklauso nuo jo asmeninių savybių (patirties, išsilavinimo) bei kūrėjo atlikto darbo ir kūrimo patirties. Todėl svarbu, kad savivaldybės internetinė svetainė būtų aiški ir mažiausią patirtį turintiems lankytojams, kuri užsuks susirasti norimos informacijos apie instituciją.

8 pav. Interneto svetainės kokybės suvokimo modelis (Rudzevičius, Guseva, 2006, p. 78)

M. Pasquier, J. P. Villeneuve (2012) išskiria vienuolika pavyzdinių komunikacijos formų: institucijų vadovų dalyvavimas viešose diskusijose, dalyvavimas spaudos konferencijose, informacijos platinimas per pranešimus spaudai, atsakymai į klausimus iš politinių partijų atstovų, politikų, informacinės brošiūros platinimas, informacijos, susijusios su institucijos veikla platinimas per mokamą reklamą, informacijos platinimas per paštą ir elektroninį paštą, informacijos talpinimas internetinėje svetainėje, sąžiningas dalyvavimas parodose, atvirų durų dienos, informacijos skelbimas periodinėje spaudoje ar knygose. Jomis gali būti komunuojama informacija politinėse institucijose siekiant viešinti veiklą, teikiamas paslaugas ar pasirinktą informaciją. Viena iš formų yra institucijos valdymo informacijos talpinimas ir viešinimas interneto svetainėje. Tai parodo, kad institucijai svarbu turėti internetinę svetainę, joje pateikti informaciją susijusią su institucijos veikla bei teikiamomis paslaugomis, kurios būtų aiškios besikreipiančiam piliečiui ir nuolat atnaujinamos.

Viešojo sektoriaus institucijos norėdamos komunuoti informaciją, privalo laikytis septynių komunikacinių principų (Pasquier, Villeneuve, 2012, p. 154):

- Remtis nuostatomis ir teisės aktais;
- Informacija nepriklausoma nuo partijų ir kitų politinių aplinkybių;
- Skaidrūs ir vieši finansavimo šaltiniai;
- Pateikiama laiku ir nuolat atnaujinama;
- Informacija objektyvi ir išsami;
- Pritaikyta tikslinėms žmonių grupėms ir žiniasklaidai;

- Informacija proporcinga tikslams.

Informacijos komunikavimo principai atskleidžia kai kuriuos reikšmingus aspektus. Visų pirma svarbu tai, kad teikiama informacija turi būti teisiškai reglamentuota, todėl viešinama ne pasirinkta, o visų institucijų panaši ir aktuali informacija. Svarbu atkreipti dėmesį, kad informacija turi būti laiku atnaujinama, objektyvi ir išsami, proporcinga institucijos tikslams. Jeigu savivaldybė prie savo tikslų yra išskyrusi darnų vystymąsi, tai principas rodo, kad su šia sritimi susijusi informacija turi būti komunikuojama ir pateikiama visuomenei. Tokiu būdu žmonės gali būti skatinami domėtis ir norėti sužinoti daugiau informacijos apie darnaus vystymosi proceso įtaką ir svarbą jų gyvenime.

1.3 Komunikacijos proceso dalyviai viešajame sektoriuje

Komunikacinis veiksmas kalba naudojasi kaip priemone, kuria pasitelkęs kiekvienas visuomenės atstovas gali pasiekti abipusį sutarimą kaip tam tikros socialinės bendruomenės narys. Vokiečių sociologas Jurgeno Habermasas vienas iš pirmųjų tyrinėtojų, kuris analizavo komunikacinio veiksmo teoriją ir informacijos pateikimo svarbą kuo didesnei masei žmonių. Pagrindinis šios teorijos (1984) tikslas – padėti atsirasti naujam socialiniam suvokimui, kad tarp piliečių ir valdžios būtų kuriamas dialogas, kuris skatintų piliečius aktyviai dalyvauti priimant sprendimus išsakant esamas problemas, o sprendimai padėtų spręsti visuomenėje egzistuojančias problemas. Galima pastebėti, kad sociologas J. Habermasas kalbėdamas apie komunikacinę teoriją pastebėjo, kad visuomenė turi būti nuolatos ugdoma ir mokama domėtis naujai pateikiama informacija, kuri susijusi su visuomenės dalyviais ir jų gyvenimo kokybės gerinimu.

Kalbant apie viešojo sektoriaus institucijas, jų veiklos komunikavimą, populiarinimą tarp visuomenės, svarbia koncepcija tampa politinės komunikacijos samprata, į kurios procesą įtraukiami du svarbūs dalyviai – politikai ir visuomenė. Žiniasklaidos sociologas Brian McNair politinę komunikaciją apibūdina kaip komunikacijos procesą tarp politikų ir visuomenės, kai politinių institucijų atstovai komunikuoja su visuomene per žiniasklaidos priemones (McNair, 2011, p 235). S. Statneckytė (2013, p. 103) teigia: „*Politinė komunikacija – svarbi politikų darbo priemonė, tiek politikų, kurie kandidatuoja patekti į institucijas, tiek jau dirbančių institucijose*“. Galima konstatuoti, kad nuo institucijų atstovų nuostatų ir jų įsitikinimų informacija pateikiama visuomenei apie veiklos viešinimą ir norą gauti tam tikrą atsaką apie jų vykdomą veiklą, daro įtaką politinės komunikacijos supratimui.

Informacijos teisingas perdavimas ir jos supratimas daug priklauso nuo komunikacijos proceso dalyvių. A. Vinciūnienė (2009, p. 55) teigia, kad politinė komunikacija aiškinama kaip viena iš politikos veikėjų, žiniasklaidos ir visuomenės sąveikų sričių, kurių metu gali būti pateikiamas, perduodamas arba priimamas komunikuojamos naujienos turinys. Pabrėžtina, kad tai yra sudėtingas ir kartais komplikotas procesas, nes jam įtakos gali turėti proceso dalyviai su skirtinga patirtimi,

kompetencija. Atkreipiant dėmesį į politinę komunikaciją ir jos dalyvių ryšį, svarbu plačiau išskirti pagrindinius politinės komunikacijos dalyvius ir jų įtaka institucijų veiklos viešinimui ir pateikimui. Politinės komunikacijos dalyviai pagal B. McNair (2011) yra trys: politinės arba valdžios institucijos, piliečiai arba visuomenė, žiniasklaida.

Politinės arba valdžios institucijos gali sudaryti vadovaujančias-centrines politines institucijas (Vyriausybę), regionines valstybines institucijas (savivaldybes), įvairių požiūrių partijas, visuomenines organizacijas. Politinių institucijų atstovai pasirinkdami institucines priemones gali daryti įtaką sprendimų priėmimo procesui, politinių darbotvarkių sudarymui. Jeigu politikai yra regioninių institucijų atstovai, jie gali daryti poveikį politinių jėgų formavimuisi tame regione (McNair, 2001). Kad politinių sprendimų priėmimo poveikio nebūtų, politiniai sprendimai, siūlymai ir kitos veiklos turi būti viešinamos visuomenei, gerai žinomos ir suprantamos. Taigi politikai, kaip institucijų atstovai, turi galimybę informaciją susijusią su darniu vystymusi visuomenei pateikti kaip ir bet kokią kitos srities informaciją ir skatinti tuo domėtis, kai prie vykdomų sričių įtraukiamas darnaus vystymosi komunikavimas.

Visuomenė arba piliečiai yra tie dalyviai į kuriuos nukreiptas komunikuojamas turinys ir dėl kurių jis iš viso kuriamas ir viešinamas. Politinės informacijos dėka, visuomenė susikuria savitą požiūrį, jį lygina su turimomis žiniomis, patirtimi. Ji gautą informaciją vertina pagal savo intelektualumą, domėjimosi politika svarbumą. Atsižvelgiant į tai, visuomenės atstovai gali pateikti savo nuomonę, išvalgas, atitinkamai reaguoti ir vertinti gautą žinių svarbą. K. Brands ir K. Voltmer (2011, p. 25) konstatuoja, kad visuomenės informacijos supratimui ir interpretavimui, turi įtakos strateginis komunikavimas. Strateginis komunikavimas – tai suplanuoti ir suderinti komunikaciniai procesai, kurie yra kiekvienos įmonės ar institucijos paslaptis. Apibendrinant galima teigti, kad pilietis radęs informacijos apie darnų vystymąsi institucijos internetiniame puslapyje ir ją perskaitęs susidaro pirminę nuomonę apie viešoje erdvėje pateiktą informaciją, o tada pradeda formuoti, kurti ir ugdyti asmeninį požiūrį toje srityje.

Tyrinėtojas B. McNair (2001) akcentuoja, kad šiandieniai žiniasklaidai ypač svarbia priemone tampa interneto kanalai. Komunikuojama informacija apie darnų vystymąsi valdžios institucijų internetiniuose puslapiuose gali būti pateikiama ir kituose žiniasklaidos kanaluose, tačiau ji turi būti dažnai minima politinėje arenoje, kad pritrauktų visuotinį susidomėjimą ir tai turi būti pradėta kurti nuo institucinio valdžios lygmens.

Galima pastebėti, kad politinės komunikacijos dalyvių sąveika vienas kito atžvilgiu yra artima ir priklausoma. Kalbant apie viešojo sektoriaus institucijų veiklos viešinimą, reikšmingu aspektu tampa komunikuojamos informacijos svarba ir būtinas jos aiškinimas. A. Augustinaitis (2003, p. 6) straipsnyje rašo, pastaruoju metu galima pastebėti, kad keičiasi institucijos požiūris į komunikaciją

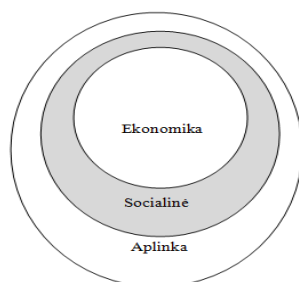
kaip procesą, keičiai komunikacinių prioritetų svarba, kurios pagalba randamas konsensusas, derinami skirtingi interesai, vertybės, norai, lūkesčiai, nustatomos tam tikros tolerancijos ribos ar taisyklės.

Pateikiama visuomenei informacija apie politinę instituciją pirmiausiai priklauso nuo politikų ar politinių institucijų atstovų. S. Statneckytė (2013, p. 105) rašo: „*Viešojoje erdvėje dominuoja komunikuojami tekstai, o žiniasklaidos atstovų pranešimai, kalbant apie politikų ryšius su visuomene verti analizės iš politikų, politinių institucijų ryšių su žiniasklaida, arba tiksliau santykius, nes jie lemia politiko ar politinės institucijos matomumą, veiklos vertinimą*“. Galima pastebėti, kad viešojo sektoriaus institucijos turi galios tam tikrą informacijos kiekį teikti visuomenei ir taip ją skatinti domėtis būtent tos srities informacija. Taigi savivaldybės, kaip vietinio lygmens valdžios institucijos, yra atsakingos už darnaus vystymosi informacijos pateikimą visuomenei, nes turi galios iš savo institucinės perspektyvos platinti informaciją susijusią su darniu vystymu per vykdomas ar planuojamas vykti veiklas.

1.4 „Darnūs ratai“ ir darnus vystymasis

Darnaus vystymosi koncepcija aiškinama remiantis trimis dimensijomis (aplinka, ekonomika, socialinė sritis), kurios darnaus miesto kūrime taip pat yra reikšmingos. Darnus miesto ar regiono vystymasis yra visuotinio darnaus vystymosi dalis, kuris apima daugybę visuomenės veiklos sričių ir komunikuojamo turinio gausoje turi būti viešinama visuomenei (Šaparauskas, 2004). Darnus miestas išlaiko vidinę pusiausvyrą tarp gyventojų skaičiaus augimo, infrastruktūros ir komunalinių paslaugų teikimo, taršos, triukšmo, ekonominės veiklos ir kt. To siekiama užtikrinant miesto plėtros harmoniją, o daroma įtaka gamtiniai aplinkai turi būti mažesnė (Barredo, Demicheli, 2003).

Straipsnyje M. Narvydaitė (2008) analizuoja darnaus miesto svarbą, nes darnus vystymasis yra neatsiejamas nuo miestų, miestelių ir gyvenviečių. Ši koncepcija atitinka klimato atšilimo ir energijos taupymo tendencijas, o darnus vystymasis padeda siekti darnią ir harmoningą plėtrą daugelyje valstybių. Miesto plėtra darnaus vystymosi kontekste yra svarbi ir susijusi su valdžios institucijomis, nes miesto didinimas pirmiausiai priklauso nuo įvairių valstybinių institucijų suderinimų, leidimų skyrimų. Miesto regiono didinimas siejamas su trijų koncepcijų – ekonomikos, socialinės srities ir aplinkos kontroliavimu siekiant teigiamų rezultatų dėl visuomenės gerovės. Todėl institucijos, siekdamos plėtoti šią sritį, prie prioritetinių tikslų turi išskirti darnų vystymąsi, kuris apibendrina tris sritis.

9 pav. Modelis „Trigubas esminis požiūris (Roberts, 2015, p. 46, vertimas autorės)

P. W. James (2015) rašo, kad šiandieniniame pasaulyje dominuoja paradigma „*Trigubas esminis požiūris*“ (angliškai „*The Triple Bottom Line*“), kuri išskiria tris dominuojančias sritis: ekonomika, socialinė sritis, aplinka (Žr. 9 pav.). Šis modelis naudoja socialinę sritį kaip pagrindinę, kuri susieta su dar dviem sritim – ekonomika ir aplinka, kurios svarbios vystant sritis mieste.

Darnaus vystymosi procesas miesto koncepcijoje siejamas ir su kitomis sritimis. M. Narvydaitė (2008) straipsnyje plėtodama darnaus vystymosi proceso įtaką regione, jį sieja su mažesnėmis aplinkinėmis gyvenvietėmis: „*Darni urbanistinė plėtra turėtų apimti ne tik pačius miestus, bet kartu įvertinti ir miestų sąsajas su aplinkinėmis vietovėmis ar kitais šalia esančiais miestais bei miesteliais, artimomis gyvenvietėmis*“. P. W. James (2015, p. 54) išskiria keturias darnaus vystymosi (Žr. 4 lentelė) sritis: ekologija, ekonomika, politika, kultūra kurios gali būti suskirstytos į smulkesnes perspektyvines tarpusavyje susijusias sritis, padedančias plėtoti socialinę gerovę pagal sritis.

4 lentelė. Socialinės sritys ir perspektyvos (Roberts, 2015, p. 55, vertimas autorės)

Ekonomika	Ekologija
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gamyba ir ištekliai 2. Keitimasis ir pervedimas 3. Apskaita ir reglamentavimas 4. Vartojimas ir naudojimas 5. Darbas ir pašalpa 6. Technologijos ir infrastruktūra 7. Turtas ir dalijimasis 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žaliavos ir energija 2. Vanduo ir oras 3. Augalija ir gyvūnija 4. Apgyvendinimas ir atsiskaitymas 5. Statybos ir transportas 6. Sveikata 7. Emisija ir atliekos
Politika	Kultūra
<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacijos ir institucijos 2. Teisė ir tvarka 3. Komunikacija ir kritika 4. Reprzentacija ir derybos 5. Apsauga ir sutartys 6. Dialogas ir taikymas 7. Etika ir atskaitomybė 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tapatybė ir įsipareigojimas 2. Kūryba ir poilsis 3. Atsiminimas ir planavimas 4. Įsitikinimas ir reikšmė 5. Lytis ir kartos 6. Tyrimai ir analizė 7. Senovė ir visuomeninė sveikata

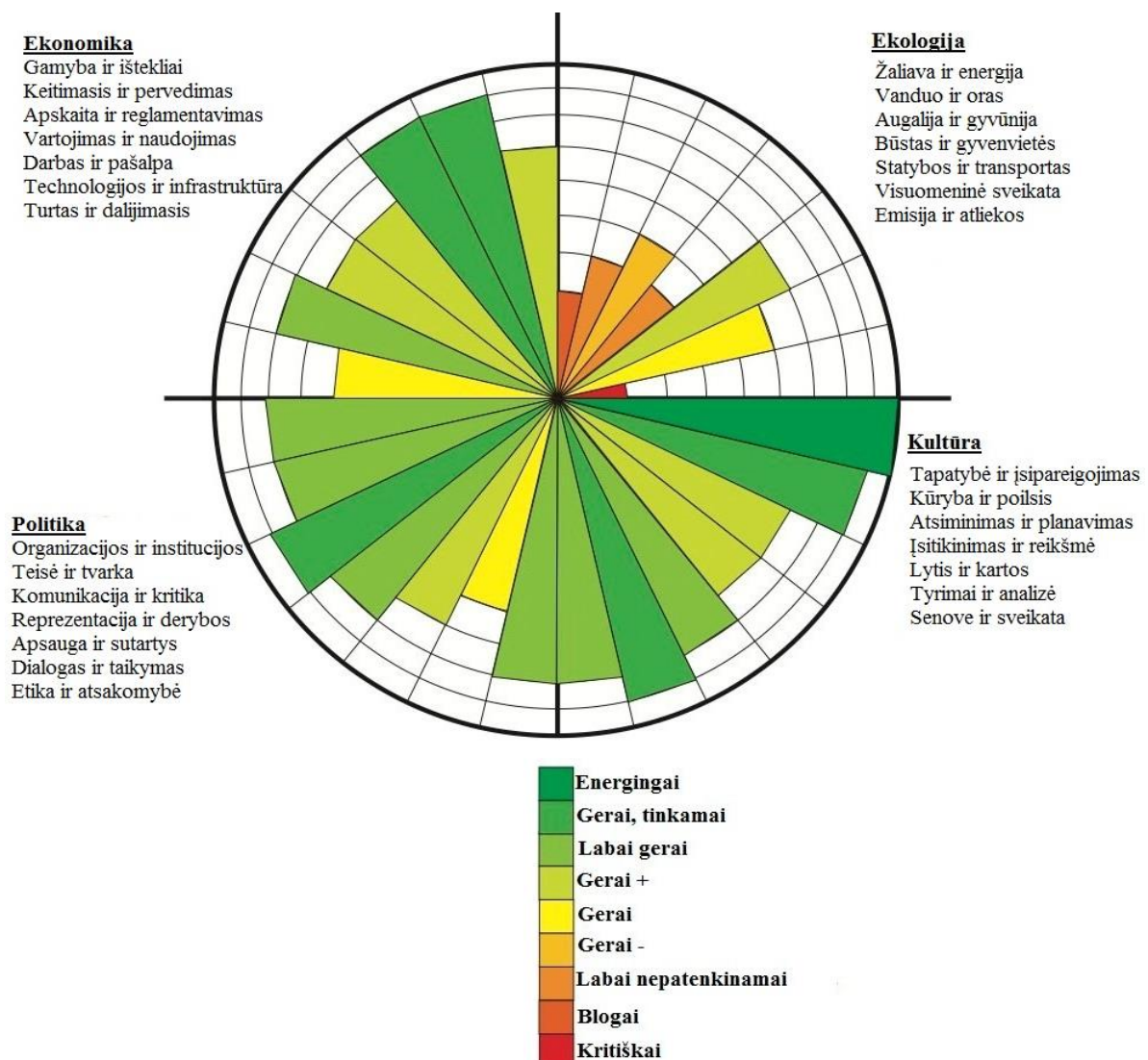
Pavyzdžiui, kultūros perspektyvos sritis „*Tyrimai ir analizė*“, svarbi ir kitose trijose srityse – ekonomikoje, ekologijoje ir politikoje, nors tyrimų ir analizės pagrindas formuojamas kultūros srityje. Kiekvienos iš išvardintų perspektyvų, pavyzdžiui, „*Organizacijos ir institucijos*“, „*Apgyvendinimas ir atsiskaitymas*“ procesai yra susiję, nes pateikiami per žmogaus gyvenimo aspektus juos susiejant su socialine sritimi (James, 2015).

5 lentelė. Keturių sričių paaiškinimas pagal P. W. James (2015, p. 52-53, vertimas autorės)

Nr.	Sritis	Srities detalizavimas
1.	<i>Ekonomika</i>	Ekonominis reikšmingumas per socialinę sritį apibrėžia praktikos kursus ir materialinius prioritetus, susijusius su produkcijos naudojimu, įsigijimu. Šiame kontekste sąvoka „ <i>Ištekliai</i> “ vartojama plačiąja prasme, kur ištekliai nėra naudojama sumažintomis priemonėmis siekti tikslų.
2.	<i>Politika</i>	Politinis reikšmingumas per socialinę sritį pirmiausiai apibrėžia praktiką ir prasmę susijusią su organizacija. Politinės srities parametrai apima platesnę prasmę nei įprastai politika. Ji apima socialinius santykius politikoje, kurie kertasi su viešojo ir privataus sektorių atskirtimi. Politinė koncepcija susijusi su socialine sritimi „ <i>Bendras socialinis gyvenimas</i> “.
3.	<i>Ekologija</i>	Ekologinis reikšmingumas per socialinę sritį apibrėžiamas kaip praktika, diskursas, materialinė išraiška, kuri atsiranda tarp socialinių ir gamtinių skirtumų. Ekologinė sritis orientuota į socialinės aplinkos sąveiką, įskaitant žmogaus poveikį aplinkai, pastatų statymą, kelių tiesimą.
4.	<i>Kultūra</i>	Kultūrinis reikšmingumas per socialinę sritį apibrėžiamas kaip praktinis diskursas ir materialinė išraiška, kurios laikui bėgant keičiasi ir socialinio gyvenimo netolygumai tampa bendra kultūros dalimi.

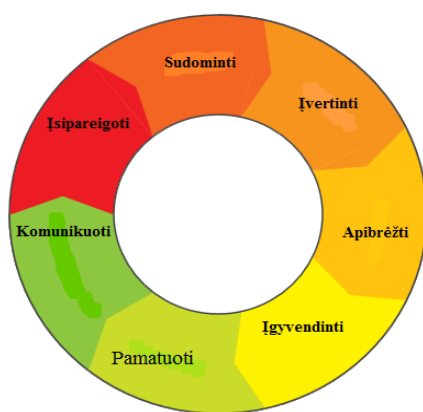
Galima pastebėti, kad P. W. James autoriaus išskirtos keturios sritys siekiant gerinti regionuose žmonių gyvenimą, siejamos su keturiomis sritimis – ekonomika, politika, ekologija, kultūra, kurios vystomos ir tobulinamos siekiant geresnio socialinio gyvenimo žmonėms. Darnaus vystymosi koncepcijos sudedamosios ir prioritetinės sritys yra panašios (ekonominė, aplinkos, socialinė), kurios apima taip pat su žmogaus gyvenimu susijusias sritis (saugus transportas, šiltas būstas, šiukšlių rūšiavimas).

Visos perspektyvos tarpusavyje susijusios per centrinį rato tašką (Žr. 10 pav.). P. W. James (2015, p. 48) rašo, kad „Darnūs ratai“ sudaromi tam, kad padėtų išskirti ir spręsti problemas iš pagrindinių gyvenimiškų sričių (ekonomikos, politikos, ekologijos, kultūros). Rate parodomas miesto pagrindinės sritys ir septynios perspektyvos, kurios leidžia pabrėžti tos vietovės stipriąsias ir silpnąsias sričių vietas darnaus vystymosi kontekste (nuo energingos iki kritiškos). Apskritimas „Darnus ratas“ parodo, kad problemos tarp skirtingų sričių gali būti sprendžiamos ir koreguojamos per vadovų bendradarbiavimą, kurie keičiasi turima patirtimi, žiniomis, dalinasi nuomone ir pasiūlymais. Kad būtų kuriamas tvarus požiūris, reikia praktinių priemonių siekiant sukurti tvarų miestą, bendruomenę (circlesofsustainability.org, 2016).

10 pav. „Darnūs ratai“ pagal P. W. James (James, 2015, p. 48, vertimas autorės)

„Darnūs ratai“ – kartotinis procesas (Žr. 11 pav.), kuris apibrėžtas keliuose veiklos etapuose: įsipareigojimas, sudominimas ar dalyvavimas, įvertinimas, apibrėžimas, įgyvendinimas, pamatavimas ir komunikavimas. Kiekvienas proceso etapas yra suskirstytas dar į keletą smulkesnių etapo serijų, kurių pagalba organizuojama loginė seka įgyvendinti atitinkamoms veiklos dalims. Etapai susiję su priemonėmis ir metodais (circlesofsustainability.org, 2016). Apibendrinant galima pastebėti, kad visi septyni proceso etapai svarbūs ir reikšmingi, kiekvienas iš jų prisideda prie darnaus vystymosi komunikavimo, viešinimo. Paskutinis etapas yra komunikavimas, kuris ypač siejasi su šios srities viešinimu ir norint, kad „Darnaus rato“ procesas nenutrūktų, būtų kartojamas daug kartų, turi būti užtikrinamas informacijos komunikavimas.

11 pav. proceso „Darnūs ratai“ etapai, (circlesofsustainability.org, 2016, vertimas autorės)

Teoretikas P. W. James aiškindamas miesto darnų vystymąsi išskiria keturias sritis – ekonomiką, politiką, ekologiją, kultūrą, kurios siejamos su socialiniu gyvenimu. Šios dimensijos panašios į darnaus vystymosi tris pagrindinius komponentus: ekonomika, aplinka, socialinė sritis, todėl plėtojat darnaus vystymosi koncepciją miesto kontekste, šios trys sritys yra ypač svarbios, nes padeda išskirti probleminius aspektus, su kuriais gali susidurti kiekvienas visuomenės narys, kuriam turi būti užtikrinta socialinė gerovė.

Apibendrinant viešojo sektoriaus darnaus vystymosi komunikacijos esminius principus galima teigti, kad svarbiausias aspektas tarp viešojo sektoriaus institucijų yra sistemingas, nuolatinis informacijos komunikavimas apie vykdomą veiklą. Darnus vystymasis – viena iš veiklos sričių, kuri gali būti viešinama ir komunikuojama per institucijos prioritетines sritis, kurios reikšmingos visuomenės gerovei kurti. Remiantis teoretikais bei pagrindiniais teisiniais dokumentais buvo suformuluota ir išskirta darnaus vystymosi koncepcijos samprata su trimis dimensijomis – ekonomine, aplinkos, socialine, kurias papildo dar dvi – kultūrinė ir institucinė. Šių dimensijų svarba, plėtojimas darnaus vystymosi komunikacijos kontekste priklauso nuo informacijos komunikavimo iš viešojo sektoriaus institucijų vykdomos veiklos ir prioritетinių sričių. Todėl norint, kad visuomenė daugiau sužinot apie darnų vystymąsi ir reikšmingumą jų gyvenime, institucijos turi tam tikrą dėmesį skirti šios politinės srities komunikavimui, viešinimui, supratimui ir aiškinimui, ją įtraukiant į veiklos planus.

2. DARNAUS VYSTYMOŠI KOMUNIKACIJOS INSTITUCINIAI IR TEISINIAI ASPEKTAI

Šiame skyriuje aprašoma darnaus vystymosi atsiradimo politika pasauliniu ir nacionaliniu lygmenimis. Antrame skyrelyje aptariamas institucinis reikšmingumas, nuo kurio priklauso valdomame regione darnaus vystymosi komunikacijos viešinimas per vykdomas sritis. Kadangi savivaldybės yra vietinio valdžios lygmens institucijos, tai jos gali ir turi daryti įtaką valdomame regione, tame tarpe ir viešinamos informacijos pasirinkime. Trečiame skyrelyje išskiriamas savivaldybių internetinių svetainių teisinis reglamentavimas ratifikuotas Europos Sąjungos Komisijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Pagal interneto svetainės teisinius reikalavimus, išskirtos interneto svetainės sritys, kuriose savivaldybės gali pateikti informaciją susijusią su darniu vystymusi.

2.1 Darnaus vystymosi politika

Svarbia ir problemine sritimi Stokholme vykusioje Jungtinių Tautų konferencijoje (1987), tapo aplinkos klausimais pripažintas ekonominės plėtros ir poveikio aplinkai ryšys bei pasiūlytas svarbus terminas „*ekologinė plėtra*“. Tai ir buvo reikšminga pradžia šio proceso raidai, nes jau 1987 m. buvo suformuluota kita svarbi koncepcija – „*darnus vystymasis*“, kurio apibrėžimas vėliau buvo minimas kitų šios srities mokslininkų (Roberts, 2011, p. 76-77). Darnaus vystymosi srities tyrinėtojas Lietuvoje R. Čiegis (2004, p. 552) rašo: „*Bėgant laikui atsirado žmonijos atsakomybė ir jos vertinimas už savo daromus veiksmus, o tolesnė nevaldoma technosferos ekspansija gresia visišku gyvybinę veiklą užtikrinančių elementų sunaikinimu*“. Taigi darnaus vystymosi svarba ir reikšmingumas pastebėtas dar XX a. pabaigoje, kai trys sritys – ekonominė, socialinė ir aplinkosauginė pripažintos lygiavertėmis, o sričių siektina veikla derinama tarpusavyje dėl geresnio gyvenimo užtikrinimo visuomenei.

Darnaus vystymosi terminas pirmiausiai buvo pradėtas vartoti jį siejant su aplinkosaugos vystymo sritimi. A. Mikalauskienė ir D. Štreimikienė knygoje „*Darnaus vystymosi politikos įgyvendinimo teoriniai pagrindai*“ (2014, p. 19) teigia, kad didelis pasaulio gyventojų skaičius, greitas ir spartus ekonominis vystymasis, didina aplinkos taršą ir skatina spręsti susidariusias problemas. Tai lėmė didėjantį mokslininkų ir visuomenės susidomėjimą bei susirūpinimą pirmiausiai aplinkosauginiais klausimais, o paskui ir tolesnio visuomenės vystymosi ir tobulėjimo galimybėmis. Užteršta aplinka kurioje gyvena visuomenei buvo pirmasis požymis, kad pasaulyje vykstantys negrįžtami procesai, siejami su ekonomikos netobulėjimu, gali nulemti ne tik dabartinės kartos gyvenimo ypatumus, bet turėti rimtų padarinių ateinančioms kartoms.

Kitas svarbus ir istorinis etapas vyko 1992 m., kai Rio de Ženeire į Jungtinių Tautų konferenciją atvyko 180 valstybių vadovai, kurie bendru sutarimu pagrindė ir įteisino ilgalaikę visuomenės vystymosi ideologiją, įteisino veiksmų planą „*Darbotvarkė 21*“. Pagal jį rekomenduojama visoms šalims parengti ir patvirtinti nacionalines darnaus vystymosi strategijas. Konferencijos metu įkurta

„*Junginių tautų Darnios plėtros komisija*“, kurios pagrindinis tikslas – teikti pasiūlymus dėl darnaus vystymo gerinimo visoms valstybėms, stebėti, kad jos įgyvendintų komisijos siūlymus dėl strategijų kūrimo ir patvirtinimo (sustainabledevelopment.un.org, 2016).

Europos Vadovų Taryba Geteborge (2001) priėmė pirmą „*ES tvaraus vystymosi strategiją*“. Po metų Johanesburgo viršūnių (2002) susitikime buvo papildyta ES tvaraus vystymosi strategija, aptarti svarbiausi aspektai susiję su ekonominių, socialinių ir aplinkosauginių klausimų sprendimu pasauliniu lygmeniu. Viršūnių susitikimo metu nuspręsta, kad reikia skirti daugiau kontrolės ir dėmesio kalbant apie šių problemų sprendimą. Gaila, tačiau darnaus vystymosi srityje kol kas nuveikta nedaug (darnusvystymasis.lt, 2009).

Reikšminga valstybių atstovų konferencija „*Rio+20*“ vyko 2012 metais. Joje svarbiausiais dėmesys nukreiptas į institucinės struktūros ir žaliosios ekonomikos formavimą. Konferencijos metu akcentuoti trijų darnaus vystymosi sričių tikslai, kuriuos reikia plėtoti naudojantis institucine aplinka, nes institucijų priimami sprendimai veikia ekonominę, socialinę, aplinkosauginę sritis, ritys savo ruožtu daro poveikį institucijoms (Domarkas, Juknevičienė ir Kareivaitė, 2012).

Darnaus vystymosi politikos kūrimas Lietuvoje pirmiausiai siejamas su aplinkos politika. 1993 m. pradėti rengti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano rengimo teisiniai pagrindai, o 1996-2001 m. jis parengtas pirmą kartą. Lietuvos Respublikos Seimas (toliau LR Seimas) 2002 m. spalio 29 d. išleido nutarimą Nr. IX-1154 „*Dėl Lietuvos Respublikos teritorinio bendrojo plano*“, kuriame išskiriamos užduotys: konkretizuoti svarbiausių šalies erdvinių struktūrą, nustatyti bendrąją šalies teritorijos naudojimo ir apsaugos strategiją bei prioritetus, nustatyti pagrindines šalies regioninės politikos formavimo nuostatas (LR teritorijos bendrasis planas, 2002).

ES nare Lietuva tapo 2004 m. ir nuo tada ji turi atkreipti dėmesį į darnaus vystymo kūrimą pagal ES iškeltus prioritetus. Jie aprašyti „*ES tvaraus vystymosi strategijoje*“ ir turi įtakos nacionaliniams planams. „*Nacionalinė darnaus vystymosi strategija*“ Lietuvoje ratifikuota Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-09-11 nutarimu Nr. 1160. 2006 m. birželio 9 d. ES Vadovų Tarybai priėmus atnaujintą ES darnaus vystymosi strategiją ir įpareigojus šalis nares atitinkamai atlikti nacionalinių darnaus vystymosi strategijų peržiūras (strategija buvo atnaujinta LR Vyriausybės 2009 m. rugsėjo 16 d. nutarimu Nr. 1247 ir patvirtinta nauja redakcija). Strategijos pagrindinis tikslas – pagal ekonominio ir socialinio vystymosi, išteklių naudojimo efektyvumo rodiklius iki 2020 metų pasiekti 2003 metų ES valstybių narių vidurkį, pagal aplinkos taršos rodiklius – neviršyti ES leistinių normatyvų, laikytis tarptautinių konvencijų, ribojančių aplinkos taršą ir poveikį pasaulio klimatui, reikalavimų. Įgyvendinti šį siekį įmanoma tik diegiant ūkyje naujausias, aplinkai mažesnę neigiamą poveikį darančias technologijas (am.lt, 2012).

Lietuvos Respublikos konstitucijos 54 straipsnyje (toliau LR Konstitucija) reglamentuota ir teisiškai apibrėžta aplinkos apsauga, kuri taip pat sudaro ir kuria darnaus vystymosi politikos kūrimą:

„Valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos išteklių. Draudžiama niokoti žemę, jos, gelmes, vandenį, teršti vandenį ir orą, daryti, radiacinį poveikį aplinkai, skurdinti augaliją ir gyvūniją“ (LR Konstitucija, 1992, p. 30).

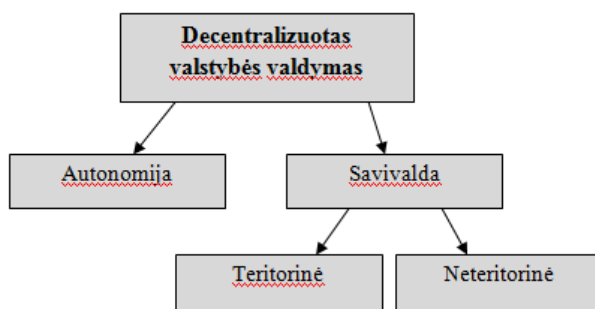
2.2 Institucinis darnaus vystymosi lygmuo Lietuvoje

Institucijų teigiamai vykdoma veikla pirmiausiai priklauso nuo valdymo proceso intensyvumo. Valdymas – sudėtingas procesas, reikalaujantis mokėti derinti interesus, požiūrius, nuomones, suprasti, kad minima sąveika yra reikšminga, gali duoti naudos proceso dalyviams. (Puškorius, 2006, p. 59). Teoretikas C. Chakrabarty (2012, p. 199) apie politinį valdymą rašo, kad jis yra dinaminis procesas, kuriame svarbiausi politiniai dalyviai ir institucijos, nes jie bando atsakyti į visuomenės užduodamus klausimus bei siekia bendradarbiavimo. Teoretikas rašo, kad politinis procesas sudarytas iš keturių svarbių elementų:

- Viešų problemų nustatymas;
- Viešų problemų įtraukimas į politikos darbotvarkes;
- Politikos pasiūlymų formulavimas problemoms spręsti;
- Sprendimų priėmimas.

Iš teorinių aiškinimų apie politinį valdymą galima pastebėti, kad autoriai vienu iš svarbiausių aspektų išskiria skirtingų valdžios lygių ir regioninių institucijų bendradarbiavimą, siekiant spręsti problemas, kurios aktualios žmonėms. Svarbu, kad valdymo procese dalyvautų visi proceso dalyviai ir būtų sprendžiamos iškeltos problemos.

Valstybės valdymo sampratą teoretikas P. W. Rodman (1968) pateikia susistemintą, konkrečią. Anot autoriaus, valstybės valdymas yra apgalvotas ir strateginis planas, kurį nulemia ekonominė ir socialinė plėtra valstybėje. Lietuvos politinis veikėjas A. Astrauskas analizuodamas (2002) valstybės valdymo sąvoką teigia, kad ji apima valstybės valdžią vykdančių subjektų ir valstybės administracijos veiklą, kuria tvarkant viešuosius reikalus, daromas kryptingas poveikis socialinio junginio nariams, o iš jų susidariusiems socialiniams junginiams ir kitiems valstybės teritorijoje gyvenantiems asmenims. Jis (2002, p. 33) apibūdindamas decentralizavimo procesą teigia, kad šis procesas – tai dalis valstybės valdžios galių, kurios perduodamos kitiems socialiniams junginiams ir asmenims (Žr. 12 pav.). Šio

12 pav. Decentralizuotas valstybės valdymas (Astrauskas, 2002, p. 33)

valstybės valdymo būdu gana didelė funkcijų dalis perduodama žemesnio lygio valdžios institucijoms. Taigi decentralizacijos procesas susijęs su greitesniu sprendimų priėmimu, tam tikrų įgaliojimų perdavimu žemesnio lygmens valdžios institucijoms, vykdoma ir plėtojama tikslingesnė veikla. Svarbu paminėti, kad konkrečių sprendimų priėmimas valdžios institucijoje padeda aiškiau įvertinti esamą situaciją, priimti teisingesnį sprendimą.

Teoretikas O. E. Hughes (2003, p. 73) teigia, kad valdžios institucijos išsiskiria būtent tuo, kad jos turi galios priversti žmones vienaip ar kitaip elgtis. V. Domarkas, V. Juknevičienė ir R. Kareivaitė (2012, p. 465) rašo: „*Institucijos, savo veiklą grįsdamos etiniais ir moraliniais principais, naudojasi ne tik valdžios suteiktomis galiomis, bet ir profesionalumo, organizacinės atminties ir teisingumo koncepcijomis*“. Lietuvos mastu bendrą vadovavimą darnaus vystymo politikai vykdo įstatymų leidžiamosios valdžios institucija – LR Seimas. LR Seimas svarstydamas svarbius su darnaus vystymosi politika susijusius klausimus, apima aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo politikos kryptis, sprendžia su tuo susijusias socialines, ekonomines problemas (Irs.lt, 2016).

Darnaus vystymosi tikslai yra ta sritis, pagal kuriuos yra plėtojama visa darnaus vystymosi plėtra. Lietuvos politinių koncepcijų tyrinėtojai V. Domarkas, V. Juknevičienė ir R. Kareivaitė (2012, p. 462) pabrėžia: „*Valstybėje įgyvendinant su darniu vystymusi susijusius tikslus, reikšmingas visų valdžios institucijų indėlis juos įgyvendinant efektyviai, skaidriai, atskaitingai*“. Seimo priimtų įstatymų darnaus vystymosi politikos klausimais įgyvendinimą realizuoja vykdomosios valdžios institucijos – Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau LR Vyriausybė). LR Vyriausybės kanceliarija įgyvendindama savo veiklas, yra įsipareigojusi dalyvauti formuojant Lietuvos Respublikos ES politiką, todėl darnaus vystymosi politika yra viena iš prioritetinių sričių (LR Vyriausybės kanceliarija, 2016). Akivaizdu yra tai, kad centrinė valdžia dalį funkcijų priskirdama vietinėms valdžios institucijoms nesuteikia joms visiškos pajamų formavimo autonomijos dėl subjektyvių ir objektyvių priežasčių (Puškorius, 2006, p. 129). Taigi galima pastebėti, kad vietos valdžios institucijos finansavimą gali gauti tiesioginių dotacijų pavidalu, kurias skiria centrinė valdžios institucija.

Viena iš centrinių vykdomosios valdžios institucijų, kuriojančių aplinkos politiką Lietuvoje (aplinkos politika yra viena iš svarbiausių sričių plėtojant darnų vystymąsi), yra LR Aplinkos ministerija, įkurta 1998 m. Jos internetinėje svetainėje (2016) pateikti institucijos strateginiai tikslai (Žr. 13 pav.), kurių pagalba yra kuriama, plėtojama ir įgyvendinama aplinkos politika.

LR Aplinkos ministerijos išskirti strateginiai tikslai parodo (Žr. 13 pav.), kad trys iš jų nukreipti į aplinkos kokybės gerinimą valstybėje, o vienas konkrečiai į darnaus vystymosi politikos plėtojimą Lietuvoje. Svarbu, kad pagrindinės valdžios institucijos, užtikrinančios valdymo efektyvumą, inicijuotų tų sričių vykdymą, kurios yra ypač probleminės, o problemas padėtų spręsti ir įgyvendinti žemesnio lygmens institucijos.

LR Aplinkos ministerijos 4 strateginiai tikslai

1. Užtikrinti tinkamą aplinkos kokybę Lietuvos gyventojams, išsaugoti biologinę įvairovę ir kraštovaizdžio savitumą.	2. Užtikrinti racionalų gamtos išteklių naudojimą ir tolesnį jų gausinimą, hidrometeorologinės informacijos teikimą.
3. Užtikrinti darnaus vystymosi principus atitinkantį teritorijų planavimo, statybos ir būsto plėtros procesų, statinių naudojimo ir priežiūros valstybinį reguliavimą	4. Didinti valdymo efektyvumą

13 pav. LR Aplinkos ministerijos strateginiai tikslai (sudaryta autorės)

Siekiant strateginio proceso unikalumo, svarbu įvertinti pagrindinius veiksmus, kurie naudingi vietos savivaldos institucijoms. Jos yra pirmas valdžios lygmuo, kuris tiesiogiai bendrauja su visuomene, todėl informacijos perdavimas ypač svarbus, siekiant visuomenę supažindinti su svarbia informacija. Savivaldybės turi skatinti visuomenę susipažinti su nauja informacija, ugdyti polinkį keisti elgesį, šviesti svarbiais klausimais. Veiksmai (Žr. 6 lentelė), turintys įtakos strateginio valdymo savivaldybės kūrimo procese ir tikslingumas juos derinant su išskirtiniais ir savitais kiekvienos savivaldybės bruožais (Puškorius, 2006).

6 lentelė. Veiksniai, turintys įtakos savivaldos institucijų strateginio valdymo procesui (Puškorius, 2006, p. 67)

Eil. Nr.	Veiksnys	Įtaka
1.	Savivaldybės dydis ir struktūra	Didesnės savivaldos institucijos su sudėtingais struktūriniais lygiais, plačiu geografiniu išsidėstymu ir daugybę savivaldos institucinių vienetų reikalauja formaliesnio strateginio valdymo proceso.
2.	Aplinkos nepastovumas	Jis lemia vietos savivaldos institucijos reakciją į pokyčius. Jei pokyčiai sudėtingi, o savivaldybės personalas neturi pakankamai strateginio reagavimo patirties ir žinių, problemoms spręsti reikalingas formalus reagavimo procesas.
3.	Ankstesnė planavimo ir programinio biudžeto sudarymo paskirtis	Jei savivaldybės personalas stokoja planavimo, programinio biudžeto sudarymo ar programų įgyvendinimo kontrolės įgūdžių, negalima iš karto sukurti viską apimančią strateginio valdymo procesą savivaldybėje.
4.	Valdymo stilius	Vietos savivaldos institucijos dažnai sudaro glaudžiai nesusiję skyriai, kurių veikla siejama su atskirais ūkio sektoriais. Svarbu, kad būtų sudarytos tarpusavyje strategijos įgyvendinimo programos.
5.	Programos kaina ir socialiniai padariniai	Kuo brangesnė finansinių ir žmonių išteklių naudojimo požiūriu programa, tuo labiau pateisinami išsamūs analitiniai tyrimai. Kuo reikšmingesni programos padariniai ir kuo mažiau aiškios jos įgyvendinimo aplinkybės, tuo reikalingesnis formalus strateginio valdymo procesas.

Požymiai parodo, kad sėkmingas vietinės institucijos veiklos vertinimas gali priklausyti nuo skirtingų veiksnių ir jų įtakų. Savivaldybė – nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuriai įstatymu suteikta savivaldos teisė ir jos valdžios institucijų visuma (Visuotinė lietuvių enciklopedija, 2012, p. 242). A. Novikovas (2005) straipsnyje akcentavo, kad savivaldybė yra arčiausiai gyventojų esanti valdžios institucija, kuri geriausiai išmano ir supranta atsiradusius sunkumus ir problemas, su kuriais susiduria tos teritorijos gyventojai. Tam, kad savivaldybės galėtų spręsti šio lygmens problemas, jai yra paskirti įgaliojimai ir suteiktos savarankiškos, priskirtos, valstybinės, sutartinės funkcijos vykdant vietinę veiklą (Žr. 14 pav.).

Savivaldybės savarankiškos, priskirtos, valstybinės, sutartinės funkcijos:

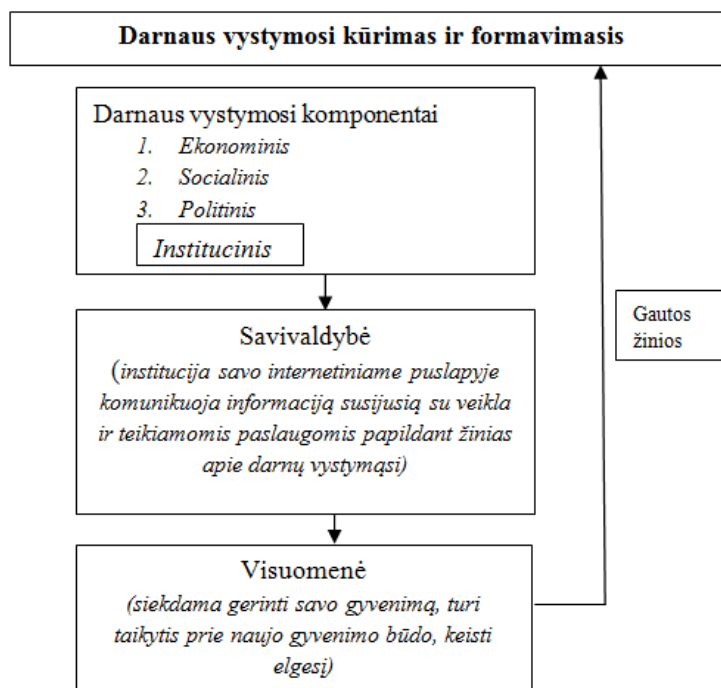
<i>Savarankiškosios funkcijos</i> atliekamos pagal įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus bendruomenei.	<i>Priskirtosios funkcijos</i> įgyvendinamos remiantis įstatymais. Savivaldybės šias funkcijas atlieka pagal vietos sąlygas, aplinkybes.	<i>Valstybinės funkcijos</i> yra valstybės funkcijos, perduotos savivaldybėms atsižvelgiant į gyventojų interesus. Jos perduodamos pagal įstatymus ir įgyvendinamos vadovaujantis teisės aktais. Savivaldybės, įgyvendindamos šias funkcijas, turi įstatymų nustatytą sprendimų priėmimo laisvę.	<i>Sutartinės funkcijos</i> atsiranda remiantis savivaldybių sudarytomis sutartimis.
--	--	--	--

14 pav. Savivaldybei priskirtos funkcijos pagal sprendimų priėmimo laisvę (sudaryta autorės pagal Lietuvos savivaldybių internetinės svetainės informaciją, 2016)

Savivaldybės yra pirminis valdžios lygmuo, kuriam priskiriama gana daug funkcijų kalbant apie konkrečias veiklas (funkcijos, kurios turiniu susijusios su darnaus vystymo ir darnios politikos įgyvendinimu), (LR Vietos savivaldos įstatymas, 1994, 6 str.):

- Aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga;
- Infrastruktūros, socialinės ir ekonominės raidos planavimas, strateginių plėtros ir veiklos planų rengimas, turizmo, būsto, smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros programų rengimas;
- Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo organizavimas, sąvartynų įrengimas ir eksploatavimas;
- Pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra;
- Savivaldybės saugomų teritorijų steigimas, apsauga ir tvarkymas;
- Savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymas, jo remontas, socialinio būsto nuoma;
- Savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas;
- Sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas.
- Socialinių paslaugų planavimas ir teikimas, socialinių paslaugų įstaigų įsteigimas, išlaikymas;
- Specialiųjų architektūros reikalavimų nustatymas ir statybą leidžiančių dokumentų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka;

Savivaldybės turi nemažai įgaliojimų valdomame regione įgyvendinti ir plėtoti su darniu vystymu susijusią veiklą per atskiras sritis. Darnų vystymąsi sudaro trys pagrindinės dimensijos (ekonominė, aplinkos, socialinė), tai yra gana platus funkcijų ir įgaliojimų ratas, kuris turi būti įgyvendinamas siekiant kurti visuomenės gerovę.

15 pav. Savivaldybės vaidmuo komunikuojant darnaus vystymosi politikos informaciją visuomenei (sudaryta autorės)

Savivaldybė vykdydama ir įgyvendindama įvairias valdymo sritis (Žr. 15 pav.), jas neišvengiamai sieja su ekonomine, socialine ir politine plėtra, taip komunikodama ir darnaus vystymosi sričių informaciją, per jas siekdama viešinti komunikuojamą turinį visuomenei. Ji turi būti suinteresuota sužinoti naujus dalykus, po truputį keisti gyvenimo įpročius ir elgesį dėl asmeninės gerovės, todėl iš institucijų pusės žmonės turi būti šviečiami apie darnų vystymąsi ir taip skatinami gerinti savo gyvenimą, keisti įpročius, gyventi sveikiau, aktyviau.

Valdžios institucijos numato kiek ir kokių finansinių išteklių reikia atskiroms valdymo sritims. Habilituotas daktaras S. Puškorius (2006, p. 93) rašo: „*Vietos savivaldos teisinės bazės plėtrai svarbi Vyriausybės programa ir jos pagrindu tvirtinamos programos įgyvendinimo priemonės. Vyriausybė nustato pasirinkto laikotarpio veiklos gaires, įskaitant ir vietos savivaldos sritį*“. Galima pastebėti, kad savivaldybės norėdamos įgyvendinti tam tikras programas susijusias tame regione su darnaus vystymosi plėtros komponentais, turi jas derinti su LR Vyriausybe, kad būtų patvirtintas finansavimas būtiniams sritims. Svarbu paminėti, kad savivaldybės yra vietos lygmens valdžios institucijos, kurios daugiausiai bendrauja su visuomene, todėl siekiant apie darnų vystymąsi žmonėms suteikti daugiau ir įvairios informacijos, reikšminga ją perduoti būtent per šią valdžios lygmenį plėtojant minėtų sričių programas.

2.3 Savivaldybių internetinių svetainių teisinis reglamentavimas

Dvidešimt pirmas amžius yra tas laikotarpis, kai daugelis duomenų perkeliama į internetinę erdvę. Valstybinių institucijų duomenys ir teikiamos paslaugos taip pat keliamos į viešą erdvę. Pagal Informacinės visuomenės plėtros komiteto 2014 metų plėtros apžvalgos duomenis (2014) galima pastebėti, kad internetą ir kompiuterį naudojančių Lietuvos gyventojų dinamika kiekvienais metais

didėjo ir tik 2014 m. II pusmetį šiek tiek sumažėjo (Žr. 7 lentelė), o nuo 2013 m. III ketvirčio interneto naudotojų skaičius buvo didesnis už kompiuterio naudotojus. Tai rodo, kad žmonės tampa lankstesni ir internetu naudojasi vis dažiau, per įvairias komunikacines priemones, todėl siekiat prisitaikyti prie šių pokyčių, valdžios institucijos taip pat privalo kuo daugiau informacijos apie savo vykdomą veiklą viešinti. Vienas iš būdų viešinti veiklą, informaciją pateikti savo institucijos internetinėje svetainėje.

7 lentelė. Internetą ir kompiuterį naudojančių lietuvių procentinis pokytis (Informacinės visuomenės plėtros komitetas, 2014)

	2013 m. I ketvirtis	2013 m. II ketvirtis	2013 m. III ketvirtis	2013 m. IV ketvirtis	2014 m. I pusmetis	2014 m. II pusmetis
Naudojasi kompiuteriu	75,2%	72,2%	75,5%	73,7%	74,00%	72,4%
Naudojasi internetu	73,3%	71,00%	75,9%	74,5%	74,4%	72,4%

Kad institucijos veikla būtų labiau viešinama, o teikiamos paslaugos visiškai skaidrios, institucija savo internetiniame puslapyje, kuriame pateikia jos veiklą viešinančią ir paslaugų teikimą apimančią informaciją, turi komunikuoti ir nuolat atnaujinti. Pagal Informacinės visuomenės plėtros komiteto 2014 metų plėtros apžvalgos duomenis įstaigos turinčios internetinę svetainę Lietuvoje sudaro 94,4% (2012 m. jų buvo 91,2%, 2010 m. – 76,1%). Duomenys rodo, kad tik 5,6% įstaigų savo veiklos neviešina per internetinę svetainę.

Vietos lygmens valdžios institucijos yra savivaldybės, kurios taip pat turi komunikuoti būtiną ir svarbią informaciją visuomenei, o vienas iš būdų ją platinti – tai daryti per savo internetinę svetainę. V. Domarkas, A. Laukaitytė ir V. Mačiukas (2012, p. 24) teigia: „Svarbu, kad elektroninės valdžios taikymo formos būtų vykdomos visais viešojo valdymo institucijų lygmenimis, tai yra ir savivaldybių lygmeniu“. Pastebėta, kad šiandieniniu laikotarpiu vis daugiau dėmesio skiriama vietos savivaldos elektroninės valdžios formoms, nes šios institucijos gali greičiausiai identifikuoti jų gyvenimo būdą, besikeičiančius poreikius, greičiau reaguoti pasirenkant konkrečias elektroninės valdžios formas.

Valdžios institucijos pateikdamos internetinėje svetainėje informaciją susijusią su vykdoma veikla, turi remtis patvirtintais nuostatais, teisės aktais. Europos komisijos internetiniame puslapyje (2016) yra pateikti bendrieji valstybinių institucijų internetinių svetainių kriterijai ir reikalavimai. Kuriant internetinę svetainę būtina atsižvelgti į šias sritis (turinys ir struktūra, naudinga informacija, institucijos veikla), kad būtų sukurta veiksminga, naudinga aptarnavimo svetainė, kuri žmogui leistų greitai rasti ieškomą ir tikslią informaciją.

Nacionalinio lygmens teisinėje sistemoje taip pat yra patvirtinti valdžios institucijų reikalavimai, pagal kuriuos jos turi kurti ir teikti informaciją savo internetinėje svetainėje. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2003 m. balandžio 18 d. nutarime Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“ ratifikavo Lietuvos valdžios institucijų internetinių svetainių pagrindinius reikalavimus. Aprašą sudaro šie penki skyriai, kurie detalizuoja internetinių svetainių informacijos pateikimą:

1. Bendrosios nuostatos;
2. Įstaigos interneto svetainės struktūra;
3. Įstatymų ir kitų norminių teisės aktų projektų ir kitos teisinės informacijos skelbimas įstaigos interneto svetainėje;
4. Įstaigos interneto svetainės administravimas;
5. Baigiamosios nuostatos.

Galima pastebėti, kad pagal šiuos reikalavimus informacija internetinėje svetainėje turi būti pateikta tiksliai, kaip reglamentuoja nutarimas. Struktūra išskiriama į tris sritis: struktūra ir kontaktai, teisinė informacija ir veikla, tačiau toliau šios sritys turi būti detalizuojamos ir skaidomos dar į smulkesnes sritis. Skyriuje „*Informacijos reikalavimai*“ pabrėžiama, kad svetainėje skelbiama aktuali ir teisiškai galiojanti informacija, kuri atnaujinama pagal keitimosi periodiškumą. Toliau aiškinama ir detalizuojama kitų sričių (struktūra ir kontaktai, teisinė informacija, veikla) teikiama informacija. Galima pastebėti, kad internetinės svetainės srityje „*veikla*“ turi būti skelbiama visa vieša informacija susijusi su įstaigos veikla, planavimu ir veiklos kryptimis, taip pat informacija apie įstaigos darbuotojų darbo užmokestį, paskatinimus ir apdovanojimus, viešojo sektoriaus subjekto ataskaitų rinkiniai ir viešojo sektoriaus subjektų grupės konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniai. Taigi savivaldybių interneto svetainės skiltyje „*veikla*“ gali būti pateikiama informacija susijusi su darniu vystymu, darnaus vystymosi politika, apie kurią turi būti šviečiami savivaldybės gyventojai.

Pagal *Lietuvos Respublikos Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymo* 6 straipsnyje (Lietuvos Respublikos Seimas, 2006) akcentuojama „*Teisė gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų*“ ir tai apibūdina veiklą, kurią turi viešinti valstybinės institucijos ir savivaldybės. Šio įstatymo 6 straipsnyje, 2 punkte rašoma, kad valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos turi informuoti visuomenę apie savo veiklą. Galima pabrėžti, kai vieša informacija apie institucijos veiklą yra nemokama ir turi būti viešinama visuomenei. Jeigu į instituciją kreipiasi asmuo, jam turi būti suteikta visa dominanti vieša informacija apie institucijos veiklą, oficialius jos dokumentus ar kopijas.

Kitas svarbus valstybės institucijos veiklos viešinimą reglamentuojantis įstatymas yra *Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymas* (Lietuvos Respublikos Seimas, 1994). Pagal įstatymo 6 straipsnį „*Savarankiškosios savivaldybių funkcijos*“ numatomos savivaldybių funkcijos. Šio įstatymo 6 straipsnį, 24 punktą yra išskirta, kad savivaldybės privalo visuomenę informuoti apie plėtros įgyvendinimą. Tai reiškia, kad savivaldybės, kaip valdžios institucijos, turi informuoti visuomenę apie naujas plėtros įgyvendinimo veiklas ir programas, kurias viešina institucijos vykdomus darbus ir teikiamas paslaugas, yra susijusios su to regiono visuomenės nariais.

Siekiant, kad institucijos atsižvelgtų į teisės aktų reglamentuojamus kriterijus, Europos tarpdisciplininių tyrimų institutas nuo 2013 metų atlieka viešojo sektoriaus institucijų internetinių

svetainių vertinimą, o atlikto tyrimo duomenis viešina ir pateikia analizes bei rekomendacijas. Europos tarpdisciplininių tyrimų institutas 2014 m. atliko tyrimą „Valstybės institucijų interneto svetainių tyrimo ataskaita“, kurio tikslas – įvertinti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių atitikimą bendriesiems reikalavimams. Iš pateiktų tyrimo duomenų galima pastebėti, kad pagal vertinimo kriterijų – įstaigos aprašo teisiškai reglamentuoti reikalavimai – atitinka 62,7 % (Žr. 8 lentelė) analizuotų internetinių svetainių, tai yra daugiau kaip pusė viešojo sektoriaus institucijų internetinės svetainės atitiko bendruosius reikalavimus ir tai yra 2,7 procento daugiau negu 2013 metais. Tyrimo rezultatai rodo, kad institucijos tobulina savo internetinėse svetainėse pateikiamus duomenis ir informaciją, stengiasi atitikti keliamus reikalavimus ir atsižvelgia į praėjusių metų pateiktas pastabas (Europos tarpdisciplininių tyrimų institutas, 2014).

8 lentelė. Įstaigų internetinių svetainių reikalavimai (Europos tarpdisciplininių tyrimų institutas, 2014)

Vertinimo kriterijus	2014 m. (%)	2013 m. (%)
Bendrosios nuostatos	72,4	70,5
Struktūros reikalavimai	57,7	53,3
Informacijos reikalavimai	59,5	55,0
Nutarimo (bendrai)	62,7	59,0

Baltic News Service (2014) straipsnyje „Valdžios interneto svetainių kokybė gerėja“ rašo, kad viešojo sektoriaus institucijų internetinės svetainės analizuojamos jas suskirsčius į skirtingas grupes. Tyrimo duomenys rodo, kad geriausiai įvertintos ministerijų ir savivaldybių internetinės svetainės, kurios atitiko apie 94,9 % keliamų reikalavimų. Toks vertinimas valdžios institucijas įpareigoja ir toliau aktyviai ir išsamiai viešinti informaciją internetinėje svetainėje, atsižvelgiant į išskirtus būtinus reikalavimus, kriterijus.

Apibendrinant darnaus vystymosi komunikacijos institucinius ir teisinius aspektus galima teigti, kad tarptautiniu mastu susiformavusi darnaus vystymosi sritis, gali būti plėtojama per nacionalines ir žemesnio lygmens valdžios institucijas. Todėl savivaldybės, kaip vietinio lygmens institucijos, gali geriausiai identifikuoti ir suprasti valdomo regiono visuomenės problemas, siekti įgyvendinimo gerinant regiono situaciją, žmonių socialinę gerovę. Norint, kad visuomenė daugiau sužinotų apie darnų vystymąsi, savivaldybės turi tam tikrą dėmesį skirti šios politinės srities komunikavimui, viešinimui, supratimui ir aiškinimui per įgyvendinamas prioritетines sritis. Svarbu tai, kad viešojo sektoriaus institucijų viešinama informacija internetinėje svetainėje yra teisiškai reglamentuota, todėl tai instituciją dar labiau įpareigoja komunikuoti ir viešinti vykdomų sričių informaciją.

3. VILNIAUS, KAUNO, KLAIPĖDOS IR ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBIŲ INTERNETINIŲ SVETAINIŲ TURINIO ANALIZĖ

Šiame skyriuje aprašomas ir pateikiamas turinio analinės tyrimo metodas. Nurodomi tyrimo pasirinkimo motyvai, metodologija ir metodas, analizė, intis bei instrumentas. Pagal mokslininką P. W. James išskiriami raktiniai žodžiai identifikuojantys darnaus vystymosi politiką, kuriais remiantis vykdoma duomenų atranka, koduojama informacija iš naujienu, atrinktų savivaldybių internetinėse svetainėse. Duomenys analizuojami, susisteminami ir pateikiami „Darnūs ratai“ vaizdiniu pavidalu.

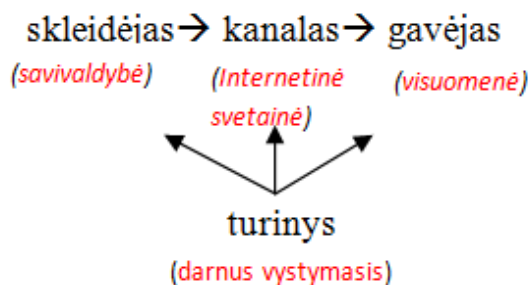
3.1 Tyrimo metodikos pagrindimas

Atliekamas tyrimas susideda iš 3 dalių. Pirmoji ir antroji dalys yra teorinės literatūros apžvalga ir analizė. Pirmoje dalyje aptariami pagrindiniai darnaus vystymosi aspektai, išskiriamos trys pagrindinės sritys, kurios sudaro darnaus vystymosi pagrindą. Didelis dėmesys skiriamas viešosios komunikacijos proceso analizei. Antroje darbo dalyje pateikiami teisiniai dokumentai, kurie reglamentuoja savivaldybių internetinius puslapius, didelis dėmesys skiriamas instituciniam aspektui, kuris turi įtakos formuojant ir įgyvendinant visą darnaus vystymosi plėtrą Lietuvoje, išskiriama vietinio valdžios lygmens – savivaldybės reikšmė. Šio valdymo lygmens institucijos daugiausiai bendrauja su visuomene ir gali tiesiogiai perduoti informaciją.

Atsižvelgiant į aptartus teorinius ir teisinius darnaus vystymosi komunikacijos aspektus, šiame skyriuje analizuojama darnaus vystymosi komunikacija iš keturių didžiausių Lietuvos miesto savivaldybių. Savivaldybės pasirinktos pagal didžiausią gyventojų skaičių, nes galima daryti prielaidą, kad ten kur gyvena daugiausiai gyventojų yra didžiausia galimybė informuoti didelę visuomenės dalį. Todėl iš savivaldybių sąrašo pasirinktos didžiausios pagal deklaruotą gyventojų skaičių keturios miestų savivaldybės: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių. Jeigu didžiausioms Lietuvos miesto savivaldybėms pavyks tinkamai komunikuoti informaciją apie darnų vystymąsi, tikėtina, kad bus galima tas pačias priemones pritaikyti ir kitoms savivaldybėms, kuriose gyvena mažiau gyventojų ir taip komunikuoti informaciją. Pasirinktos savivaldybės yra Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir jų internetinių svetainių komunikuojama darnaus vystymosi informacija pasirinktame, todėl tyrimo **objektas** – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių savivaldybių darnaus vystymosi komunikuojamas turinys internetinėje svetainėje. **Tikslas** – išanalizuoti, koks komunikacinis turinys iš savivaldybių internetinių svetainių viešinamas visuomenei apie darnų vystymąsi. Atsižvelgiant į tikslą, iškeliami darbo **uždaviniai**:

- Išsiaiškinti, ar apie darnų vystymąsi pateikiamas komunikuojamas turinys savivaldybių internetinėse svetainėse;
- Išanalizuoti komunikacinį turinį pagal keturias darnaus vystymosi sritis;
- Palyginti kiekybiškai ir kokybiškai komunikuojamą turinį tarp savivaldybių internetinių svetainių.

Empirinio tyrimo metodologija. Empiriniam tyrimui įgyvendinti ir surinkti reikiamą informaciją pasirinktas turinio analizės tyrimo metodas. Turinio analizės metodas yra tradicinis ir dažnas atliekant socialinių mokslų tyrimus. Turinio analizė (angl. *content analysis*) – technika, kuri leidžia objektyviai, sistemiskai išnagrinėti teksto informacines ypatybes, apibendrinti duomenis ir pateikti išvadas. R. Tidikis (2003, p. 498) rašo: „Sistemiškumas gelbsti nuo pagundos nagrinėti tik tą medžiagą, kuri patvirtina tyrėjo iškeltas hipotezes“. A. V. Matiulionis (2002, p. 174) akcentuoja: „Spauda ir internetinė žiniasklaida naudojama kaip bendroji informacija apie atitinkamas socialines grupes, kategorijas. Nagrinėjant tekstus reikia išryškinti svarbiausius ir labiausiai dominančius procesus“. Turinio analizė yra toks pirminės sociologinės informacijos rinkimo būdas, kai pagrindinis informacijos šaltinis yra dokumentai. Jis gali apimti laikraščius, dienoraščius, internetines svetaines, vyriausybės nutarimus ir kitą informaciją (Pruskus, 2004). Turinio analizės pagrindinis tyrimo aspektas yra raktiniai žodžiai, tyrimo kategorijos ir mokslininkų išskirti komunikacijos turinio bruožai: turinio prasmė, forma, komunikacijos turinio atsiradimo priežastys, komunikacijos turinio priėmėjas, komunikacijos poveikis (Morkevičius, 2015). Taigi šis tyrimo metodas padeda susisteminti gautus tyrimo duomenis, juos klasifikuoti pagal kriterijus į išskirtas kategorijas ir gauti duomenis su išvadomis. V. Morkevičius (2005, p. 80) rašo: „Šis metodas svarbus tiriant komunikacinį turinį (Žr. 17 pav.), kuris padeda nustatyti turinio esmę, formą, jo atsiradimo priežastis arba atsižvelgti į komunikacijos turinio skeleidėją, priėmėją ir komunikacijos poveikį“.

16 pav. Turinio analizės komunikacijos modelis (Morkevičius, 2005, papildyta autorės)

Atliekant kiekybinį ir kokybinį turinio analizės tyrimą, skleidėjas yra viešojo sektoriaus institucija, viena iš keturių Lietuvos miesto savivaldybių – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių – patekusi į tyrimą. Tai – institucija kuri pateikia informaciją apie darnaus vystymosi plėtros įgyvendinimą Lietuvoje. Kanalas – savivaldybės internetinė svetainė, per kurią pateikiama informacija. Trečias komunikacijos modelio elementas yra gavėjas, kuris tyrime identifikuoja visuomenę, nes jai nukreipta ir komunikuojama savivaldybių viešinama informacija apie darnų vystymąsi.

Kiekybinis ir kokybinis metodas. Mokslinėje literatūroje apibrėžiama, kad kiekybinė turinio analizė apibūdinama kaip objektyvi tyrimo technika, kuri skirta sistemiskam, kiekybiniam ir akivaizdžiam komunikacijos turinio aprašymui (Berelsonas, 1984, p. 489). Galima pastebėti, kad kiekybinė turinio analizė susideda iš duomenų rinkimo ir tvarkymo bei duomenų kodavimo ir analizės. Šie dėmenys buvo pagrindiniai darbe pateikiant turinio analizę. V. Morkevičius (2005, p. 75) rašo:

„Kiekybinė prieiga paprastai remiasi akivaizdžiai ir tiesiogiai išmatuojamais rodikliais bei tolesniu jų apskaičiavimu. Kiekybinėje turinio analizėje tiriamos turinio kategorijos, kurios įvertinamos kiekiu“. Tam, kad kai kurios kategorijos būtų susistemintos kuo tikslingiau, buvo atlikta ir kokybinė duomenų analizė. Anot B. Bitino, L. Rupšienės ir V. Žydžiūnaitės (2008, p. 15) kokybinis tyrimas naudojamas siekiant išnagrinėti mažai tyrinėtas ir neišskirtas temas. Šio baigiamojo darbo objektas yra Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių savivaldybių darnaus vystymo komunikuojamas turinys internetinėje svetainėje, todėl svarbų vaidmenį užima informacijos komunikavimas per analizuojamą priemonę. Akcentuotina, kad ši tema yra mažai tyrinėta, todėl galima teigti, kad nėra daug ištirta. Apibendrinant metodus galima teigti, kad kiekybinės turinio analizės metu dažniausiai suskaičiuojama, kiek kartų analizės vienetė pasireiškė tam tikra charakteristika, o tai padeda nustatyti analizuojamų temų ir problemų vaizdavimo intensyvumą pasirinktame duomenų šaltinyje. Kokybinė duomenų analizė padėjo kategorijų duomenis susisteminti ir pateikti kokybine išraiška.

Darbe tyrimo pagrindas yra kiekybinė ir kokybinė turinio analizės. Šios analizės pasirinktos dėlto, kad kokybinės turinio analizės bruožai padeda įvertinti tekstinį turinį pagal išskirtas tam tikras kategorijas, o kiekybinė turinio analizė leidžia jas palyginti kiekybiškai. Vienas iš komunikacijos bruožų – turinio prasmės bruožas, kurio pagalba galima aprašyti komunikacijos turinio sėkmę atsižvelgiant į laikotarpį, kryptį, temų paplitimą, ieškoti komunikacijos turinio skirtumų ir panašumų tarp miestų, duomenis palyginti, išskirti problemas. Kadangi savivaldybių internetinėse svetainėse ieškoma informacija susijusi su darnaus vystymo komunikacija pagal išskirtas kategorijas (darnaus vystymosi sritys, naujienos data, antraštė, pobūdis, kas pasisakė naujienoje, problema/aktualija, nuoroda, koncepcija „*Darnus vystymasis*“), todėl akcentuotina, kad jos leidžia kiekybiškai palyginti komunikuojamą turinį pagal keturias sritis: ekonomika, politika, ekologija, kultūra ir gauti išvadas, kurios srities informacija gali dažniausiai pasiekti tame mieste gyvenančius žmones ir didėja jų turimų žinių lygį šiame kontekste bei gautus procentinius duomenis palyginti tarp keturių miestų.

Tyrimo imtis. Keturios miesto savivaldybės pasirinktos dėlto, kad jos pagal deklaruotų gyventojų skaičių jų turi daugiausiai. Atsižvelgiant į tai, duomenis apie darnaus vystymo komunikuojamą turinį iš keturių savivaldybių internetinių svetainių, bus galima sistemingai ir objektyviai palyginti tarp didžiausių miestų savivaldybių, kuriuose gyvena daugiausiai gyventojų. Penktoji savivaldybė pagal deklaruotų gyventojų skaičių yra Vilniaus rajono savivaldybė. Tam, kad duomenis būtų lengviau pateikti vaizdiniu „*Darnūs ratai*“ pavidalu ir palyginti tarp miesto savivaldybių, ši savivaldybė jau nebuvo pasirinkta. Tiriamajame darbe atrinktos šios savivaldybės pagal Lietuvos savivaldybių asociacijos duomenis (Isa.lt, 2015):

- Vilniaus (542 626);
- Kauno (301 357);
- Klaipėdos (156 141);

- Šiaulių (104 563).

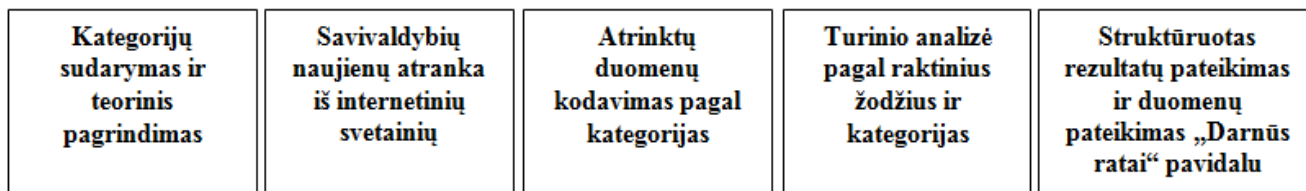
Į sąrašą buvo įtrauktos tik tos savivaldybės, kur manoma, kad galės suteikti prasmingiausios informacijos apie tiriamą darbo temą. Akcentuotina yra tai, kad buvo pasirinktos tos savivaldybės, kurios leido pasirinkimą įvertinti iš kelių pozicijų: tai yra didžiausios gyventojų skaičiumi savivaldybės iš skirtingų Lietuvos regionų bei turinčios savo internetines svetaines ir nuolatos viešinančios savo veiklą. Šiam tyrimui savivaldybės pasirinktos atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

- Socio-demografinis aspektas (deklaruotų gyventojų skaičius);
- Institucijos veiklos pastovus viešinimas internetinėje svetainėje.

Pirmuoju kriterijumi dėmesys kreipiamas į savivaldybėse deklaruotų gyventojų skaičių. Antruoju kriterijumi svarbu įvertinti, kad atrinka savivaldybė tikrai turi internetinę svetainę, kurioje ir bus renkama informacija iš naujienų skilties. Manoma, kad šie aspektai reikšmingi, kad būtų galima orientuotis, ar pasirinkta savivaldybė, kurioje gyvena didelis gyventojų skaičius, turi suinteresuotumą visuomenei komunikuoti informaciją, susijusią su darnaus vystymosi komunikacija valdomame regione ir turi priemonę, kurios pagalba tą informaciją nuolatos gali komunikuoti.

Kiekybinio ir kokybinio tyrimo instrumentas. Empiriniam tyrimui atlikti ir surinkti reikiamą informaciją naudojamas turinio analizės tyrimo metodas. Šis tyrimas buvo atliekamas 2016 m. sausio-kovo mėnesiais. Trijų mėnesių laikotarpis pasirinktas todėl, kad jis nėra trumpas ir leidžia atrinkti nemažą kiekį naujienų. Kiekvienos savivaldybės internetinės svetainės turinys atrinktas ir analizuotas iš skilties pagal keturis raktinius žodžius: politika, aplinka (ekologija), kultūra, ekonomika. Raktiniai žodžiai pasirinkti pagal teorinėje dalyje aptartą darnaus vystymosi sampratos koncepciją ir šių sričių sąsajų reikšmingumą su darnaus vystymosi komunikacija. Pagal keturis raktinius žodžius informacija atrinkta iš skilties „Naujienos“ ir jose esančios naujienos pagal turinį priskirtos vienai iš kategorijų (viena naujiena galėjo būti priskirta prie kelių kategorijų). Ši skiltis pasirinkta dėlto, kad naujienos yra dažniausiai skaitomos svetainės lankytojų, jose pateikiama naujausia bei aktualiausia politinė informacija, kurioje viešinama ir komunikuojama institucijos veikla. Taigi informacija susijusi su darnaus vystymosi komunikacija per veiklą gali būti aktyviai viešinama šioje skiltyje.

Tyrimo atranka. Visos trijų mėnesių laikotarpio internetinių svetainių naujienos sudarė generalinę imtį. Žinant, kad trijų mėnesių laikotarpio naujienų kiekis savivaldybių internetinėse svetainėse yra didelės, todėl naujienų atrankai buvo pasirinkta tikimybinės atrankos stratifikuota/sluoksninė atranka. A. Telešienė (2015) rašo, kad stratifikuotos/sluoksninės atrankos esmė – tiriamą visumą suskirstyti į stratas pagal reikšmingus kriterijus ir tuomet kiekvieno strato viduje vykdyti atsitiktinę atranką. Todėl iš kiekvienos savivaldybės internetinės svetainės buvo atrinkta kas trečia naujiena pagal naujienos įkėlimo laiką, nuo 2016 m. sausio 1 d. iki kovo 31 dienos ir tokiu būdu atrinktas mažesnis naujienų kiekis iš kiekvienos savivaldybės internetinės svetainės, kuris leido naujieną priskirti prie vienos ar kelių kategorijų.

17 pav. Tyrimo etapai (sudaryta autorės)

Paveikslėlyje (žr. 17 pav.) pateikiamas empirinio tyrimo dizainas, kuris atskleidžia tyrimo eigą. Pirmiausiai pasiremiant teoriniu pagrindu, sudaromos kategorijos. Antras etapas – iš keturių didžiausių pagal deklaruotų gyventojų skaičių Lietuvos savivaldybių internetinių svetainių atrenkamos naujienos, ieškoma su darnaus vystymosi komunikacijos sritimis susijusi informacija, kuri koduojama pagal raktinius žodžius ir kategorijas. Tam, kad informacija iš savivaldybių internetinių svetainių būtų objektyviai ir sistemiškai atrinkta, tekstinis turinys koduojamas su kategorija, kuri priskiriama vienam iš raktinių žodžių: politika, aplinka (ekologija), kultūra, ekonomika. Tai daroma pasiremiant mokslininko P. W. James išnagrinėtomis darnaus vystymosi kryptimis, kurios leidžia detaliau išnagrinėti atrinktą tekstinę informaciją ir ją kiekybiškai palyginti pagal kategorijas (žr. 4 lentelė).

Turinio analizės metodas koduojamas su perskaitytu tekstiniu turiniu, kuris atrinktas ir priskirtas pagal raktinius žodžius tam tikrai analizuojamai darnaus vystymosi sričiai (kategorijai). Grupavimas yra duomenų klasifikavimas ir sutvarkymas pagal panašumo ar skirtumo požymius. A. V. Matulionis (2002, p. 177) rašo: „Faktų organizavimas ir grupavimas susisteminamas pagal svarbiausią grupavimo ir klasifikavimo požymį, o tai svarbu tiriamojo darbo objektų vienetų suskirstymui į vienalytes grupes pagal reikšmingus požymius“. Šiame darbe duomenų grupavimas ir kodavimas leido susieti atrinktą tekstinę informaciją iš savivaldybių internetinių svetainių pagal vieningą sistemą ir analizuojamas veiklos kryptis. Duomenų grupavimas leido išskirti tikslą ir nustatyti kiekvienos išskirtos dalies dydį, pažymėti, kas yra priežastis, o kas pasekmė (kurios srities komunikuojamas turinys dažniausiai pateikiamas naujienose).

9 lentelė. pagal P. W. James išskirtos „Darnaus vystymosi“ sritys ir kategorijos, jų detalizavimas

EKONOMIKA	POLITIKA	EKOLOGIJA	KULTŪRA
Gamyba ir ištekliai Keitimasis ir pervedimas Apskaita ir reglamentavimas Vartojimas ir naudojimas Darbas ir pašalpa Technologijos, infrastruktūra Turtas ir dalijimas	Organizacijos, institucijos Teisė ir tvarka Komunikacija ir kritika Reprezentacija ir derybos Apsauga ir sutartys Dialogas ir taikymas Etika ir atskaitomybė	Žaliavos ir energija Vanduo ir oras Augalija ir gyvūnija Būstas ir gyvenvietės Statybos ir transportas Visuomeninė sveikata Emisija ir atliekos	Tapatybė, įsipareigojimas Kūryba ir poilsis Atsiminimas, planavimas Įsitikinimas ir reikšmė Lytis ir kartos Tyrimai ir analizė Sveikata ir gerovė
1. Gamyba ir ištekliai Gerovė ir atsparumas Gamyba Gamyba ir derlius Meno ir amatų ištekliai Dizaino ir inovacijų ištekliai Žmogiškieji ir fiziniai ištekliai 2. Keitimasis ir pervedimas Abipusiškumas ir įvairovė	1. Organizacijos ir institucijos Teisėtumas ir pagarba Vadovavimas ir agentūra Planavimas ir vizija Administravimas ir biurokratija Institucija ir suverenitetas Skaidrumas ir aiškumas	1. Žaliava ir energija Prieinamumas ir gausa Dirvožemis Mineralai ir metalai Elektra ir dujos Nafta ir biodegalai Atsinaujinanti energija ir antrinės žaliavos Stebėseną ir refleksiją	1. Tapatybė ir įsipareigojimas Įvairiapusiškumas ir skirtumai Priklausymas bendruomenėms Tautybė ir kalba Religija ir vieta Stebėseną ir refleksiją

EKONOMIKA	POLITIKA	EKOLOGIJA	KULTŪRA
Perkės ir paslaugos Finansai ir mokesčiai Prekyba ir turizmas Pagalba ir prielaidos Skolos ir finansinė atsakomybė Stebėseną ir refleksiją 3. Apskaita ir reglamentavimas Skaidrumas ir sąžiningumas Finansai ir pinigai Žemė ir nekilnojamas turtas Darbas ir užimtumas Mokesčiai ir rinkliavos Stebėseną ir refleksiją 4. Vartojimas ir naudojimas Tinkamas naudojimas ir pakartojimas Maistas ir gėrimai Prekės ir paslaugos Vanduo ir elektra Nafta ir metalai Skatinimas ir sklaida Stebėseną ir refleksiją 5. Darbas ir pašalpa Pragyvenimas ir darbas Ryšys ir pašaukimas Dalyvavimas ir lygybė Našumas ir produktyvumas Sveikata ir saugumas Priežiūra ir palaikymas Stebėseną ir refleksiją 6. Technologijos ir infrastruktūra Tinkamumas ir tvirtumas Ryšys ir informacija Transportas ir judėjimas Statybos plėtra Švietimas ir mokymasis Medicina ir sveikatos ugdymas Stebėseną ir refleksiją 7. Turtas ir dalijimas Kaupimas ir mobilizacija Socialinė gerovė ir paveldas Darbo užmokestis ir pajamas Būstas ir pragyvenimas Teisingumas ir įtraukimas Paskirstymas Stebėseną ir refleksiją	Stebėseną ir refleksiją 2. Teisė ir tvarka Tvarka ir mandagumas Pareiga ir atsakomybė Nešališkumas ir lygybė Sąžiningumas ir apdairumas Sprendimas ir bausmė Stebėseną ir refleksiją 3. Komunikacija ir kritika Mainai ir išraiška Naujienos ir informacija Prieinamumas ir atvirumas Nuomonė ir analizė Protestai Privatumas ir pagarba Stebėseną ir refleksiją 4. Reprezentacija ir derybos Agentūra ir atstovavimas Dalyvavimas ir įtraukimas Demokratija ir laisvė Prieiga ir konsultacija Mandagumas ir bendrijos Nesutarimai ir ginčai Stebėseną ir refleksiją 5. Apsauga ir sutartys Žmonių saugumas ir gynyba Saugumas ir palaikymas Asmeninis ir vidinis saugumas Apsauga Draudimas ir užtikrinimas Stebėseną ir refleksiją 6. Dialogas ir taikymas Procesas ir pripažinimas Tiesa ir tikrovė Tarpininkavimas ir bendradarbiavimas Pasitikėjimas ir tikėjimas Atminimas Priėmimas ir svetingumas Stebėseną ir refleksiją 7. Etika ir atsakomybė Principai ir protokolai Pareiga ir atsakomybė Sąžiningumas ir dorybė Laikymasis ir matomumas Išsteisinimas Stebėseną ir refleksiją	2. Vanduo ir oras Gyvybingumas ir perspektyvumas Vandens kokybė Oro kokybė Klimatas ir temperatūra Šiltnamio efektas Prisitaikymas Stebėseną ir refleksiją 3. Augalija ir gyvūnija Sudėtingumas ir atsparumas Biologinė ir ekosistemos įvairovė Augalai ir vabzdžiai Medžiai ir krūmai Laukiniai gyvūnai ir paukščiai Stebėseną ir refleksiją 4. Būstas ir gyvenvietės Topografija Būstas ir aplinka Parkai ir rezervatai Žemės naudojimas ir statyba Būstas Priežiūra ir modifikavimas Stebėseną ir refleksiją 5. Statybos ir transportas Orientacija ir sklaida Artumas ir prieigos Viešas transportas Kelių plėtra Pasivaikščiavimo takų plėtra Jūra ir uostai Stebėseną ir refleksiją 6. Visuomeninė sveikata Fizinė sveikata ir gyvybingumas Gimimas ir mirtingumas Pratimai ir pripratimas Higiena ir dieta Mityba ir maitinimas Žemės ūkis ir gyvulininkystė Stebėseną ir refleksiją 7. Emisija ir atliekos Tarša ir užterštumas Šiukšlės Kanalizacija ir sanitarija Drenažas ir ištekėjimas Perdirbimas ir kompostavimas Perdirbimas ir pakartotinis naudojimas Stebėseną ir refleksiją	2. Kūryba ir poilsis Estetika ir dizainas Efektyvumas ir atstovavimas Inovacijos ir pritaikymas Šventės ir festivaliai Sportas ir laisvalaikis Poilsis Stebėseną ir refleksiją 3. Atsiminimas, planavimas Tradicija ir autentiškumas Paveldas ir paveldimumas Istorija ir įrašai Sudėtis Vaizduotė ir viltis Įkvėpimas ir vizija Stebėseną ir refleksiją 4. Įsitikinimas, reikšmė Žinios ir aiškinimas Ideologijos ir įvaizdžiai Protas ir racionalumas Relingumas ir dvasingumas Ritualai ir simboliai Emocijos ir aistra Stebėseną ir refleksiją 5. Lytis ir kartos Lygybė ir pagarba Seksualumas ir geismas Šeima ir giminytė Kūdikystė Vaikystė Mirtingumas Stebėseną ir refleksiją 6. Tyrimai ir analizė Smalsumas Svartytas ir diskusijos Moksliniai tyrimai ir taikymas Mokymai ir apmokymai Rašymas ir kodifikavimas Stebėseną ir refleksiją 7. Sveikata ir gerovė Sąžiningumas ir savarankiškumas Žinios Psichikos sveikata ir ugdymas Priežiūra ir komfortas Įtraukimas ir dalyvavimas Sveika mityba Stebėseną ir refleksiją

Duomenų analizės metodai. Darnaus vystymo informacija atrenkama pagal išskirtus raktinius žodžius ir analizuojama pagal komunikacinį turinį, kuris priskirtas prie kategorijų. Galutiniai rezultatai pateikiami vaizdiniu „*Darnūs ratai*“ pavidalu. Komunikacinio turinio analizei naudojami šie būdai:

- Informacijos kodavimas ir grupavimas;
- Raktiniai žodžiai, kategorijos.

Analizės metu gauti rezultatai pateikiami procentine išraiška ir vaizdiniu pavidalu. Rezultatai interpretuoja kiekybinę išraišką, kuri leidžia duomenis pateikti ir palyginti vaizdiniu „Darnūs ratai“ pavidalu tarp keturių Lietuvos miesto savivaldybių. Komunikuojamos naujienos priskiriamos vienai iš darnaus vystymosi sričių (politika, ekonomika, ekologija, kultūra).

Darnaus vystymosi komunikacinis turinys analizuojamas taikant turinio analizės duomenų atrinkimo ir interpretavimo metodą iš savivaldybių internetinių svetainių. Pažymėtina, kad darnaus vystymosi komunikacijos turinys yra pagrindinė analizės medžiaga ir pateikiamas su kategorija. Lentelėse pateikiama kategorija ir patvirtinantis teiginys iš naujienos, kuris atrinktas iš savivaldybės internetinės svetainės.

Apibendrinant galima teigti, kad šios turinio analizės esmė – rasti tai, kas svarbiausia tyrimo tikslui, o analizuotas prasmės tinkamai interpretuoti ir kiekybiškai bei kokybiškai palyginti per darnaus vystymosi komunikacijos sritis. Tam, kad analizė būtų patikima ir sisteminga, pagal raktinius žodžius iš savivaldybių internetinių svetainių atrinkti duomenys klasifikuojami ir koduojami pagal turinį į konkrečias darnaus miesto sričių kategorijas. Kategorijos yra visiškai detalizuotos (Žr. 10 lentelė), taip galima tiksliau ir konkrečiau suprasti jos reikšmę ir kontekstą apie darnų vystymąsi. Tam, kad analizė būtų išsamesnė ir detalesnė, išskiriamos dar septynios papildomos kategorijos (data, naujienos antraštė, antraštės pobūdis, kas pasisakė naujienoje, problema/aktualija, naujienos nuoroda, koncepcija darnus vystymasis), pagal kurias analizuojamos ir kiekybiškai bei kokybiškai lyginamos atrinktos naujienos.

3.3 Darnaus vystymosi komunikacijos sričių analizė

Pirmiausiai skyrelyje nurodomi keturių savivaldybių viešinamo komunikacinio turinio, susijusio su įgyvendinama darnaus vystymosi projektine veikla informacija, išskirtos viešinamos akcijos, renginiai, strategijos, apimančios darnaus vystymosi atskiras sritis. Toliau nurodomi empirinio kiekybinio ir kokybinio tyrimo rezultatai, jų analizė. Aptariama darnaus vystymo komunikacija pagal raktinius žodžius ir kategorijas. Kiekvieno raktinio žodžio informacija iš savivaldybių internetinių svetainių patalpinta į lentelę, kad būtų galima palyginti komunikuojamą turinį tarp keturių savivaldybių pagal darnaus vystymosi sritis. Toliau kiekviena kategorija išsamiai aprašoma ir analizuojama, pateikiamos kiekybinės ir kokybinės įžvalgos.

Pateikiama keturių Lietuvos miesto savivaldybių internetinių svetainių su darniu vystymusi susijusi informacija, kuri plėtojama per įgyvendinamus projektus, renginius, akcijas strategijas. Peržvelgta Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių savivaldybių internetinių svetainių komunikuojamas turinys, kuris išskirtas siekiant detalesnės ir išsamesnės informacijos apie vykdomas vieklas (Žr. 10 lentelė).

10 lentelė. Keturių savivaldybių darnaus vystymosi komunikacija (sudaryta autorės)

Savivaldybė	Savivaldybės viešinama veikla susijusi su darnaus vystymosi komunikacija
Vilniaus miesto savivaldybė	Įgyvendina programą „2014–2020 m. Vilniaus miesto integruotos teritorijos vystymo programa“, kuri plėtoja Europos komisijos reikalavimą, susijusį su miestų tvarios plėtros veiksmis sprendžiant ekonomines, socialines, demografines, aplinkos problemas.
	Įgyvendinamas projektas „ <i>Daugiafunkcis sveikatinimo, ugdymo, švietimo, kultūros ir užimtumo skatinimo kompleksas</i> “, kuriuo numatyta įrengti universalios paskirties, atitinkantį tarptautinius standartus su dengtomis žiūrovų tribūnomis areną sporto varžyboms, kultūriniais renginiams.
	Internetinėje svetainėje viešinama iniciatyva „ <i>Aktuali informacija apie atliekų tvarkymą</i> “.
	Vilniaus miesto strateginiai projektai susiję su viešųjų miesto erdvių atnaujinimu (Neries krantinės, Neries senvagės sutvarkymai), parkų kūrimu (Japoniškas sodas), dviračių takų tiesimu, o tai skatina aktyvesni žmonių gyvenimo būdą, sveikesnę savijautą.
	Savivaldybė dalyvavo renginyje „ <i>Energetikos dienos</i> “, kuris organizuotas „ <i>Litexpo</i> “ parodų rūmuose vykstančioje RESTA parodoje.
Kauno miesto savivaldybė	Vykdomi darbai „ <i>Kauniečiams nemokamos treniruotės</i> “, „ <i>Laisvės alėjos rekonstrukcija</i> “, „ <i>Į darželius pateks visi norintys</i> “, „ <i>Kiekvienuose namuose rūšiavimo konteineriai</i> “.
	Internetinėje svetainėje viešinamos iniciatyvos „ <i>Sužinok, kodėl verta rūšiuoti</i> “, „ <i>Judėk sveikai</i> “.
	Kauno miesto savivaldybės administracija įgyvendina visuomenės aplinkosauginio švietimo projektus, juo skatinama ugdyti visuomenės ekologišką mąstymą, kurio pagalba būtų kuriamas palankus požiūris į aplinką, organizuojami aplinkosauginiai renginiai, akcijos.
	Kauno miesto Savivaldybė 2010 m. birželio 3 d. Nr. T-296 patvirtino Kauno miesto dviračių eismo plėtros strategiją, kuria siekia plėtoti gerai įrengtus, apšviestus, tinkamai pažymėtus dviračių takus, poilsio aikšteles, rengti dviračių saugojimo ir laikymo vietas.
Klaipėdos miesto savivaldybė	Darnus judumas Klaipėdos miesto yra vienas iš prioritetų 2014-2020 m. todėl Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos sprendimu 2016-ieji uostamiestyje paskelbti Darnaus judumo metais.
	Klaipėdos miesto savivaldybės administracija įgyvendina programą „ <i>Išjudink save</i> “, kuri skirta lietuvių fizinio aktyvumo skatinimui.
	Klaipėda paskelbta dviračių miestu „ <i>Dviračių miestu 2015</i> “, todėl savivaldybės administracija kartu su partneriais vykdo parengiamąjį dviračių naudojimo skatinimo projektą „ <i>BikeLab</i> “.
Šiaulių miesto savivaldybė	Klaipėdos miesto savivaldybės aplinkos monitoringas vykdomas siekiant gauti išsamią informaciją apie savivaldybės teritorijos gamtinės aplinkos būklę, didinti bendruomenės, valstybinių institucijų informavimą apie Klaipėdos miesto aplinkos būklę, ugdyti ekologiškai mąstančią visuomenę.
	Šiaulių regionas pirmasis, kuris moderniai tvarko pavojingas atliekas.
	„ <i>Ekolangas</i> “ - tai Šiaulių miesto informacijos apie aplinką sklaidos centras, tikslas – didinti visuomenės kompetenciją darnaus vystymosi, aplinkosaugos srityje.
	Šiaulių miesto savivaldybė įsteigė biudžetinę įstaigą – Municipalinę aplinkos tyrimų laboratoriją, kuri ekologiniam švietimui ir ugdymui teikia ypatingą reikšmę. Iš miesto Aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos remiamos įvairios visuomeninės organizacijos bei projektai.

Iš lentelės duomenų galima pastebėti, kad Klaipėdos miesto savivaldybė įgyvendina darnaus judumo programą mieste, per kurią viešinama su tuo susijusi informacija. Kitos trys savivaldybės panašių programų neįgyvendina, todėl komunikuojamas turinys susijęs su socialinės gerovės kūrimu, švietimo plėtojimu, aktyvaus laisvalaikio veiklomis.

11 lentelė. Savivaldybių duomenų pateikimo eiliškumo tvarka (sudaryta autorės)

	Miestų savivaldybės
V1	Vilniaus
K2	Kauno
KL3	Klaipėdos
Š4	Šiaulių

Pabrėžtina yra tai, kad kai kurios į tyrimą patekusios naujienos priskirtos kelioms kategorijoms, todėl bendras jų kiekis yra žymiai didesnis nei bendras atrinktų naujienų kiekis. Taip priskirta dėlto, kad naujienos turinys informatyvus, platus ir kartais siejasi su keliomis kategorijomis. Prie kiekvienos

kategorijos yra atrinktas patvirtinantis teiginys iš naujienos, kuris pabrėžia susiejimą su priskirta kategorija per informacijos komunikavimą.

Analizė pagal sritį: politika

Pirma sritis pasirinkta politika, nes darnaus vystymosi vienas iš komponentų yra institucinė dimensija, kuri svarbi siekiant valdyti kitus darnaus vystymosi komponentus ir priimti konkrečius sprendimus. Ši sritis svarbi komunikuojant ir kuriant darnaus miesto informaciją, o prie jos viešinimo turi prisidėti savivaldybės, kaip vietos valdžios institucijos, plėtodamos informaciją susijusią su darniu vystymusi valdomame regione.

12 lentelė. Kategorija „Organizacijos ir institucijos“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Organizacijos ir institucijos	<p>V1 ...<i>Vilniaus meras kreipėsi į „Vilniaus energiją“ kontroliuojantį akcininką...</i></p> <p>V1 ...<i>Vilniaus miesto savivaldybė šių metų biudžetą planavo itin atsakingai...</i></p> <p>V1 ...<i>UAB „Vilniaus viešasis transportas“ stebėtojų taryba šiandien išrinko penkis valdybos narius...</i></p> <p>KL3 ...<i>savivaldybė sulaukė padėkos iš Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos „Linava“ už rūpinimąsi tolimųjų reisų vairuotojais...</i></p> <p>KL3 ...<i>Administracijos direktorius sutiko su švietimo darbuotojų profesinės sąjungos atstovais aptarti vykdomo streiko eigą ir tolimesnes perspektyvas...</i></p> <p>KL3 ...<i>savivaldybė raštu kreipėsi į Klaipėdos mažųjų laivų asociaciją su prašymu patraukti šiuos laivus...</i></p> <p>Š4...<i>Šiaulių miesto savivaldybė priimdama sprendimą nemokamai vežti miesto autobusais keleivius nuo 75 metų, įstatymo nepažeidė...</i></p> <p>Š4...<i>Administracijos darbuotojai kolegoms apie Rėkyvos ir Medelyno seniūnijų sukūrimą ir jų veiklą..</i></p> <p>Š4...<i>savivaldybė skelbia konkursą 2016 m. nevyriausybinų organizacijų projektams finansuoti...</i></p> <p>Š4...<i>Šiaulių miesto, Šiaulių ir Joniškio rajonų merai LR Ministrui Pirmininkui, Finansų ir Kultūros ministerijoms išsiuntė raštą prašydami skirti lėšų Saulės mūšio pergalės įamžinimo memorialiniam kompleksui užbaigti...</i></p>

Kategorija „Organizacijos ir institucijos“ siejama su institucijų veiklos teisėtumu, administravimu, veiklų planavimu, pagarba. Todėl teiginiai V1 „*Vilniaus meras kreipėsi į „Vilniaus energiją“ kontroliuojantį akcininką*“, KL3 „*Savivaldybė raštu kreipėsi į Klaipėdos mažųjų laivų asociaciją su prašymu patraukti šiuos laivus*“, Š4 „*Savivaldybė skelbia konkursą 2016 m. nevyriausybinų organizacijų projektams finansuoti*“ parodo, kad savivaldybės įgyvendindamos veiklas siekia tai padaryti teisiškai, bendradarbiaujant. Klaipėdos miesto savivaldybė raštu kreipėsi į Klaipėdos mažųjų laivų asociaciją su prašymu patraukti laivus prie Šiaurinės kurtinos, iš to galima pastebėti, kad savivaldybė siekdama įgyvendinti planus – atstatyti piliavietės gynybinį pylimą – prašo pagalbos iš laivų savininkų, kad jie netrukdytų vykdyti planuotus savivaldybės darbus. Vilniaus meras kreipėsi į „*Vilniaus energiją*“ kontroliuojantį akcininką „*Veolia Environnement VE SA*“ ir Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją – dėl nepagrįstos šilumos bazinės kainos Vilniuje, nes savivaldybės planuose siekis – mažinti gyventojams šilumos kainas. Šiaulių miesto savivaldybė skatindama nevyriausybinų organizacijų veiklą, skiria finansavimą, ragina norinčius teikti paraiškas.

13 lentelė. Kategorija „Teisė ir tvarka“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Teisė ir tvarka	<p>V1 ...<i>Pagal Vilniaus miesto šilumos ūkio nuomos sutartį, techninio eksperto paslaugos, visoms nuomos šalims sutarus, turi būti nupirktos iki balandžio 1 d...</i></p> <p>V1 ...<i>Kirtimai bus vykdomi vadovaujantis Valstybinio miškotvarkos instituto parengtu projektu...</i></p> <p>V1 ...<i>nustatyta daugiau nei 800 pažeidimų...</i></p> <p>V1 ...<i>tikrindami įvairiose įmonėse kietojo kuro katiluose ar krosnyse deginamą kurą, rado pažeidimų...</i></p>

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
	<i>V1 ...Vairuotojai, nukentėję dėl gatvėje atsivėrusios duobės ir apdraudę savo automobilį „Kasko“ draudimu, gali tikėtis kompensavimo...</i> <i>V1 ...Vilniaus apygardos teismo nutartį dėl Tarybos nario Mark Adam Harold elgesio ir etikos pažeidimų...</i> <i>V1 ...savivaldybės taryba apsvarsčiusi pritarė (Kirtimų) romų taboro bendruomenės integracijos į visuomenę 2015-2019 metų programai...</i> <i>V1 ...mero pavedimu savivaldybėje buvo sudaryta darbo grupė...</i> <i>V1 ...Sostinės savivaldybėje suformuota 19 visuomeninių komisijų...</i> <i>V1 ...Taryba patvirtino 2016–2020 metų mokyklų tinklo pertvarkos bendrąjį planą...</i> <i>K2 ...teikiamas paraiškias dėl finansavimo vertins ne politikai ar savivaldybės darbuotojai, o išorės ekspertai...</i> <i>K2 ...vertinimo procese atsisakyta politikų, o pasitelkti bankų ir kitų verslo organizacijų atstovai, ekspertai...</i> <i>K2 ...Kauno miesto gatvių ir stovėjimo aikštelių įsigaliojo parkavimo sistemos pakeitimai...</i> <i>KL3 ...miesto integruotų investicijų teritorijos vietos veiklos grupės 2016-2022 m. vietos plėtros strategiją...</i> <i>KL3 ...susipažinkite su poveikio aplinkai vertinimo atrankos išvada...</i> <i>Š4...vietos plėtros strategija rengiama atsižvelgiant į šiauriečių bei įmonių poreikius, pasiūlymus...</i>

Kategorija „Teisė ir tvarka“ parodo, kad siekiant pateikti komunikuojamą turinį, svarbiais aspektais tampa institucijos atsakomybė, pagarba, apdairumas, sąžiningumas. Siekiant gerinti švietimo sistemą Vilniuje, daroma pertvarka *V1 „Taryba patvirtino 2016–2020 metų mokyklų tinklo pertvarkos bendrąjį planą“*, kuria siekiama lankstesnės Vilniaus mokyklų struktūros, pasirenkant mokymosi įstaigą. Tai ypač aktualu jaunoms šeimoms ir jų vaikams. Atsižvelgiant į teisinius aspektus, svarbiu komunikuojamu turiniu tampa tos naujienos, kuriose viešinamas tam tikras dokumentas: *KL3 „Miesto integruotų investicijų teritorijos vietos veiklos grupės 2016-2022 m. vietos plėtros strategiją“*, *KL3 „Susipažinkite su poveikio aplinkai vertinimo atrankos išvada“*, *Š4 „vietos plėtros strategija rengiama atsižvelgiant į šiauriečių bei įmonių poreikius, pasiūlymus“*, *V1 „Taryba patvirtino 2016–2020 metų mokyklų tinklo pertvarkos bendrąjį planą“*, *V1 „Vilniaus apygardos teismo nutartį dėl Tarybos nario Mark Adam Harold elgesio ir etikos pažeidimų“*, *V1 „Kirtimai bus vykdomi vadovaujantis Valstybinio miškotvarkos instituto parengtu projektu“*. Galima išvelgti panašumų tarp trijų savivaldybių atrinktų naujienų, nes jose rastas komunikacinis turinys susietas su tam tikros srities teisiniu dokumentu.

14 lentelė. Kategorija „Komunikacija ir kritika“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Komunikacija ir kritika	<i>V1 ...savivaldybė informuoja gyventojus, kur reikia kreiptis, ištikus šilumos ir karšto vandens avarijai būste...</i> <i>V1 ...informuoja aplinkinius gyventojus, kad vietomis, kur skardis itin status, dalies nukirstų medžių šakų nebus įmanoma išvežti...</i> <i>V1 ...informuoja, kad nuo šių metų vasario 18 d. keičiasi automobilių statymo tvarka dalyje Naujamiesčio mikrorajono gatvių...</i> <i>V1 ...Vairuotojai, nukentėję dėl gatvėje atsivėrusios duobės ir apdraudę savo automobilį „Kasko“ draudimu...</i> <i>V1 ...pristato vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų užimtumo portalą www.neformalusugdymas.lt...</i> <i>V1 ...gyventojai galės stebėti, kaip keičiasi sostinės viešojo transporto sistema...</i> <i>V1 ...sostinės naujienas jau galima skaityti ne tik lietuviškai ar angliškai, bet ir rusų bei lenkų kalbomis...</i> <i>K2 ...Rinkliavos už lauko reklamą tvarka Kaune taps paprastesnė ir kur kas skaidresnė...</i> <i>K2 ...sumontuotas didžiausias Lietuvoje ir vienas didžiausių Europoje LED ekranas...</i> <i>KL3 ...informuojame, kad dėl renginių Laisvės gynėjų dienos, keičiamos 10, 17 ir 26 maršruto autobusų važiavimo trasos...</i> <i>KL3 ...Informuojame, kad dėl Vasario 16-ajai skirtų renginių koreguojamas 2; 2A; 3; 4; 5; 6; 8; 10; 14 autobusų maršrutų važiavimas...</i>

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
	<i>KL3 ...kur priimamos pakuotės galima rasti interaktyviame žemėlapyje...</i> <i>KL3 ...Kviečiame susipažinti su Klaipėdos miesto integruotų investicijų teritorijos vietos veiklos grupės 2016 – 2022 m. vietos plėtros strategijos veiksmų planu...</i> <i>KL3 ..., „Dviračių registras“ – kiekvienam, kuriam brangus jo dviratis...</i> <i>Š4...informuojame, kad tiek pašalus, tiek atšilus orams būtina laikytis Saugaus elgesio...</i> <i>Š4...kviečia dalyvauti teisės aktų nustatyta tvarka įregistruotas bendruomenines organizacijas...</i> <i>Š4...Kviečiame įstaigų bei organizacijų vadovus ar atsakingus asmenis, daugiabučių namų...</i> <i>Š4...pasinaudoti valstybės garantuojama teisine pagalba galės dar daugiau gyventojų...</i>

Informacinio pobūdžio turinys yra komunikuojamas siekiant atvirumo, didesnio informacijos prieinamumo, įvairesnės nuomonės. Naujienose dominuoja informacinis turinys, kurį reikia iškomunikuoti visuomenei apie VI „Pristato vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų užimtumo portalą www.neformalusugdymas.lt“, K2 „Rinkliavos už lauko reklamą tvarka Kaune taps paprastesnė ir kur kas skaidresnė“, KL3 „Dviračių registras – kiekvienam, kuriam brangus jo dviratis“, Š4 „Pasinaudoti valstybės garantuojama teisine pagalba galės dar daugiau gyventojų“. Informacijos viešinimo tikslui įgyvendinti viešinami savivaldybės organizuoti renginiai, bendro pobūdžio informacija, kuri svarbi visuomenei ir turi su tuo suinteresuotumą. Tokio pobūdžio komunikacinis turinys yra panašus visose keturiuose internetinėse svetainėse ir naujienos tokio pobūdžio viešinamos siekiant pritraukti gyventojus aktyviai dalyvauti organizuojamose akcijose, juos šviesti, ugdyti, nepraleisti kitų svarbių laiko terminų.

15 lentelė. Kategorija „Reprezentacija ir derybos“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Reprezentacija ir derybos	<i>VI ...duomenys pateikiami dvejopai atliekant keleivių srautų tyrimus...</i> <i>VI ...savivaldybė pirmoji Lietuvoje pradėjo diegti aptarnavimo keturiomis kalbomis standartą...</i> <i>VI ...projektu siekiame sujungti inovatyviausias pasaulio ekosistemas ir skatinti naujoves...</i> <i>VI ...Be vilniečių pritarimo niekas nebus daroma...</i> <i>VI ...puikus būdas pažinti miestą...</i> <i>K2 ... Ekspertai, norintys vertinti savivaldybei teikiamus projektu, turi registruotis...</i> <i>KL3 ..., „Darnaus judumo metų tikslas - kviešti diskusijai gyventojus...</i> <i>KL3 ...siekia, kad Klaipėda būtų paskelbta labiausiai dviračių transportą 2015 metais propagavusiu miestu...</i>

„Reprezentacija ir derybos“ – kategorija, kuria siekiama reprezentuoti institucijos vykdomą veiklą, parodyti visuomenei, kad ji vykdoma nuosekliai, aktyviai, sugeba įtraukti visuomenės narius. Tokio pobūdžio naujienų turinys priklauso nuo savivaldybės vykdomų programų ir įgyvendinamų projektų. Vilniaus savivaldybės internetinėje svetainėje komunikuojamą informaciją galima perskaityti keturiomis kalbomis (lietuvių, anglų, rusų, lenkų), tuo savivaldybė išsiskiria iš kitų ir taip reprezentuoja instituciją užsieniečiams VI „Savivaldybė pirmoji Lietuvoje pradėjo diegti aptarnavimo keturiomis kalbomis standartą“. Siekiant įtraukti visuomenės narius, reikia pasikliauti derybomis, derybų siekimas viešinamas keliose naujienose: VI „Be vilniečių pritarimo niekas nebus daroma“, KL3 „Darnaus judumo metų tikslas - kviešti diskusijai gyventojus“. Galima pastebėti tendenciją, kad siekiant įgyvendinti derybas, reikia diskusijai kviešti tuos gyventojus, kurie nori įsitraukti į derybų procesą, išsakyti nuomonę.

16 lentelė. Kategorija „Apsauga ir sutartys“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Apsauga ir sutartys	<p><i>V1 ...apdraudę savo automobilį „Kasko“ draudimu...</i></p> <p><i>V1 ...„Barclays“ Lietuvoje atidarys „Rise Vilnius“ bendradarbystės erdvę (angl. hub) startuoliams...</i></p> <p><i>K2 ...sutartis su „Kauno švara“ sudarė beveik 600 namų šeimininkų...</i></p> <p><i>K2 ...bendrovė „Kauno energija“ pasirašė bendradarbiavimo sutartį...</i></p> <p><i>K2 ...kompanijos „Uber“ atstovais bendraujantys Kauno miesto vadovai...</i></p> <p><i>KL3 ...Administracijos direktorius ir apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkas pratęsė šių institucijų bendradarbiavimo sutartį bei papildė ją naujais punktais...</i></p> <p><i>Š4...po oficialios ceremonijos pasirašyta ir pirmoji investicijų sutartis. Šiaulių laisvojoje ekonominėje zonoje įsikurti panoro UAB „ROL Ergo LT“...</i></p> <p><i>Š4...su projekto konkurso laimėtojais UAB „RS studija“ ir MB „Archcentras“ bus sudarytos autorinės sutartys dėl autoriaus turtinių teisių perleidimo Savivaldybei...</i></p> <p><i>Š4...Šiaulių miesto savivaldybės bendradarbiavimas su valstybinėmis kultūros įstaigomis stiprės ir plėsis. Tai savo parašais po bendradarbiavimo sutartimis patvirtino...</i></p> <p><i>Š4...Keturšalis susitarimas Šiaulių jaunimo organizacijų asociacijai „Apskritasis stalas“ užtikrins paramą įgyvendinant 2016-2017 metų veiklas...</i></p>

Institucijos siekdamos įgyvendinti prioritetinius tikslus, turi bendradarbiauti su aplinkinėmis institucijomis, įmonėmis. Kad tai yra daroma, galima pastabėti iš visose savivaldybėse viešinanamų naujienų: Š4 „Keturšalis susitarimas Šiaulių jaunimo organizacijų asociacijai „Apskritasis stalas“ užtikrins paramą įgyvendinant 2016-2017 metų veiklas“, V1 „Barclays Lietuvoje atidarys „Rise Vilnius“ bendradarbystės erdvę (angl. hub) startuoliams“, K2 „Kompanijos „Uber“ atstovais bendraujantys Kauno miesto vadovai“, KL3 „Administracijos direktorius ir apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkas pratęsė šių institucijų bendradarbiavimo sutartį bei papildė ją naujais punktais“. Kuriant bendradarbiavimą yra greičiau ir tiksliau pasiekiami tikslai ir gaunama didesnė nauda su mažesniais ištekliais.

17 lentelė. Kategorija „Dialogas ir taikymas“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Dialogas ir taikymas	<p><i>V1 ...Tyrimu, kuris buvo atliktas šių metų vasario 19-22 dienomis...</i></p> <p><i>V1 ...aktyvūs ir neabejingi vilniečiai gali suspėti įsijungti į visuomeninių komisijų prie Vilniaus miesto tarybos veiklą...</i></p> <p><i>V1 ...surengta diskusija „Informacinės technologijos mokyklose“...</i></p> <p><i>K2 ...kauniečių pasidalinti informacija apie keliuose pastebėtas kliūtis...</i></p> <p><i>K2 ...kviečia balsuoti už eglutės projektą „Login 2016“ apdovanojimų svetainėje...</i></p> <p><i>KL3 ...organizuojamas viešas renginys-diskusija, skirta Kuršių nerijos išsaugojimo ir vystymo vizijos kūrimui...</i></p> <p><i>KL3 ...parodė vis didėjančią abiejų šalių tarpusavio supratimą, gerėjančią dialogą ir diskusijų konstruktyvumą...</i></p> <p><i>Š4...susitikimo metu buvo pristatyti vykusios gyventojų apklausos rezultatai...</i></p> <p><i>Š4...laukiama visuomenės nuomonės šiais klausimais...</i></p> <p><i>Š4...siekiant išsiaiškinti asmenų prašymų nagrinėjimo ir aptarnavimo kokybę, atliko anketinę gyventojų apklausą...</i></p>

„Dialogas ir taikymas“ – sietinas su institucijos tarpininkavimu, informacijos prieinamumu, pasitikėjimo kūrimu. Tai aktualu tampa, kai institucija turi atsižvelgti į visuomenės nuomonę: Š4 „Laukiama visuomenės nuomonė šiais klausimais“, Š4 „Siekiant išsiaiškinti asmenų prašymų nagrinėjimo ir aptarnavimo kokybę, atliko anketinę gyventojų apklausą“, V1 „Surengta diskusija informacinės technologijos mokyklose“, K2 „Kauniečių pasidalinti informacija apie keliuose pastebėtas kliūtis“, KL3 „Parodė vis didėjančią abiejų šalių tarpusavio supratimą, gerėjančią dialogą ir diskusijų konstruktyvumą“. Pavyzdžiai parodo, kad savivaldybės stengiasi įtraukti visuomenę siekiant

sužinoti jų nuomonę tam tikrų klausimų, o tai padeda kurti pasitikėjimą institucija. Dialogas su visuomene kuriamas gana aktyviai, pastebimas tarp visų keturių interneto svetainių naujienų.

18 lentelė. Kategorija „Etika ir atsakomybė“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Etika ir atsakomybė	<i>VI ...informuoja aplinkinius gyventojus...</i>

Konkreči komunikuojamo turinio sąsaja su etika ir atsakomybe buvo priskirta tik kartą. Tai rodo, kad internetinėse svetainėse naujienų turinys yra viešinamas kitokio pobūdžio, informacija pateikiama per visas kitas analizuotas sritis, o institucijos etika ir atsakomybė tiesiogiai neakcentuojama. Naujienoje „*Vilniuje pradėti tvarkyti Neries šlaitai*“ etiškumas išryškėja dėlto, kad specialistai iš anksto informuoja aplinkinius gyventojus, kad tose vietose, kur yra didelis skardis, dalies nukirstų medžių šakų nebus įmanoma išvežti, todėl jos bus sudegintos kirtimų vietoje. Etiška ir informatyvu, kad savivaldybė įgyvendindama veiklos planus, apie tai iš anksto informuoja visuomenę.

Vertinant kiekybiškai atrinktą informaciją, susijusią su raktiniu žodžiu „*politika*“ galima pastebėti, kad šios srities duomenys pateikiami gana dažnai visose keturiose internetinėse svetainėse (iš viso priskirta 76 kartus). Akcentuotina, kad siekta išsiaiškinti, prie kurios politikos srities kategorijos buvo daugiausiai priskirta teiginių. Galima pastebėti, kad informacija susieta su kategorija „*Organizacijos ir institucijos*“ dažniausiai atrinkta iš trijų internetinių svetainių V1-3, KL3-3, Š4-4, o „*Teisė ir tvarka*“ V1-10, K2-3, KL-2, Š4-1, „*Komunikacija ir kritika*“ V1-7, K2-2, KL3-5, Š4-4 buvo priskirtos iš visų keturių savivaldybių internetinių svetainių. Politika yra svarbi sritis, nes siejama su institucijų galimybe plėtoti ir vykdyti sritis, kurios siejamos su institucijos etika ir atsakomybe priimant sprendimus, dialogo ir derybų kūrimu, plėtojant teisinę ir įstatyminę sritį, kuriant bendradarbiavimą ir komunikavimą tarp institucijų. Jeigu komunikacinis turinys šios srities nebus viešinamas, jokia veikla sąžiningai nebus vykdoma.

Analizė pagal sritį: ekonomika

Antra analizės sritis – ekonomika, nes darnaus vystymosi vienas iš svarbių komponentų yra ekonominė dimensija, kuri svarbi siekiant ekonominio regiono augimo, finansinio stabilumo išsaugojimo, gebėjimo investuoti. Ši sritis ypač svarbi komunikuojant informaciją visuomenei, nes ekonominių įpročių tobulinimas gali turėti teigiamą įtaką žmogaus gyvenimui ir sistemingai darnaus vystymosi plėtrai. Jeigu ekonomika regione vystoma, tai kartu plėtojamos ir kitos sritys (ekologijos, kultūros, politikos).

19 lentelė. Kategorija „Gamyba ir ištekliai“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Gamyba ir ištekliai	<i>VI ...atstovais ketvirtadienį iškilmingai įkasė simbolinę laiko kapsulę į būsimąjo A klasės biurų pastato pamatus...</i> <i>VI ...periodo bazinė šilumos kaina nuo sausio turėjo sumažėti...</i> <i>VI ...skelbti konkursą 40 naujų ekologiškų autobusų įsigijimui...</i> <i>VI ...reiškiamos abejonės dėl šios jėgainės eksploatacinio tinkamumo...</i> <i>VI ...žiemos sezoną Vilniaus mieste buvo išbarstyta 8 973 tonos druskų...</i> <i>VI ...bendrovė „CityBee“ per 2016 metus automobilių parką išplės du kartus...</i>

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
	<i>K2 ...Kaunas gavo apdovanojimą kaip labiausiai augantis paslaugų centrų miestas...</i> <i>K2 ...atidaryti modernūs nuotekų dumblo džiovinimo įrenginiai...</i> <i>K2 ...renovuoti – 6, 2014 m. – 14, o 2015 m. – 21 daugiabučiai...</i> <i>K2 ..., „Kauno švara“ jau išdalino 22 tūkst. rūšiavimo konteinerių komplektų...</i> <i>KL3 ...konteinerių yra 2500, todėl jų dalinimas gali užsitęsti daugiau nei mėnesį...</i>

Pastebima, kad gamyba ir išteklių komunikuojamame turinyje atsispindi per gerovės kūrimą (statomas šešių aukštų verslo centras, įsigyta 40 naujų ekologiškų autobusų, plečiamas automobilių parkas, atidaryti modernūs nuotekų dumblo džiovinimo įrenginiai, renovuojamų daugiabučių skaičius didėja, išdalinti atliekų rūšiavimo konteineriai, žiemą keliams išbarstyta daug druskos). Kai kurie išteklių naudojimui pasižymi neigiamais aspektais (Astrave statoma atominė elektrinė turės grėsmės Vilniui). Teigiama informacija pozityviai veikia vykdomą veiklą,

20 lentelė. Kategorija „Keitimasis ir pervedimas“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Keitimasis ir pervedimas	<i>V1 ...pertvarkos prioritetai – sudaryti sąlygas 1-8 kl. moksleiviams mokytis arčiausiai gyvenamosios vietos esančioje mokykloje...</i> <i>K2 ...bendrovė „Kauno švara“ jau išdalino 22 tūkst. rūšiavimo konteinerių komplektų...</i> <i>Š4...ši įstaiga iš miesto centre esančios Trakų g. bus iškelta už miesto į Malavėniukų kaimą...</i>

Akcentuojama, kad Vilniuje siekiama gerinti švietimo sistemą, todėl su šia sritimi ir komunikuojamame turinyje galima įžvelgti viešinamos informacijos. Čia švietimo sistemos keitimas siejamas su mokyklos pasirinkimu, ją galima rinktis pagal gyvenamąją vietą. Kaune siekiama gerinti sistemą, susijusią su atliekų rūšiavimu, todėl gyventojams išdalinta daug rūšiavimo konteinerių, kur mainais tikimasi juos išmokyti rūšiuoti šiukšles. Šiaulių mieste norima iškelti tardymo izoliatorių į Malavėniukų kaimą prie Kairių, kuriame statybos jau pradėtos ir tikimasi, kad bus baigtos 2018 metais. Tardymo izoliatoriaus vietą norima pakeisti dėl įstaigos prastos būklės.

21 lentelė. Kategorija „Apskaita ir reglamentavimas“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Apskaita ir reglamentavimas	<i>V1 ...kibernetinio saugumo sistemos Šiaurės Amerikoje ir Europoje saugo turto už maždaug 20 mlrd. dolerių...</i> <i>V1 ...Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų sostinės viešojo transporto atnaujinimui planuojama skirti daugiau nei 14 mln...</i> <i>V1 ...Savivaldybės biudžetas šiemet sieks 471,2 mln. eurų...</i> <i>V1 ...šilumos kaina Vilniuje kovą mažės dar 0,33 euro...</i> <i>K2 ..., „Kauno energija“ šiais metais numato investuoti 8,2 mln...</i> <i>K2 ...gali būti nustatytas ir 20 eurų dydis...</i> <i>K2 ...šilumos kaina mažėja 12 procentų – nuo 5,66 iki 4,94 cento...</i> <i>K2 ...rekonstrukcija gali kainuoti apie 12-14 mln. eurų...</i> <i>K2 ...Miestui naujosios stoginės nekainuos nei cento...</i> <i>K2 ...skirtą finansuoti nekilnojamyjū kultūros vertybių tvarkymo darbus, atsiliepė 28 pareiškėjai...</i> <i>KL3 ...neformaliojo vaikų švietimo krepšelio (toliau – NVŠ) finansavimas šiemet bus tęsiamas...</i> <i>KL3 ...savivaldybės biudžeto pajamos siekė kiek daugiau nei 131,7 mln. eurų...</i> <i>KL3 ...pajamos siekė kiek daugiau nei 131,7 mln. eurų, o tai beveik 2,2 mln. eurų...</i> <i>KL3 ...Ūkio ministerija pagal priemonę „SmartInvest Lt+“ paskirstys 10 mln. eurų Europos Sąjungos (ES) investicinių fondų lėšų...</i> <i>KL3 ...planuojamas dviejų etapų finansavimas: vasario–birželio ir rugsėjo–gruodžio mėnesiams...</i> <i>KL3 ...paskirstytos reprezentaciniams Klaipėdos miesto festivaliams 2016 m. iš dalies finansuoti lėšos...</i> <i>Š4...investicijų projektas – Šiaulių laisvosios ekonominės zonos atidarymas...</i> <i>Š4...skelbiamas Jaunimo iniciatyvų finansavimo konkurso tikslas...</i> <i>Š4...neformaliojo vaikų švietimo krepšelio finansavimas 2016 m. tęsiamas, lėšos numatytos 9 mėnesiams...</i> <i>Š4...Gerardo Bagdonavičiaus namui Aušros alėjoje restauruoti iš valstybės biudžeto skirta 60 tūkst. Eurų...</i>

Pastebima tendencija, kad ši kategorija labiausiai susijusi su finansais ir pinigais. Tokio pobūdžio komunikacinis turinys naujienose viešinamas dažnai, jis yra teigiamas, siejamas su savivaldybės veiklos planais ir jų įgyvendinimu. Tokio pobūdžio naujienose (visų keturių savivaldybių internetinėse svetainėse) viešinama informacija susijusi su savivaldybės biudžetu, lėšų paskirstymu pastatų, viešojo transporto atnaujinimu, lėšų skyrimu kultūriniais renginiais, švietimui.

22 lentelė. Kategorija „Vartojimas ir naudojimas“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Vartojimas ir naudojimas	<i>VI ...šiais metais ketina įsteigti 159 laikinas darbo vietas...</i> <i>VI ...šilumos kaina Vilniuje kovą mažės dar 0,33 euro...</i> <i>K2 ...šilumos kaina mažėja 12 procentų...</i> <i>KL3 ...„Danske Bank“ suteikė 14 mln. eurų vertės paskolą, kuri leis trigubai sumažinti skolai administruoti skirtas išlaidas...</i> <i>KL3 ...Atlyginimas už maitinimą tiesiogiai susijęs su vaikų lankomumu...</i> <i>KL3 ...miestiečių prašoma paaukoti vyriškų žieminių drabužių...</i> <i>Š4...Šiauliams skirta beveik 400 tūkstančių eurų vaikų neformaliojo švietimo programoms..</i>

„Vartojimas ir naudojimas“ – kategorija, kuri nukreipta į informaciją, aktualią visuomenei.

Visos naujienos yra aktualios visuomenei. Atsižvelgiant į tai, kad Vilniuje sukuriamos naujos darbo vienos, vilniečiams mažėja šildymo kaina, klaipėdiečiai tėvai ikimokyklinėse ugdymo įstaigose mokės tik už vaiko maitinimą, žiemos laikotarpiu benamiams prašoma paaukoti šiltų drabužių, Šiauliuose didinamas vaikų užimtumas ir tam papildomai skiriama beveik 400 tūkstančių lėšų, pagal analizuojamus teiginius galima išvelgti, kad savivaldybėse plėtojant ir vykdančią veiklą, yra atsižvelgiama į visuomenės poreikius ir komunikuojamas su tuo susijęs turinys.

23 lentelė. Kategorija „Darbas ir pašalpa“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Darbas ir pašalpa	<i>VI ...neformaliam vaikų švietimui skiriamas dalinis finansavimas – 15 eurų krepšelis per mėnesį...</i> <i>VI ...sutrikusio vystymosi kūdikių namuose pradėtos teikti dienos socialinės globos paslaugos negalią turintiems vaikams...</i> <i>VI ...sostinės benamiai gali glaustis nakvynės namuose...</i> <i>VI ...Socialiniai darbuotojai – psichologai bendraus su vaikais ir jaunimu jų susibūrimo vietose, teiks jiems asmeninę, socialinę pagalbą bei užsiims ugdymu...</i> <i>K2 ... numatyta 100 tūkst. eurų siekianti parama...</i> <i>K2 ...gyventojai skurstantiems paaukovojo 426 tonas ilgai negendančių maisto...</i> <i>KL3 ...tėvai mokės tik už vaikų maitinimo paslaugą...</i> <i>KL3 ...Benamiai į Nakvynės namus Šilutės pl. 8 bus priimami visą parą...</i> <i>KL3 ...užsiėmimo kaina – 2,90 Eur, iš kurių 2 Eur apmokami iš Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos...</i> <i>Š4...kviečia šiauliečius solidarizuotis su nepritekliaujančiomis šeimomis, globojamais vaikais, neįgaliaisiais, senyvo amžiaus žmonėmis ir aukoti jų maitinimui reikalingiausių ilgo galiojimo maisto produktų...</i>

Pastebima, kad komunikacinis turinys susijęs su žmonių pragyvenimu, kuris apima darbą, pašalpas, užimtumo didinimą, lygybę, naujienose akcentuojamas. Tai parodo atrinkti teiginiai, kuriuose minima apie vaikų švietimo finansavimo didinimą, teikiamą papildomą pagalbą negalią turintiems vaikams, žiemos metu benamiai kviečiami į nakvynės namus, maistas aukojamas per akciją „Maisto bankas“ – tai veiklos, kurių pagalba siekiama gerinti žmonių gyvenimą. Visos keturios savivaldybės padeda per pašalpas, akcijas, kvietimus gerinti socialiai pažeidžiamų asmenų gyvenimą ir apie tai pateikiama naujienose.

24 lentelė. Kategorija „Technologijos ir infrastruktūra“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Technologijos ir infrastruktūra	<p>V1 ...<i>Vilniuje nuolat gausėja įsikuriančių tarptautinių įmonių...</i></p> <p>V1 ...<i>įrengtas sensorinis kambarys, skirtas emocijų ir elgesio sutrikimų būklių pagerinimui vaikams su depresija...</i></p> <p>V1 ...<i>nacionaliniam mokslo centrui Vilniuje nustatyta konkreti vieta...</i></p> <p>V1 ...<i>Vilnius yra galimybių miestas – greitas ir atviras naujoms idėjoms bei iniciatyvoms...</i></p> <p>V1 ...<i>planai Lietuvoje – ne mažiau ambicingi: „Mūsų tikslas 2016-2020 į Lietuvą pritraukti apie 40-50 inovatyvių įmonių...</i></p> <p>K2 ...<i>stovi rekonstrukcijai ruošiamas S. Dariaus ir S. Girėno stadionas...</i></p> <p>K2 ...<i>ekonominis išsivystymas ir potencialas įvertintas tarptautiniu mastu...</i></p> <p>K2 ...<i>nacionalinis mokslo ir inovacijų centras bus statomas Kaune...</i></p> <p>K2 ...<i>sudaromų sandorių skaičius signalizuoja apie didėjančią gyventojų perkamąją galią...</i></p> <p>K2 ...<i>Kauno autobusų stoties statybos įsibėgėja...</i></p> <p>K2 ...<i>pastatytas atliekų rūšiavimo centras ženkliai sumažins į sąvartynus...</i></p> <p>KL3 ...<i>ne tik renovuos, bet ir iš pagrindų rekonstruos savo ikimokyklinio ugdymo įstaigą...</i></p>

Technologijos ir infrastruktūros funkcionavimas regione plėtojamas per statybos, transporto, informavimo, sveikatos ugdymo sritis. Šios sritys ypač aktualios ir apima teigiamus arba gerėjančius regiono rezultatus. Gerėjantys rezultatai gali būti pastebimi per verslumo mieste didinimą, sveikatos ugdymą, švietimo sistemos tobulinimą, naujų iniciatyvų įgyvendinimą, stadiono, stoties rekonstrukciją. Vieni iš geriausių yra tie siekiai, kurių rezultatai bus naudingi ir pasieks kuo didesnę visuomenės dalį, pavyzdžiui, Vilniuje ketinama įkurti „*Vilnius Tech Park*“ kompaniją, su parku bei jame veikiančiu startuolių akceleratoriumi „*StartupHighway*“. Tai – puiki vieta verslui, kuriame bus pritaikomos naujausios technologijos.

25 lentelė. Kategorija „Turtas ir dalijimasis“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys tekste
Turtas ir dalijimasis	<p>K2 ...<i>nekilnojamojo turto rinkoje Kaune pastebima svarbių pokyčių...</i></p> <p>K2 ...<i>dviračių nuomos paslauga Kaune turėtų atsirasti...</i></p> <p>K2 ...<i>įsibėgėja naujų viešojo transporto stotelių stoginių statybos...</i></p> <p>K2 ...<i>Kauno autobusų stoties statybos įsibėgėja...</i></p> <p>KL3 ...<i>specialistai renka informaciją apie apleistus kioskus ir imsis jų nukėlimo...</i></p> <p>KL3 ...<i>dalinami antrinių žaliavų rūšiavimo konteineriai...</i></p> <p>Š4...<i>socialinio būsto laukiančių šiauliečių eilė per artimiausius metus turėti sumažėti. Savivaldybė ketina už du su puse milijono eurų pirkti 55 butus...</i></p> <p>Š4...<i>bus vaišinama kvapnia arbata, vyks knygų loterija, bus galimybė pasiklausti gražios muzikos...</i></p>

Šioje kategorijoje svarbu būstas, socialinė gerovė. Socialinius būstus skirsto savivaldybė, ji rengia projektus, kad galėtų įsigyti tokių būstų, sumažintų laukiančiųjų eilę. Pavyzdžiui, Šiaulių miesto savivaldybė 2016 m. planuoja įsigyti net 55 socialinius būstus ir taip sumažinti laukiančiųjų eilę. Vilniaus miesto savivaldybė laukiančiųjų eilę ketina sumažinti pradėdama mokėti tam tikro dydžio kompensaciją, prie kurios pridėjus savus pinigus būtų galima išsinuomoti būstą legalioje rinkoje.

Apibendrinus analizuotus ekonominės srities duomenis galima teigti, kad prie kategorijos „*Apskaita ir reglamentavimas*“ naujienos buvo priskirtos dažniausiai (V1-4, K2-6, KL3-6, Š4-4). Šios kategorijos dažnumas yra panašus lyginant su keturiomis internetinėmis svetainėmis. Su finansiniais rodikliais susijusi teigiamo pobūdžio informacija viešinama dažnai, ši sritis svarbi siekiant įgyvendinti įvairaus pobūdžio programas. Prie kategorijų „*Gamyba ir ištekliai*“ (V1-6, K2-4, KL-1) bei „*Darbas ir pašalpa*“ (V1-4, K2-2, KL-3, Š4-1) naujienos paminėtos po kelis kartus, daugiausiai kartu komunikacinis turinys priskirtas iš V1. Prie kategorijos „*Keitimasis ir pervedimas*“ naujienos priskirtos

buvo rečiausi (3 naujienos iš trijų internetinių svetainių V1, K2, Š4). Ekonomika yra svarbi sritis, siekiant įgyvendinti planus daugelyje sričių, todėl jos egzistavimo sąsajų komunikaciniame turinyje atrasti galima dažnai, be ekonominio vystymosi, nebus plėtojamos jokios kitos miesto sritys.

Analizė pagal sritį: ekologija

Trečia sritis pasirinkta ekologija, nes darnaus vystymosi vienas iš komponentų yra aplinkos dimensija, kuri svarbi siekiant mažinti neigiamą aplinkos poveikį regione, subalansuoti pramonės plėtrą, švaresnę gamybą, plėsti aplinkosauginę veiklą. Ši sritis svarbi komunikuojant ir kuriant darnaus miesto informaciją apie regiono aplinkosauginę veiklą.

26 lentelė. Kategorija „Žaliava ir energija“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Žaliava ir energija	

Kategorija „Žaliava ir energija“ orientuota į konkrečius gamtinius išteklius (nafta, mineralai, metalai, dirvožemis, vaisingumas), jų gausą. Kadangi atrinktos savivaldybės ir miesto regiono, todėl šių išteklių neturi ir apie tai nekomunikuoja jokios informacijos.

27 lentelė. Kategorija „Vanduo ir oras“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Vanduo ir oras	<p>V1 ...per šį žiemos sezoną...</p> <p>V1 ...ateinančią savaitę į Vilnių sugrįš šiltesni orai...</p> <p>V1 ...šaltukas paspaudė ir ledas greitai užšalo...</p> <p>KL3 ...nustatė naują vidutinį suvartojamo geriamo vandens kiekį...</p> <p>KL3 ...pateikė ataskaitą dėl oro taršos priešasčių šiaurinėje miesto dalyje...</p> <p>Š4...pašalus ir atšilus orams būtina laikytis saugaus elgesio Šiaulių miesto vandens telkiniuose ir ant jų ledo taisyklių...</p> <p>Š4...Šiauliuose yra padidėjusi aplinkos oro tarša kietosiomis dalelėmis...</p>

Ekologija ir vanduo yra ypač susijusios sritys, kurios viena kitą papildo. Prie kategorija „Vanduo ir oras“ komunikuojamas turinys priskirtas parodantis metų laiką – žiemą, vėsią oro temperatūrą, padidėjusią aplinkos oro taršą. Ši informacija yra skirtinga tuo atžvilgiu, kad V1 pateikiama tik oro temperatūra, KL3 viešinamas suvartojamas vandens kiekis. Panašumas įžvelgiamas, kad KL3 ir Š4 padidėjusi mieste aplinkos oro taršą, o V1 ir Š4 pateikiama informaciją apie atvėsusią oro temperatūrą.

28 lentelė. Kategorija „Augalija ir gyvūnija“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Augalija ir gyvūnija	<p>V1 ...miško tvarkymo darbai bus atliekami norint atnaujinti sunaikintas žydų kapines...</p> <p>V1 ...P. Vileišio gatve pradėti tvarkyti Neries šlaitai...</p>

Pažymėtina, kad ekologijos samprata ypač susijusi su augalija ir gyvūnija. Galima daryti prielaidą, kad savivaldybės vykdydamos veiklas, tiesioginių programų su augalija ir gyvūnija mažai įgyvendina (tam yra kitų valstybinių įstaigų), todėl ir komunikacinis turinys priskirtas tik du kartus, tai – naujienos iš V1, kuriose akcentuojamas miškų tvarkymas žydų kapinėse ir Neries šlaitų tvarkymas.

29 lentelė. Kategorija „Būstas ir aplinka“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Būstas ir aplinka	<p>V1 ...karšto vandens avarijai būste...</p> <p>V1 ...skaičiuojama, kad iškritus sniegui liko nenuvalyta apie 30 proc. kiemų teritorijų...</p> <p>Š4...nustatė maksimalius daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros tarifus...</p> <p>Š4...planuojama atlikti G. Bagdonavičiaus namo restauravimo ir remonto darbus, atkuriant jo autentiškumą...</p>

Kategorijoje aplinka suprantama plačiąją prasme, ji apima parkus, gyvenviečių augaliją, jų priežiūrą, daugiabučių aplinką. Todėl aktualumas atsispindi per komunikacinį turinį (jis du kartus priskirtas V1 ir du kartus Š4) susijusį daugiabučių kiemų teritorijos tvarkymu, daugiabučio namo restauracija. su tuo susijusi informacija ypač aktuali gyventojams ir turi būti viešinama, nes apima jų gyvenamąją aplinką. Jie turi būti supažindinami su aplinka kurioje gyvena ir naujovėmis, kurių pagalba gali būti gerinama jų aplinka. Ypač kalbant apie daugiabučio renovacijas, svarbu pateikti tą informaciją aiškiai ir informatyviai.

30 lentelė. Kategorija „Statybos ir transportas“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Statybos ir transportas	<p>V1 ...keičiasi automobilių statymo tvarka dalyje Naujamiesčio mikrorajono gatvių...</p> <p>V1 ...tvarkomos avarinės duobės, plyšiai ir kitokie dangos pažeidimai net 53 sostinės gatvėse...</p> <p>V1 ...minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną bus draudžiamas transporto eismas Gedimino prospektu...</p> <p>V1 ...bendrovė „CityBee“ per 2016 metus automobilių parką išplės du kartus...</p> <p>K2 ... Kauno miesto gatvių vėl kur ne kur atveria duobes...</p> <p>K2 ...technika valė ir šlapios druskos mišiniu barstė svarbiausias miesto gatves...</p> <p>K2 ...Kauno miesto gatvių ir stovėjimo aikštelių įsigaliojo parkavimo sistemos pakeitimai...</p> <p>KL3 ... galimi vietinio susisiekimo maršrutų autobusų nukrypimai nuo eismo tvarkaraščių...</p> <p>KL3 ...pasikeitusių maršrutų trąšos koreguojamos taip...</p> <p>KL3 ...keičiama eismo tvarka Žalgirio – Naikupės gatvių sankryžoje...</p> <p>Š4...Po poros metų pabaigus statybą, ši įstaiga iš miesto centre esančios Trakų gatvės bus iškelta už miesto į Malavėniukų kaimą...</p> <p>Š4...draudžiamas automobilių eismas naujai įrengta Pročiūnų gatvės atkarpa...</p>

Akcentuotina, kad svarbu statybos susijusios su kelių gerinimu. Visuose Lietuvos miestuose keliai nėra geri, todėl siekiant juos tvarkyti, naujai asfaltuoti ar žiemos metu kelius barstyti druska, yra svarbu ir aktualu visuomenei. Komunikacinis turinys dažniausiai buvo viešintas V1. Šios srities įgyvendinimas priklauso nuo vietinės valdžios dėmesio ir prioritetinių sričių. Kauno miesto savivaldybė gerindama kelius, šiuo metu skiria didelį dėmesį ir lėšų, siekdami pagerinti esamą situaciją. Kai kuri informacija viešinama dėl informatyvumo Š4 "Draudžiamas automobilių eismas naujai įrengta Pročiūnų gatvės atkarpa", kad žmonės būtų mažiau klaidinami.

31 lentelė. Kategorija „Visuomeninė sveikata“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Visuomeninė sveikata	<p>V1 ...pasilikus nakvoti lauke, kyla reali grėsmė nušalti galūnes...</p> <p>V1 ... Traukti iš spintos pačiūžas vilniečius ragina ir sostinės meras...</p> <p>V1 ... kviečia pavasarį pradėti sportiškai bei sveikai...</p> <p>K2 ... bėgimo ir sveikos gyvensenos entuziastų maratonas...</p> <p>K2 ...dviračių nuomos paslauga Kaune turėtų atsirasti šio pavasario pabaigoje...</p> <p>K2 ... vyks Kauno bėgimo maratonas...</p> <p>K2 ... sporto festivalį-treniruočių dieną...</p> <p>K2 ... nemokamos „Judėk sveikai“ treniruotės...</p> <p>KL3 ...skirtas lietuvių fizinio aktyvumo skatinimui...</p> <p>KL3 ...darbo dienomis ves užsiėmimus baseine šiems klaipeidėčiams...</p> <p>Š4...skatinti šiauliečius daugiau judėti. Sveikesni žmonės ne tik geresnės nuotaikos, bet ir dirba efektyviau...</p>

Visuomeninei sveikatos sritis gali būti labiau suprantama kaip šviečiamojo ir ugdomo pobūdžio sritis, kuri pagal analizės duomenis dažniausiai viešinama K2. Čia visose naujienose galima įžvelgti skatinimą į aktyvų laisvalaikį, viešas sporto treniruotes. Visose savivaldybėse organizuojami su sportu susiję vieši renginiai siekiant skatinti žmonių aktyvų laisvalaikį: Vilniuje gyventojai kviečiami

čiuožinėti ant užšalusio ledo ir naujai išlietų čiuožyklių, aktyviai sportuoti, Kaune bus organizuojami bėgimo maratonai, sporto viešų treniruočių festivalis, Klaipėdoje suteikiama galimybė kai kuriems gyventojams lankyti baseino treniruotes, didinti fizinį aktyvumą, Šiauliuose žmonės raginami prisidėti prie aktyvaus laisvalaikio ir didesnio judėjimo.

32 lentelė. Kategorija „Emisija ir atliekos“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Emisija ir atliekos	<i>VI ... ėmėsi griežtesnės oro taršos prevencijos ir neteisėto atliekų deginimo kontrolės...</i> <i>K2 ...galimybė sudžiovintą dumblą naudoti kaip biokurą...</i> <i>K2 ...suskubo apsirūpinti nemokamais rūšiavimo konteineriais...</i> <i>K2 ...rūšiavimo konteinerių atsisakiusiems individualių namų savininkams...</i> <i>K2 ...biologinio komunalinių atliekų (MBA) apdorojimo įrenginių centras...</i> <i>KL3 ...pradeda veikti užstato už vienkartinės pakuotes sistema...</i> <i>KL3 ...dalinami antrinių žaliavų rūšiavimo konteineriai...</i> <i>Š4...organizuojama gaminių atliekų surinkimo akcija...</i> <i>Š4...dėl savavališkai suverstos atliekų krūvos Garažų gatvėje šalia garažų bendrijų...</i>

Darniame vystyme antrinis žaliavų panaudojimas ir šiukšlių rūšiavimas – vieni iš veiklos prioritetinių tikslų. Su tuo susijęs komunikacinis turinys buvo atrinktas iš visų savivaldybių internetinių svetainių, dažniausiai iš K2. Iš naujienų pobūdžio galima pastebėti, kad turinys skirtingas ir apima įvairias sritis: neteisėtas atliekų deginimas, galimybė sudžiovintą dumblą panaudoti kaip biokurą, rūšiavimo konteinerių dalinimas, centro įrengimas biologinių atliekų panaudojimui, užstato už vienkartinės pakuotes sistemos diegimas, gaminių atliekų surinkimo akcija, nelegalaus atliekų išpylimo.

Iš atrinktos informacijos pagal kategorijas galima pastebėti, kad informacija tiesiogiai turiniu susijusi su ekologija (priskirti 46 patvirtinantys teiginiai), jų komponentų plėtra ir vystymu, naujienose dominuoja rečiausiai (politika 73, ekonomika 70, kultūra 66). Pažymėtina, kad prie srities ekologija informacija dažniausiai pateikiama susijusi su transporto plėtra regionuose pagal kategoriją „*Statybos ir transportas*“ (V1-3, K2-3, KL3-3, Š4-3). Taip pat populiarėja informacijos turinys, kuriame pateikiama informacija susijusi su visuomenės sveikatingumo principų ugdymu, aktyvesniu laisvalaikiu, su tuo susijusių programų didesniu finansavimu, atliekų rūšiavimu, perdirbimu, tinkamu jų utilizavimu pagal kategorijas „*Visuomeninė sveikata*“ (V1-3, K2-2, KL3-2, Š4-1), „*Emisija ir atliekos*“ (V1-1, K2-4, KL3-2, Š4-2). Turinys pateikiamas siekiant visuomenę informuoti arba šviesti. Ekologija – sritis, kuri svarbi plėtojant su aplinka, atliekomis, oru, vandeniu, augalija, gyvūnija, ištekliais, transportu susijusią informaciją. Šių sričių kūrimui ir plėtojimui svarbi institucinė atsakomybė, kurios pagalba regione tausojama gamta ir jos ištekliai.

Analizė pagal sritį: kultūra

Ketvirta sritis – kultūra, nes ji reikšmingai prisideda prie darnaus vystymosi plėtojimo. Kultūros dimensija reikšminga siekiant bendrumo tarp individo veiklos būdų, idealų, priemonių, normų, vertybių, kurie padeda jiems integruotis į visuomenę. Kultūros dimensija ir darnaus vystymosi politika sietina su šiuolaikinei visuomenei svarbia sritimi socializacija, o kultūros perėmimas yra pagrindinė socializacijos dalis. Kultūrinė sritis svarbi komunikuojant informaciją visuomenei, nes kultūrinių

įpročių būtinumas, tobulinimas, pereinamumas gali turėti teigiamą įtaką žmogaus gyvenimui ir tolesniems įpročiams.

33 lentelė. Kategorija „Tapatybė ir įsipareigojimas“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Tapatybė ir įsipareigojimas	<i>VI ...Sostinės Savivaldybės Miesto plėtros departamentui pradeda vadovauti naujas direktorius...</i> <i>VI ...į Vilniaus miesto savivaldybės tarybos posėdį rinkosi geriausi sostinės krepšininkai...</i> <i>VI ...Mums labai svarbi kiekvieno gyventojų nuomonė ir bendruomenių pozicija pačiais įvairiausiais klausimais“, - sakė R. Balčiūnienė...</i> <i>K2 ...globėjas premjeras Algirdas Butkevičius džiaugiasi...</i> <i>K2 ...ambasadorius Toyoei Shigeeda užsiminė kartu su kolegomis ketinantys dalyvauti vykiančiame Kauno maratone...</i> <i>K2 ...D. Pavalkis: sveikas ir sąmoningas jaunimas – tvirtos valstybės pagrindas...</i> <i>KL3 ...Lietuvos merų klubo posėdyje bendru narių sutarimu išrinktas naujuoju šiuo klubo prezidentu...</i>

Kategorija siejama su priklausymu bendruomenėms, tautybės, religijos, kalbos įvairovės pripažinimu, tolerancija kitataučiams. Išskiriant savivaldybę, kurioje buvo pateikiama daugiausiai naujienų su visuomenei žinomą žmogumi, kuris kalbinamas tam tikra tema – Kauno miesto. Tai galima pastebėti ir iš atrinktų teiginių, kuriuose atsispindi A. Butkevičiaus, D. Palvalkio, T. Shigeedos požiūris kalbinta tema. Tokia naujiena įkeliama vidutiniškai kartą per savaitę ir toks tapatybės viešinimas išsiskiria iš kitų analizuotų internetinių svetainių.

34 lentelė. Kategorija „Kūryba ir poilsis“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Kūryba ir poilsis	<i>VI ...pasveikino ir apdovanojo sostinės puošimo konkurso „Kalėdinis Vilnius“ laimėtojus...</i> <i>VI ...meras vilniečių vardu pasveikino miesto krepšinio komandą...</i> <i>VI ...koncertas „Širdie, giedoki laisvę!“ vyks sausio 13-ąją 19:00 val. šv. Kotrynos bažnyčioje...</i> <i>VI ... šiandien pakelta dar viena – Žemės vėliava...</i> <i>VI ...Atvelykio šventės nuotaiką kurs...</i> <i>VI ...iškilmingai atidarytas jau 21-asis Vilniaus tarptautinis kino festivalis...</i> <i>VI ...moksleiviams bei kitiems renginyje dalyvavusiems svečiams buvo surengti civilinės saugos mokymai...</i> <i>VI ...kongresų centre „Litexpo“ apdovanotos sparčiausiai augančios Lietuvos regionų įmonės...</i> <i>VI ...puikus būdas pažinti miestą ir pamatyti viską, kas geriausia Vilniuje...</i> <i>VI .. vyko šventinė eisena „Lietuvos valstybės keliu“...</i> <i>K2 ...rengiama priešvėlykinė „Maisto banko“ akcija...</i> <i>K2 ...sporto festivalį-treniruočių dieną...</i> <i>K2 ...dalyviai turės progą susipažinti su tarpukario architektūros perlais, aplankyti išskirtiniu interjeru pasižyminčius privačius kauniečių namus...</i> <i>K2 ...kviečia kauniečius kartu švęsti laisvę...</i> <i>K2 ...kauniečiai Nacionalinį diktantą kviečiami rašyti keturiose miesto vietose...</i> <i>K2 ...išdalinti apdovanojimai...</i> <i>K2 ... Kauniečiai Vasario 16-ąją šventė galingai...</i> <i>K2 ...ekskursija leidžia pažinti, koks buvo Kaunas prieš 100 metų...</i> <i>KL3 ...prasidėjo tarptautinė prevencinė 7-10 klasių mokinių konferencija...</i> <i>KL3 ...skelbia AKCIJĄ „SVAIGALAMS – NE“...</i> <i>KL3 ...skelbia vaikų piešinių konkursą „Mano šeimos gydytojas“...</i> <i>KL3 ...kovo 19 d., 20.30 val. vietos laiku bus minima "Žemės valanda"...</i> <i>Š4...ant Prūdelio (Vilniaus g. 49) paruoštas ledas čiuožti pačiužomis...</i> <i>Š4...Šiaulių arenoje organizuojamas jau septintasis krepšinio turnyras „3x3“...</i> <i>Š4...kviečiame į Pasaulinės Žemės dienos renginį...</i>

Analizuojant atrinktus duomenis, prie šios kategorijos naujienos buvo priskirtos dažniausiai. Tai rodo, kad savivaldybės viešindamos informaciją, didelį dėmesį skiria kultūrinės veiklos komunikavimui. Viešinami renginiai, akcijos, konferencijos, kurias organizuoja pačios savivaldybės. Renginiai susiję pagal laikotarpį. Kadangi naujienos buvo atrenkamos nuo sausio iki kovo mėnesio, tai

visos savivaldybės pateikė naujienas, kuriose minimi sausio 13-sios, vasario 16-sios, kovo 11-sios dienų renginiai. Tai yra teigiami rezultatai, nes valstybinės institucijos turi ugdyti ir mokyti visuomenę švęsti valstybines šventes.

35 lentelė. Kategorija „Atsiminimas ir planavimas“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Atsiminimas ir planavimas	<i>V1 ... Vilniuje turėtų būti statomas paminklas Dr. Jonui Basanavičiui... K2 ... Kultūros paveldo statinio statusą turintys netvarkytini pastatai bus tvarkomi... KL3 ... Sausio 13-osios dienos išvakarėse uostamiestyje liepsnos net septyni laužai... KL3 ... Kuršių nerijos išsaugojimui reikalinga imtis ir ypatingų išsaugojimo veiksmų... Š4... Saulės mūšio pergalės įamžinimo memorialiniam kompleksui...</i>

Pastebima, kad išskirti teiginiai siejami su autentiškumu, tradicijų ir paveldo išsaugojimu, istorija. Todėl reikšmingais aspektais tampa naujienose minimos istorinės datos ir kiti svarbūs, įkvepiantys veiksniai, asmenybės. Viena iš tokių asmenybių – Lietuvos visuomeninis veikėjas Jonas Basanavičius, už kurio vykdytą veiklą Vilniaus miesto savivaldybė ruošiasi statyti paminklą, bendru sutarimu renkama paminklui vieta. Kauno miesto savivaldybė šioje srityje vykdo veiklą siekdama išsaugoti kultūrinio paveldo statinius, kurie dėl savo prastos būklės jau turi būti atrestauruoti. Klaipėdos miesto savivaldybė atsakinga už Kuršių nerijos išsaugojimą, todėl tai yra įtraukta ir į šių metų veiklos planą. Tokie planavimai priklauso nuo savivaldybės geografinės padėties. Kadangi Klaipėdos miesto savivaldybė ribojasi su pajūriu, todėl kiekvienais metais į veiklos planą yra įtraukiami darbai susiję su Kuršių nerija. Šiaulių miesto savivaldybės planuose organizuojami darbai, padedantys užbaigti Saulės mūšio įamžinimo vietą.

Kiekviena savivaldybė į savo veiklos planus įtraukia veiksmus, kurie susiję su jos geografine padėtimi. Tai yra svarbus aspektas, šiek tiek sąlygojantis ir nukreipiantis savivaldybės veiklas pagal to regiono istorinius reiškinius, ten gyvenusias garsias asmenybes, autentiškus pastatus, siekiant išsaugoti tradicijas ir paveldimumą.

36 lentelė. Kategorija „Įsitikinimas ir reikšmė“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Įsitikinimas ir reikšmė	<i>V1 ... Jau 12-ą kartą rengiami verslininkų apdovanojimai „Gazelė“... V1 ... darbo grupė pasiūlė paminklą Dr. Jonui Basanavičiui statyti istorinėje Vilniaus dalyje, senamiestyje... V1 ... Taryba galutinai nusprendė – paminklas Dr. Jonui Basanavičiui Vilniuje turi būti pastatytas naujai formuojamoje aikštėje... K2 ... esanti „Žalgirio“ arena yra geriausiai vertinama visoje Europoje... KL3 ... siekia, kad Klaipėda būtų paskelbta labiausiai dviračių transportą 2015 metais propagavusiu miestu... KL3 ... Taryba pritarė Kapinių priežiūros skyriaus 2015 m. veiklos ataskaitai... Š4... Šiaulių turizmo informacijos centras pristatė turizmo išteklius tarptautinės turizmo verslo parodos „BaltTour 2016“ išvakarėse... Š4... Saulės mūšio pergalės įamžinimo memorialiniam kompleksui...</i>

Kiekviena institucija, siekdama pratęsti tradicijas, sukuria ir organizuoja reikšmingus renginius, nusprendžia statyti paminklus, įgyvendinti ilgalaikius darbus. Tokios veiklos vykdomos ir viešinamos tam, kad būtų sulauktas pripažinimas, padėka iš visuomenės. Pagal šią kategoriją daugiausiai naujienų buvo priskirta iš V1 internetinės svetainės, kas rodo Vilniaus miesto aktyvumą viešinant veiklas, susijusias su reikšmingais įvykiais.

37 lentelė. Kategorija „Lytis ir kartos“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Lytis ir kartos	<i>VI ...atidaryta ikimokyklinio ugdymo įstaigų keramikos darbų paroda...</i> <i>VI ...vaikai iš specialiųjų ugdymo įstaigų ir pensionatų atveš paruošę gausybę molio dirbinių...</i> <i>VI ...Tinklalapyje rasite ir darbo su jaunimo skiltis...</i> <i>VI ...4-ųjų klasių moksleiviams nemokamai dalija „Vaiko konstituciją“...</i> <i>VI ...dalijamės Šv. Kristoforo gimnazijos moksleivių mintimis...</i> <i>K2 ... programos iš viso lankė 3670 mokinių...</i> <i>K2 ...vyresnių klasių moksleiviai nuo šiol mokysis kitaip...</i> <i>KL3 ...kviečia naudotis galimybe ir vykti į mokymo kursus, skirtus jauniems žmonėms ir su jais dirbantiems...</i> <i>Š4...NVO, kurios vykdo veiklą ne trumpiau kaip 1 metus ir vienija ne mažiau kaip 10 narių...</i> <i>Š4...Demografinė situacija Šiaulių mieste...</i> <i>Š4...Šiauliai toliau didina mokyklinio amžiaus vaikų užimtumą...</i>

Akcentuotina, kad svarbiais aspektais tampa įvairių kartų įtraukimas į visuomeninį ir aktyvų užimtumą. Todėl kiekviena savivaldybė, siekdama jį didinti, privalo skatinti ir remti veiklas, kurių pagalba ugdoma jaunoji karta, padedama įtraukti vyresnio amžiaus žmonių. Būtent su tuo susijusios veiklos ir komunikuojamos. Svarbu, kad ta veikla būtų kuo įvairesnė. Vilniaus miesto savivaldybėje II aukšto fojė atidaryta ikimokyklinio ugdymo įstaigų keramikos darbų paroda „*Pastatykime vaikystės pilį*“. Iš molo buvo nulipdyta daug pilių ir taip vaikai galėjo išreikšti savo kūrybiškumą.

38 lentelė. Kategorija „Tyrimai ir analizė“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Tyrimai ir analizė	<i>VI ...susipažinti su Vilniaus mieste veikiančių civilinės saugos sistemos pajėgų turima technika...</i> <i>VI ...labai domisi savo teisėmis ir užduoda daugybę jiems rūpimų klausimų...</i> <i>VI ...svarbiausia, kad mokyklose vaikams būtų sukurta gera mokymosi atmosfera...</i> <i>K2 ...išmanojoje 3D klasėje gimnazistai įvairius chemijos, biologijos ir kitų disciplinų reiškinius pažins virtualiai...</i> <i>K2 ...per 100 inžinierių, programuotojų, dizainerių ir kitų kūrėjų mokysis ir varžysis kūrybinėse dirbtuvėse...</i> <i>KL3 ...įgyvendinimo metu ir trejus metus po projekto veiklų įgyvendinimo pabaigos planuoja pritraukti daugiau privačių investicijų į mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų sritį...</i> <i>KL3 ...kviečia naudotis galimybe ir vykti į mokymo kursus, skirtus jauniems žmonėms ir su jais dirbantiems...</i> <i>KL3 ...darbuotojai gali prisidėti prie vaikų ir jaunimo gerovės stiprinimo, turėdami žinių apie jų raidos uždavinius ir aktyvaus darbo metodus...</i>

Atrinktais teiginiais norima perteikti, kad tyrimai ir analizė yra susiję su švietimu, mokslu, apmokymu ir tai svarbu kuriant ir ugdant jaunąją kartą. Todėl didžioji dalis yra nukreipta arba į pasiektus rezultatus (*VI „Susipažino su civilinės saugos sistemos pajėgų turima technika“*, *K2 „Per 100 inžinierių, programuotojų, dizainerių ir kitų kūrėjų mokysis ir varžysis kūrybinėse dirbtuvėse“*), arba skatinimą ir mokslo įpročių ugdymą (*VI „Svarbu, kad mokyklose vaikams būtų gera mokymosi atmosfera“*, *K2 „3D klasėje gimnazistai įvairius chemijos, biologijos ir kitų disciplinų reiškinius pažins virtualiai“*, *KL3 „planuoja pritraukti daugiau privačių investicijų į mokslinių tyrimų sritį“*, *KL „Kviečia naudotis galimybe ir vykti į mokymo kursus, skirtus jauniems žmonėms ir su jais dirbantiems“*). Tai rodo, kad savivaldybės veiklos planuose yra įtraukti konkretūs veiksniai, padedantys žmonėms tobulėti mokslo srityje. Juk svarbu, kad Kauno miesto savivaldybė skyrė lėšų 3D klasės įrengimui, žinant, kad Europoje bei JAV tokio pobūdžio klasių efektyvumo tyrimai rodo, kad jų nauda yra didelė moksleiviams ir mokytojams.

39 lentelė. Kategorija „Gerovė ir sveikata“ (sudaryta autorės)

Kategorija	Savivaldybė ir patvirtinantis teiginys
Gerovė ir sveikata	<i>K2 ...nauda yra neabejotina: pagerėja sveikata, miegas, nuotaika...</i> <i>KL3 ...kenksmingos medžiagos kelia didelę grėsmę žmogaus sveikatai ir gamtai...</i> <i>KL3 ...Klaipėdoje paskelbta gripo epidemija...</i>

Ši kultūros sritis plėtojama per žinių kaupimą susijusį su sveikatos gerinimu, komforto užtikrinimu, sveikos mitybos ugdymu, kūno saugojimu. Prisimenant, kad 2016 m. vasario mėnesį daugumoje Lietuvos savivaldybių dėl didelio sergamumo buvo paskelbta gripo epidemija, Klaipėdos miesto savivaldybėje ji irgi buvo paskelbta, tai atsispindi analizuotoje naujienoje. Gripo epidemija taip pat buvo paskelbta Kauno, Šiaulių miesto savivaldybėse.

Iš atrinktos informacijos galima pastebėti, kad prie kategorijos „Kultūra ir poilsis“ patvirtinantis teiginys priskirtas 24 kartus. Pabrėžtina, kad tose naujienose informacija dažniausiai pateikiama apie savivaldybės organizuotus renginius, nominacijas, akcijas, kuriose dalyvauja visuomenės nariai ir savivaldybės darbuotojai. Tai – teigiamo pobūdžio naujienos, kuriose pabrėžiama pozityvi informacija, parodanti, kad savivaldybė prisideda prie kultūrinio gyvenimo kūrimo. „Atsiminimas ir planavimas“ – kategorija, prie kurios patvirtinantis teiginys priskirtas buvo keturis kartus iš keturių internetinių svetainių V1, K2, KL3, Š4, ten informacija susijusi su istorija, paveldu, tradicija, autentiškumu. Svarbu paminėti, kad „Gerovė ir sveikata“ kita kategorija, prie kurios patvirtinantis teiginys iš naujienos priskirtas tris kartus iš trijų svetainių – K2, KL3, todėl galima daryti prielaidą, kad informacija apie sveikatingumą, psichinę sveikatą, sveiką mitybą anksčiau ir dabar, naujienose pateikiama retai.

Apibendrinant galima akcentuoti, kad keturiose internetinėse svetainėse naujienos pateikiamos apie vykdomas veiklas, padedančias svetainės lankytojui susidaryti nuomonę apie komunikuojamą turinį, kuris tik iš dalies sietina su darnaus vystymosi politika. Viešinant su politika susijusią informaciją, daugiausiai naujienų pateikė V1, priskirto prie teisė ir tvarka. Vienas iš komunikacijos turinio bruožų – turinio prasmė, kuri leidžia analizuojamą komunikacinį turinį palyginti tarp komunikacijos kanalų. Analizuojant naujienas internetinėse svetainėse (komunikacijos kanalas) ir atrenkant jose pateiktas naujienas (komunikacinis turinys) tarp keturių skirtingų internetinių svetainių galima pastebėti, kad visose svetainėse atrinktų naujienų kiekis buvo didelis (V1-52, K2-41, KL3-41, Š-36), kartais ta pati naujiena priskirta prie kelių kategorijų, kas rodo, kad naujienų turinys yra platus.

Komunikacinio turinio darnaus vystymosi kategorijos pagal miestus (Žr. 40 lentelė) parodo kiekvienos miesto savivaldybės komunikacinio turinio kiekybinį rodiklį ir procentinį intervalą.

40 lentelė. Darnaus vystymosi kategorijos pagal miestus procentais (sudaryta autorės)

	Šiaulių	Kauno	Klaipėdos	Vilniaus
Ekonomika	Iš viso: 9 (21%)	Iš viso: 24 (37%)	Iš viso: 15 (27%)	Iš viso: 26 (24%)
Gamyba ir ištekliai	0 (0%)	4 (6%)	1 (2%)	6 (6%)
Keitimasis ir pervedimas	1 (2%)	1 (2%)	4 (7%)	1 (1%)
Apskaita ir reglamentavimas	4 (10%)	6 (9%)	2 (4%)	5 (5%)
Vartojimas ir naudojimas	1 (2%)	1 (2%)	2 (4%)	5 (5%)
Darbas ir pašalpa	1 (2%)	2 (3%)	1 (2%)	4 (4%)
Technologijos, infrastruktūra	0 (0%)	7 (11%)	3 (5%)	5 (5%)
Turtas ir dalijimasis	2 (5%)	3 (5%)	2 (4%)	0 (0%)
Politika	Iš viso: 14 (33%)	Iš viso: 12 (18%)	Iš viso: 15 (27%)	Iš viso: 31 (29%)
Organizacijos ir institucijos	3 (7%)	0 (0%)	3 (5%)	3 (3%)
Teisė ir tvarka	2 (5%)	3 (5%)	2 (4%)	10 (9%)
Komunikacija ir kritika	3 (7%)	2 (3%)	5 (9%)	7 (7%)
Reprezentacija ir derybos	0 (0%)	1 (2%)	2 (4%)	5 (5%)
Apsauga ir sutartys	4 (10%)	3 (5%)	1 (2%)	2 (2%)
Dialogas ir taikymas	2 (5%)	3 (5%)	2 (4%)	3 (3%)
Etika ir atsakomybė	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (1%)
Ekologija	Iš viso: 9 (21%)	Iš viso: 12 (18%)	Iš viso: 10 (18%)	Iš viso: 13 (12%)
Žaliavos ir energija	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
Vanduo ir oras	2 (5%)	0 (0%)	2 (4%)	0 (0%)
Augalija ir gyvūnija	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (3%)
Būstas ir gyvenvietės	2 (5%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (2%)
Statybos ir transportas	2 (5%)	3 (5%)	3 (5%)	4 (4%)
Visuomeninė sveikata	1 (2%)	5 (8%)	2 (4%)	3 (3%)
Emisija ir atliekos	2 (5%)	4 (6%)	3 (5%)	1 (1%)
Kultūra	Iš viso: 10 (24%)	Iš viso: 17 (26%)	Iš viso: 15 (27%)	Iš viso: 37 (35%)
Tapatybė ir įsipareigojimas	0 (0%)	3 (5%)	1 (2%)	3 (3%)
Kūryba ir poilsis	1 (2%)	7 (11%)	4 (7%)	11 (10%)
Atsiminimas ir planavimas	1 (2%)	1 (2%)	2 (4%)	11 (10%)
Įsitikinimas ir reikšmė	1 (2%)	0 (0%)	2 (4%)	1 (1%)
Lytis ir kartos	6 (14%)	2 (3%)	1 (2%)	5 (5%)
Tyrimai ir analizė	0 (0%)	2 (3%)	3 (5%)	3 (3%)
Sveikata ir gerovė	1 (2%)	2 (3%)	2 (4%)	3 (3%)

Lentelės duomenys rodo, kad komunikacinis turinys iš savivaldybių internetinių svetainių dažniausiai viešinamas per skirtingas darnaus vystymosi sritis. Visų keturių miestų komunikuojamas turinys dažniausiai viešinamas šiose srityse: Š4 politika 33%, K2 ekonomika 37%, KL3 ekonomika, politika, kultūra po 27%, V1 kultūra 37%. Komunikuojamo turinio pasiskirstymas pagal sritis rodo, kad naujienos dominuoja pagal tuo metu vykdomas veiklas. Mažiausias procentas visur yra prie darnaus vystymosi srities ekologija, tai rodo, kad komunikacinis turinys priskirtas ekologijos ir aplinkos tematikai yra mažiausiai viešinamas per naujienos skiltį visuomenei, su šia sritimi yra mažiausiai įgyvendinama veiklų, kurias būtų galima viešinti.

3.4 Naujienų analizės komunikaciniai aspektai pagal kategorijas

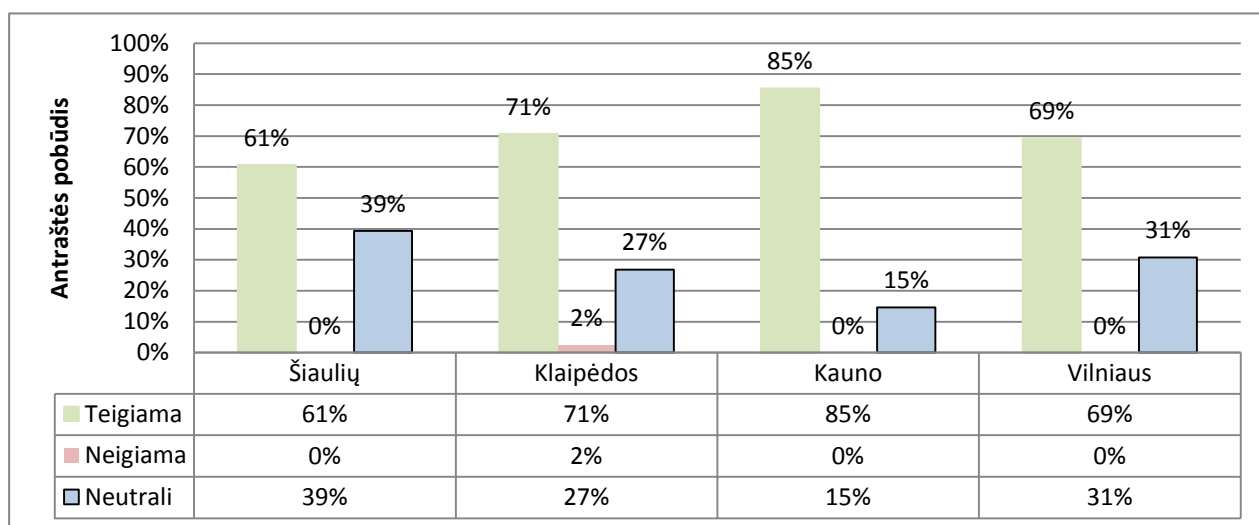
Siekiant detalesnės kiekybinės ir kokybinės naujienų analizės, išskirtos dar septynios kategorijos, kurios padeda aiškiau ir plačiau pateikti atrinktų naujienų duomenis. Išskirtos šios kategorijos:

- Naujienos data;
- Naujienos antraštė;

- Antraštės pobūdis;
- Kas pasisakė naujienoje;
- Problema/aktualija;
- Naujienos nuoroda;
- Konceptcija „*Darnus vystymasis*“.

Kategorijos „*Naujienos data*“, „*Naujienos antraštė*“ ir „*Naujienos nuoroda*“ buvo išskirtos dėlto, kad padėtų greičiau surasti analizuojamas naujienas savivaldybių internetinėse svetainėse. Svarbu tai, kad pakartotinai ieškant jos būtų tikslios ir nepasimestų tarp naujienų gausos. Naujienos antraštė ir jos data padeda atrinkti tik tas naujienas, kurios buvo skaitytos bei analizuotos pagal konkrečias kategorijas, todėl yra užtikrinamas atrinktos naujienos tikslumas. Naujienos nuoroda tiesiogiai nukreipia į internetinės svetainės puslapį ir taip pat padeda greitai surasti analizuotus naujienos duomenis.

Kita kategorija yra „*Antraštės pobūdis*“, ji svarbi tuo, kad padeda analizuojamas naujienas atrinkti į teigiamas, neigiamas arba neutralias. Pagal naujienos pobūdį, naujiena galima susieti su jame pateikiamu turiniu, jo požiūriu, kuriame informacija pateikta teigiamo, neigiamo arba neutralaus pobūdžio ir pagal tai padeda vertinti aprašomą problemą, veiksmą, situaciją, poelgį ar išsakytą požiūrį (Žr. 18 pav.).

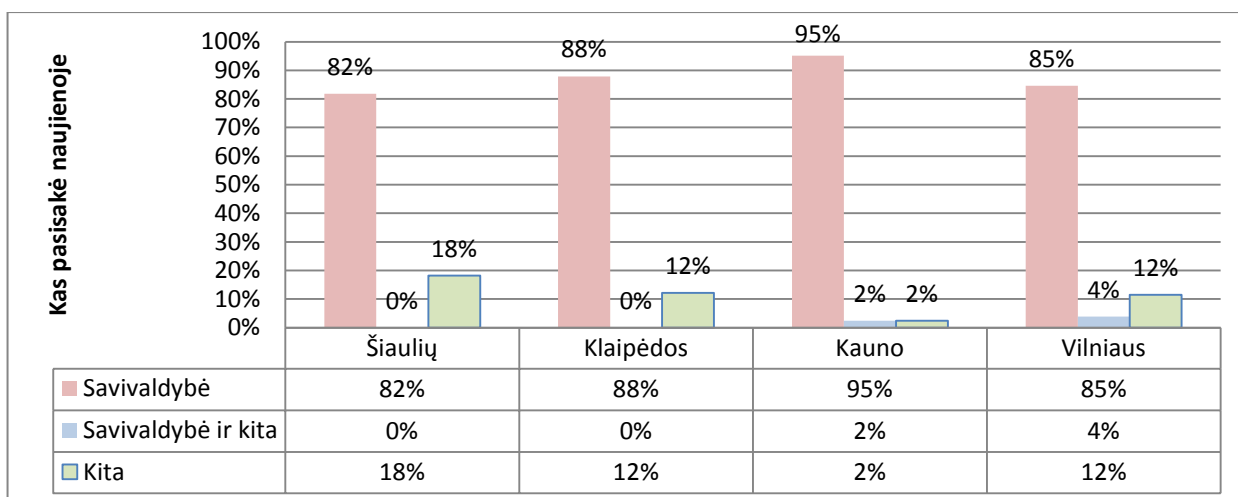

18 pav. Kategorija „Antraštės pobūdis“ pagal Šiaulių, Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus savivaldybių internetinėse svetainėse atrinktas naujienas (sudaryta autorės)

Diagramoje kiekvienos savivaldybės procentų suma sudaro 100% bendro naujienų skaičiaus (Š4-33, KL3-41, K2-41, V1-52). Iš diagramoje pateiktų duomenų galima pastebėti tendenciją, kad savivaldybių internetinėse svetainėse naujienos dažniausiai pateikiamos teigiamo pobūdžio. Šis rodiklis didžiausias visose keturiose internetinėse svetainėse: Š4 (61%), KL3 (71%), K2 (85%), V1 (69%). Teigiamo pobūdžio naujienos padeda gerai vertinti skaitomą informaciją, ją susieti su pozityvia veikla, kurios dėka sprendžiamos iškilusios problemos, analizuojamos situacijos, viešinami renginiai,

akcijos, konferencijos ar svarbūs susitikimai. Neutralaus pobūdžio naujienų pateikta šiek tiek mažiau, procentine išraiška tai yra Š4 (39%), KL3 (27%), K2 (15%), V1 (31%). Tokio pobūdžio naujienose viešinama informacija susijusi su neutralia žinia, kurią tiesiog norima pranešti to regiono gyventojams. Tai dažniausiai būna susiję su tam tikrais statistiniais duomenimis, kvietimais kur nors dalyvauti, teikti paraiškas, ar tiesiog pateikiama neutralaus pobūdžio informacija apie uždarytą miesto gatvę, paankstintą viešojo transporto važiavimo grafiką. Naujienos su neigiamo pobūdžio informacija svetainėse visai nedominuoja, tokio pobūdžio naujiena buvo atrinkta tik viena (Klaipėdos savivaldybės internetinėse svetainėje, tai sudaro tik 2%), kurioje buvo rašoma apie gripo epidemijos paskelbimą mieste.

Dar viena kategorija „Kas pasisakė naujienoje“ buvo išskirta tam, kad padėtų įvertinti naujienos turinį – kas pasisakė apie joje rašytą informaciją. Tai yra informacijos turinyje minima savivaldybė (galėjo būti paminėtas meras, Savivaldybės Taryba, Savivaldybės administracija, Savivaldybės administracijai pavaldus skyrius) arba konkreti kita įstaiga, žmogus (Žr. 19 pav.).

19 pav. Kategorija „Kas pasisakė naujienoje“ pagal Šiaulių, Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus savivaldybių internetinėse svetainėse atrinktas naujienas (sudaryta autorės)

Diagramoje kiekvienos savivaldybės procentų suma sudaro 100% bendro naujienų skaičiaus (Š4-33, KL3-41, K2-41, V1-52). Vertinant rodiklius pagal diagramą galima pastebėti, kad naujienose dažniausiai minima savivaldybė, kurios internetinėje svetainėje pateikta informacija: Š4 (82%), KL3 (88%), K2 (95%), V1 (85%). Pastebima tendencija, kad naujienos, kurios yra atrinktos iš konkrečios savivaldybės internetinės svetainės, todėl jose dažniausiai minima informacija būtent susijusi su jos veikla, kurią ji pati paskelbia. Nepaisant to, kai kuriose naujienose buvo pateikiama informacija ir apie kitos įstaigos viešinamą informaciją, dažniausiai tai pasitaikė Šiaulių savivaldybės internetinėje svetainėje 18%. Pavyzdžiui, naujienoje „*Padidėjo aplinkos oro tarša*“ rašoma apie padidėjusią aplinkos oro taršą kietosiomis dalelėmis ir tą informaciją pateikė Aplinkos apsaugos agentūra. Naujienoje „*Labdaros renginys skirtas pasaulinei vėžio dienai paminėti*“ viešinama informacija apie šį renginį, kur ir kada jis vyks, renginio organizatorius yra VšĮ „*Šiaulių paliatyvios pagalbos ir slaugos*

centras“, kuris naujienoje minimas. Trejose atrinktose naujienose minima savivaldybė ir kita institucija: V1 – „*Vilnius stebi oro kokybę ir rengia naują šildymo planą*“, V1 – „*Atidaryta ikimokyklinio ugdymo įstaigų keramikos darbų paroda „Pastatykite vaikystės pilį“*“, K2 – „*Šį savaitgalį – „Maisto banko“ akcija*“.

Siekiant didesnio informuotumo apie atrinktas naujienas, buvo išskirta kategorija „*Problema/aktualija*“, kurioje trumpai aprašyta tema arba naujienos aktualija. Naujienos problematika dažniausiai susijusi su gyvenimiškomis ir to regiono problemomis ar įvykiais, kurie padeda apibendrinti analizuojamą komunikacinį turinį (Žr. 41 lentelė).

41 lentelė. Naujienos problema/aktualija ir jai priskirta kategorija (sudaryta autorės)

Kategorija	Naujienos problema/aktualija
Aplinka	<i>K2 ...naujos stotelės ir suoliukai Kaune...</i> <i>KL3 ...lopšelis-darželis bus renovuotas ir modernus iki 2017 metų...</i>
Bendradarbiavimas	<i>KL3 ...didėja supratimas tarp seniūnaičių ir savivaldybės vadovų...</i>
Ekonomika	<i>K2 ... sukūrė dalijimosi transportu platformą...</i> <i>Š4 ...prašo lėšų Saulės mūšio pergalės įamžinimo memorialiniam kompleksui užbaigti...</i>
Emisija, atliekos	<i>K2 ... antrinių žaliavų panaudojimo plėtra...</i>
Kultūrinis gyvenimas	<i>V1. ...prasidėjo kino festivalis...</i> <i>V1 ... prisijungimas prie akcijos „Žemės valanda“...</i>
Pilietis	<i>V1 ...laukiami kandidatai į visuomeninius komitetus...</i> <i>K2 ...skiriama kauniečiams finansinė parama dėl kultūros paveldo statiniams..</i> <i>Š4 ...diskutuojama su visuomene dėl problemų, kurias sukelia alkoholio vartojimas...</i> <i>Š4 ...gyventojų prašoma užpildyti anketą...</i>
Sveikata, pagalba	<i>KL3 ...Klaipėdoje paskelbta gripo epidemija...</i> <i>K2 ... siekiama padėti skurdžiai gyvenantiems žmonėms...</i>
Švietimas	<i>K2 ... studentai kūrė naujus išradimus...</i> <i>KL3 ...vaikų dienos centro darbuotojai nuolatos gilina žinias ir kelia kvalifikaciją...</i> <i>Š4 ...Šiauliai didina mokyklinio amžiaus vaikų užimtumą...</i> <i>KL3 ...kviečia į mokymus jaunimą, su jais dirbančius specialistus...</i>
Transportas ir keliai	<i>V1 ...viešas transporto problematikos registras...</i> <i>K2 ... Kauno gatvėse daug duobių...</i>

Lentelėje pagal turinio analizę pateikiami susisteminti ir apibendrinti kategorijos „*Problema/aktualija*“ duomenys. Galima pastebėti, kad naujienų temos dominuoja panašios, nes išskiriamos devynios analogiškos kategorijos: aplinka, bendradarbiavimas, ekonomika, emisija ir atliekos, kultūrinis gyvenimas, pilietis, sveikata ir pagalba, švietimas, transportas ir keliai.

Paskutinė kategorija buvo išskirta „*Koncepcija darnus vystymasis*“, kuria siekta atkreipti dėmesį į tai, ar iš viso savivaldybių internetinėse svetainėse galima rasti konkrečią, analizuojamą sąvoką. Pabrėžtina, kad darbe svarbu įvertinti, ar ji pateikiama tik per turinį susijusį su analizuotų sričių (politika, ekonomika, ekologija, kultūra) informacija, ar sąvoka „*Darnus vystymasis*“ įtraukta yra į savivaldybių naujienų skiltį, kuri gali būti viešinama per vykdomas veiklas ir prioritetines sritis.

Naujienų analizė parodė, kad koncepcija „*Darnus vystymasis*“ savivaldybių internetinėse svetainėse minima labai retai. Ši sąvoka paminėta vieną kartą Klaipėdos miesto savivaldybės

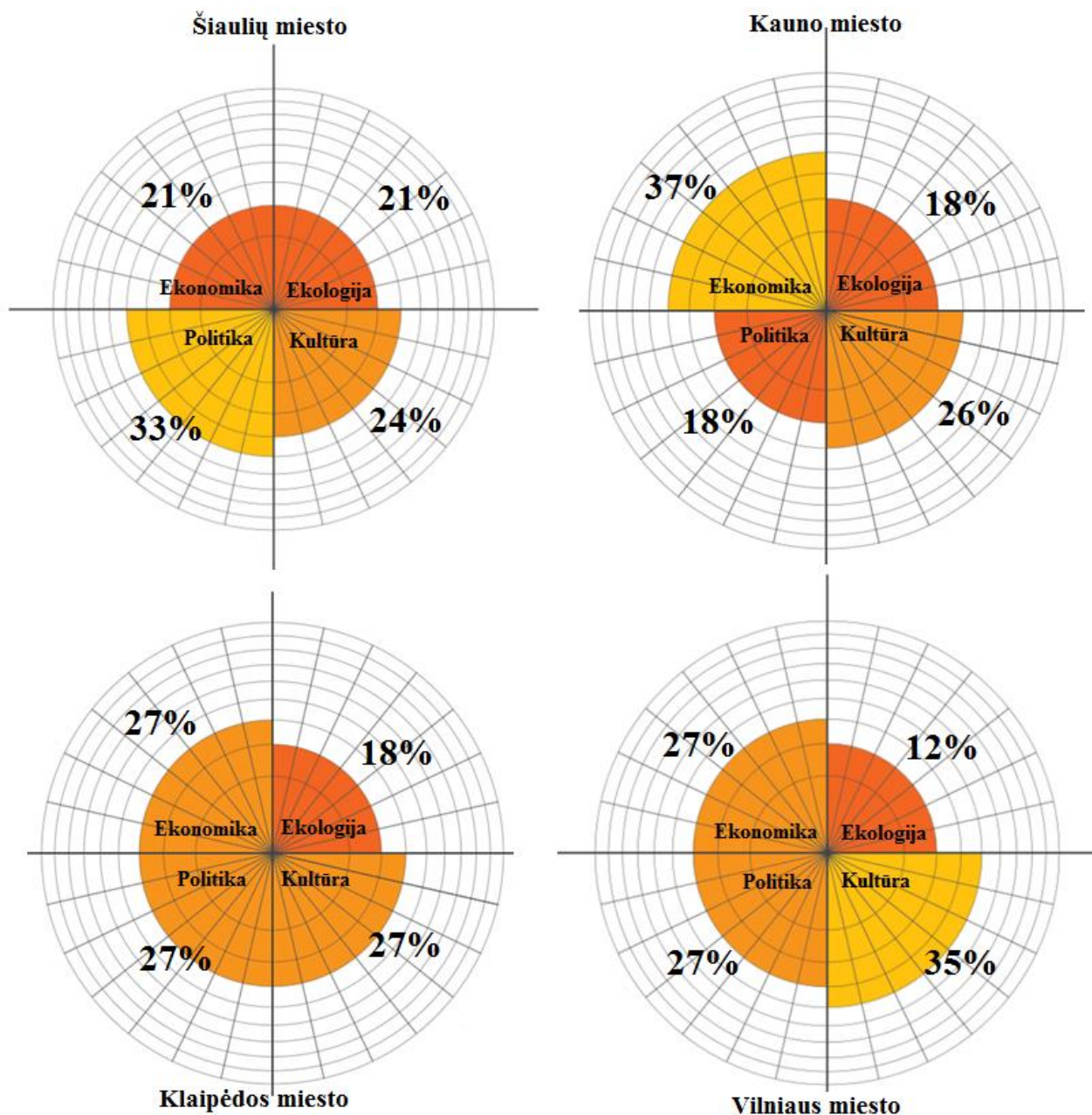
internetinėje svetainėje, nes savivaldybė patvirtino Darnaus judumo priemonių planą. Klaipėdos miesto savivaldybė 2015 m. gruodžio 22 d. T2-333 nutarimu „2016-2018 metų strateginis veiklos planas“ 2016-sius paskelbė darnaus judumo metais. Darnaus judumo bendras priemonių plano tikslas – kviesti diskusijai gyventojus, kokie projektai turi būti vystomi, siekiant efektyviai panaudoti išteklius užtikrinant gyventojų judėjimo tvarką mieste. 2016 metų tikslas siejasi su visuomenės skatinimu naudotis ekologiškais transporto priemonėmis mieste, todėl regione bus įrengti nauji 5 elektromobilių įkrovos punktai, o Klaipėdos miesto savivaldybės administracija kviesdama visus pereiti prie ekologiško transporto, savo poreikiams įsigis 2 elektromobilius.

Pastebimos tendencijos, kad savivaldybės internetinėse svetainėse naujienos dažniausiai pateikiamos teigiamo pobūdžio, kuriose minima savivaldybė ir kurios internetinė svetainė analizuojama. Galima daryti prielaidą, kad tam įtakos turi noras viešinti tik institucijos vykdomą veiklą, apie tai suteikti daugiau informacijos gyventojams, komunikuoti jiems aktualias žinias, susijusias su jų gyvenimo sąlygų kūrimu ir užtikrinimu. Svarbiu aspektu tampa tai, kad naujienos turi turėti reikšmę visuomenės nario gyvenime ir tik tada, kai jos bus susijusios su gyventojų asmenine patirtimi, institucija iš jo sulauks suinteresuotumo, motyvacijos, diskusijos, aktyvaus dalyvavimo.

3.5 Savivaldybių komunikuojamo turinio „Darnūs ratai“

Kad duomenys būtų sistemiškai ir tiksliai atrinkti, prie keturių raktinių žodžių (politika, ekonomika, ekologija, kultūra) buvo išskirtos kategorijos, padedančios detalizuoti tos srities naujienų komunikacinį turinį. Tam, kad detalizavimas parodytų kurios srities komunikacinis turinys pateikiamas dažniausiai, jis pateikiamas vaizdiniu „Darnūs ratai“ pavidalu. „Darnūs ratai“ padeda įvertinti per tam tikrą lokalią vietą pavaizduotą konkrečią sritį, pavyzdžiui, miesto ar miesto regiono procesą, susijusį su viena iš keturių disciplinų plėtra. Šis procesas yra plati valdymo apžvalga, kuri gali būti naudojama įvertinti nedidelių arba stambių projektų, kuriojančių bendrą tvarumo planą regione (circlesofsustainability.org, 2016). Pateikiami keturi „Darnūs ratai“, kurie identifikuoja miestų darnaus vystymosi politikos komunikacinio turinio pateikimą pagal jų internetines svetaines.

Kiekybinės duomenų analizės rodikliai perkeltami į procentinę išraišką, pagal kurią sudaromas kiekvienos miesto savivaldybės darnus ratas (Žr. 41 lentelė). Miesto savivaldybės „Darnus ratas“ sudarytas ir pavaizduotas remiantis kiekybiniais duomenimis, bendra procentų suma (100%) ir darniame rate (Žr. 10 pav.) esančiais devyniais kokybės lygiais (nuo kritiškai iki energingai). Taigi „Darnaus rato“ konkrečios srities lygis kinta kas 11 (100/9~11,11). Reminatis šiuo (11) rodikliu buvo sudaromas kiekvienos srities (ekonomikos, politikos, ekologijos, kultūros) lygis, kuris pritaikytas komuikuojamo turinio dažnumui pagal procento dydį (kuo didesnis procentas, tuo atitinkamos srities komunikuojamas turinys visuomenei viešinamas dažniau).

20 pav. Šiaulių, Kauno, Klaipėdos, Vilniaus komunikuojamas turinys pateiktas „Darnūs ratai“ pavidalu (sudaryta pagal circlesofsustainability.org, 2016)

„Darnūs ratai“ parodo (Žr. 20 pav.), kad informacijos pateikimas miesto regione tarp keturių sričių skirtingas ir dominuoja pagal P. W. James (Žr. 11 pav.) išskirtus lygius nuo blogai iki gerai-, tai yra per keturis lygius. Šiaulių miesto savivaldybės internetinėje svetainėje informacija daugiausiai komunikuojama susijusi su politikos (33%) sritimi, mažiausiai su ekonomikos (21%) ir ekologijos (21%) sritimis. Kauno miesto savivaldybė komunikacinį turinį dažniausiai nukreipia į informaciją, susijusią su ekonomika (37%) (gerai-). Lyginant Klaipėdos miesto savivaldybės trijų sričių (kultūros 27%, politikos 27%, ekonomikos 27%) ir Vilniaus miesto savivaldybės dviejų sričių (ekonomikos 27%, politikos 27%) komunikuojamo turinio duomenų pateikimą, jis yra toks pats dvejose srityse, nes atspindi tą patį procentą (po 27%). Galima pastebėti, kad Klaipėdos miesto savivaldybė internetinėje svetainėje vienodai dažnai informaciją viešina ekonomikos, kultūros ir politikos srityse, o Vilniaus miesto savivaldybė – politikos, ekonomikos. Tačiau Vilniaus miesto savivaldybė daugiausiai

informacijos komunikuoja susijusios su kultūros sritimi (35%), viešindama informaciją apie kūrybą, poilsį, veiklų planavimą, tyrimus ir analizę. Pastebima tendencija, kad visuose miestuose didžiausias dėmesys skiriamas į skirtingas sritis, apie kurias pateikiama informacija aktuali valdomam regionui. Mažiausiai komunikuojama informacija susijusi su ekologijos sritimi V1-12%, K2-18%, KL-18%, Š4-21%. Tai rodo mažą institucijų informacijos viešinimą apie ekologiją ir aplinką, kurios tematika gali būti susijusi su augalija, gyvūnija, emisija ir atliekomis, fizine sveikata, higiena, vandeniu ir oru.

Atliekant keturių didžiausių Lietuvos savivaldybių internetinių svetainių turinio analizę pastebėta, kad darnus vystymasis savivaldybių internetinėse svetainėse minimas labai retai, išskirta tik viena naujiena. Visas kitas naujienų turinys priskirtas konkrečiai kategorijai, kuri atspindi vieną iš keturių darnaus vystymosi sričių. Pagal darnaus vystymosi sričių kategorijas daugiausiai naujienos komunikuojamos ir priskirtos politikos sričiai – 76, mažiausia ekologijos 46. Ekonomikos ir kultūros sritys dominuoja pagal konkrečias kategorijas. Ekonomikos srityje populiariausia kategorija „Apskaita ir reglamentavimas“ 20, o kultūroje „Kūryba ir poilsis“ 24. Prie šių kategorijų visos keturios savivaldybės vienodai aktyviai viešino informaciją, susijusią su finansiniais rodikliais bei laisvalaikiu, tai rodo, kad temos susijusios su laisvalaikiu, renginiais, mokslo laimėjimais bei finansais, pinigais, mokesčiais. Darnūs ratai padėjo vaizdiškai pateikti analizuotas darnaus vystymosi komunikacijos sritis. Išryškėjo, kad komunikacinis turinys savivaldybėse komunikuojamas per skirtingas sritis, tai yra Šiauliuose daugiausiai komunikuojama apie politinės srities komunikacinį turinį, kuris sudaro 33%, Kauno miesto savivaldybė daugiausiai viešina apie ekonominės srities komunikacinį turinį, kuris siekia 37%, Klaipėdos miesto savivaldybės internetinėje svetainėje komunikacinis turinys vienodai dažnai viešinamas apie ekonomikos, politikos, kultūros sritis ir sudaro po 27%, Vilnius miesto savivaldybės internetinėje svetainėje kultūros srities komunikacinis turinys sudarė 37%. Tai rodo, kad skirtingų sričių informacija kiekvienoje savivaldybėje yra viešinama skirtingai, atsižvelgiant į tai, kokios veiklos sritys tuo metu yra įgyvendinamos valdžios institucijose ir apie jas pateikiama informacija.

IŠVADOS

1. Darnaus vystymosi koncepcijos aiškinime egzistuoja vieninga samprata, kuri vaidina esminį vaidmenį tenkinant visuomenės narių poreikius, siekiant užtikrinti jų gyvenimo kokybės gerovę. Darnų vystymąsi sudaro trys pagrindinės sritys – aplinkos, ekonominė, socialinė, kurių sąsajos turi reikšmingą poveikį šiam vystymuisi ir gali būti komunikuojamas per darnaus vystymosi dimensijas. „Darnūs ratai“ padėjo vaizdiškai pateikti komunikuojamas darnaus vystymosi sritis, per kurias gali būti visuomenei viešinamas komunikacinis turinys.
2. Savivaldybės – vietinio valdžios lygmens institucijos, turinčios daug galių įsitraukti į darnaus vystymosi sričių įgyvendinimą valdomame regione, kurių veiklą svarbu viešinti. Savivaldybės, turinčios internetinę svetainę, privalo per ją komunikuoti informaciją, susijusią su įgyvendinamomis veiklos sritis. Tačiau tam, kad darnaus vystymosi komunikuojamas turinys būtų aktualus ir įdomus valdomo regiono gyventojams, privalo sietis su savivaldybės pagrindinėmis veiklos kryptimis ir prioritetinėmis sritimis.
3. Atlikus keturių savivaldybių internetinių svetainių turinio analizę pagal darnaus vystymosi komunikacijos sritis nustatyta kad:
 - 3.1. Politika siejama su institucijų galimybe kuruoti ir įgyvendinti sritis, kurios plėtojamos per savivaldybės etinius sprendimus, atsakingumą, dialogo ir derybų kūrimą, teisinės ir įstatyminės srities plėtojimą, kurių pagalba kuriamas bendradarbiavimas bei komunikavimas tarp institucijų ir visuomenės. Analizė parodė, kad komunikacinis turinys, sietinas su politikos sritimi, dažniausiai viešinamas per naujienas. Tai rodo, kad savivaldybės didžiausią dėmesį informacijos viešinime skiria tai informacijai, kuri labiausiai atspindi konkrečios institucijos atliktą, įgyvendinamą teigiamą veiklą. Atlikus analizę buvo suskaičiuoti 76 priskirti teiginiai, akcentuojantys vieną iš darnaus vystymosi politikos sričių kategorijų. Prie šios kategorijos teiginių priskita daugiausiai, o tai parodo, kad politikos srities komunikacinis turinys yra viešinamas dažniausiai.
 - 3.2. Ekonomika laikoma pagrindine ir svarbiausia sritimi darnaus vystymosi politikoje, nes prisideda prie visų veiklos sričių įgyvendinimo finansiniais ir ekonominiais aspektais. Nepaisant ekonominio reikšmingumo, tokio pobūdžio komunikacinis turinys prie kategorijų priskirtas 70 kartų. Ekonominės srities komunikacinis turinys išsiskiria tuo, kad jame pateikiamos konkrečios finansinės detalės, verslo plėtra, gyventojų užimtumo didinimo galimybės, pašalpos skyrimas ir visa tai aktualu visuomenei, nes liečia jų asmeninio gyvenimo gerovės kūrimą.
 - 3.3. Ekologija yra viena iš darnaus vystymosi sudedamųjų dalių, kuri svarbi plėtojant su aplinka, atliekomis, oru, vandeniu, augalija, gyvūnija, ištekliais, transportu susijusią informaciją. Ši informacija yra specifinio turinio, apimanti siauresnę viešinos

informacijos turinį. Turinio analizė atskleidė, kad komunikacinis turinys priskirtas šiai sričiai turi ugdomojo ir šviečiamojo pobūdžio informaciją susijusią su gamtos ir jos išteklių saugojimu. Akcentuotina tai, kad šio pobūdžio turinys naujienose rastas rečiausiai ir priskirtas vos 46 kartus.

3.4. Kultūra darnaus vystymosi politikoje svarbi tuo, nes padeda kurti tolerantiškumą, kūrybiškumą tarp visuomenės narių, ugdo jaunąją kartą. Komunikacinis turinys susietas su kultūra didžiausią reikšmę turi, kai visuomenė informuojama apie laisvalaikį, kultūrą ir poilsį. Tai atsispindėjo turinio analizėje, kai prie kategorijos „Kultūra ir poilsis“ naujienos buvo priskirtos 24 kartus (daugiausiai iš visų kategorijų).

4. Atlikta keturių didžiausių Lietuvos miesto savivaldybių internetinių svetainių turinio analizė parodė, kad savivaldybėse nei viena sritis neišsiskyrė ypač dideliu informacijos viešinimu:

4.1 Šiaulių, Kauno, Klaipėdos, Vilniaus savivaldybių darnūs ratai parodė, kad informacijos pateikimas internetinėse svetainėse, pagal keturias darnaus miesto sritis, yra panašus. Pagal keturis dėmenis naujienų komunikuojamas turinys išryškėjo taip: Vilniaus miesto saivaldybėje daugiausiai viešinamas kultūros srities komunikacinis turinys – 35 %, Klaipėdos miesto savivaldybės internetinėje svetainėje daugiausiai viešinamas ekonomikos, politikos, kultūros komunikuojamas turinys po 27 %, Kauno miesto savivaldybės internetinėje svetainėje ekonomikos srities – 37 %, Šiaulių miesto savivaldybės internetinėje svetainėje politikos komunikacinis turinys, kuris siekia 33 %. Procentai rodo, kad kiekviena savivaldybė naujienas pateikia priskirtas vis kitai sričiai, viešindama daugiausiai konkrečios srities naujienas apie tas veiklas, kurios tuo metu per veiklas įgyvendinamos savivaldybėje. Klaipėdos miesto savivaldybė informaciją viešina vienodai net trijose srityse, tai rodo, kad visos trys sritys yra komunikuojamos pastoviai. Ekologijos sritis visose keturiose internetinėse svetainėse viešinama rečiausiai, todėl ir darnaus vystymosi ekologiniai aspektai naujienose skaitomi rečiausiai.

4.2 Gauti analizės duomenys parodė, kad savivaldybių internetinėse svetainėse koncepcija „Darnus vystymasis“ nedominoja. Ji buvo paminėtas vieną kartą Klaipėdos miesto savivaldybės internetinėje svetainėje. Ši savivaldybė 2015 metų pabaigoje patvirtino Darnaus judumo priemonių planą, todėl naujienų skiltyje analizuojama koncepcija buvo paminėta vieną kartą, ją susiejant su įgyvendinama veikla. Kitose savivaldybių internetinėse svetainėse naujienos viešinamos tik pagal darnaus vystymosi sritis, nes komunikuojamas turinys atspindi informaciją susijusią su savivaldybės veiklomis per politinę, ekonominę, kultūrinę ir ekologinę dimensijas.

REKOMENDACIJOS

Atlikus Šiaulių, Kauno, Klaipėdos, Vilniaus miestų savivaldybių internetinių svetainių turinio analizę, pateikiamos rekomendacijos tolesniems tyrimams:

1. Atlikta analizė parodė, kad koncepcija darnus vystymasis savivaldybių internetinėse svetainėse beveik neminima, todėl visuomenė apie darnų vystymąsi iš viešojo sektoriaus institucijų neturi galimybės sužinoti. Tai sąlygoja tolesnių tyrimų, dėl kokių priežasčių savivaldybės neskiria dėmesio naujienų skiltyje pateikti informacijos apie darnų vystymąsi, poveikį.
2. Rekomenduojama atlikti vienos iš keturių didžiausių Lietuvos savivaldybių skyrių vedėjų, darbuotojų ir vadovų interviu analizę, siekiant išsiaiškinti respondentų požiūrį į darnaus vystymosi politikos plėtrą ir įgyvendinimą jų valdomame regione. Taip pat dėmesį skirti į tai, koks savivaldybės vadovų požiūris apie darnaus vystymosi politikos informavimą ir švietimą, viešinant visuomenę naujienas.
3. Siūloma atlikti ir longitudinius tyrimus, norint įvertinti, ar mažesnės savivaldybės internetinėse svetainėse naujienų skiltyje viešina/neviešina apie darnų vystymąsi informacijos. Jeigu savivaldybė veiklos programoje yra patvirtinusi ir įgyvendina darnaus vystymosi strategiją, tai apie tai gali būti viešinama informacija visuomenei mažesnėse savivaldybėse.

LITERATŪROS SĄRAŠAS:

1. Aleksandravičius A., Žukovskis J. (2011) *Kaimo bendruomenių raida ir jų veiklos tikslai: siekiant darnumo visuomenėje*. Management Theory Studies for Rural Business Infrastructure Development. Nr. 1 (25)
2. Astrauskas A. (2004) *Svarbios valstybės ir vietos savivaldos teorijų sąvokos*. Vilnius: UAB „Ciklonas“.
3. Augustinaitis A. (2003) *Valdymo komunikacija: žinių visuomenės įtaka viešajam administravimui*. Informacijos mokslai 2003 (27), p. 9-22.
4. Barredo J. I., Demicheli L. (2003) *Urban sustainability in developing countries' megacities: modelling and predicting future urban growth in Lagos*. [žiūrėta 2016-02-05]. Prieiga internete: <file:///C:/Users/MAMA/Downloads/kcx1227.pdf>
5. Baltic News Service (2014) *Valdžios interneto svetainių kokybė gerėja*. [žiūrėta 2016-05-05]. Prieiga internete: <http://lzinios.lt/lzinios/Lietuva/valdzios-interneto-svetainiu-kokybe-gereja/184820>
6. Berelson B. (1984) *Content analysis in communication research*. New York: Hafner.
7. Bitinas B., Rupšienė L. ir Žydžiūnaitė V. (2008) *Kokybinių tyrimų metodologija: vadovėlis vadybos ir administravimo studentams*. Klaipėda: S. Jokūžio leidykla-spaustuvė.
8. Bleischwitz R. (2004) *Governance of sustainable development: co-evolution of corporate and political strategies*. [žiūrėta 2016-02-04]. Prieiga internete: file:///C:/Users/MAMA/Downloads/1873_Bleischwitz.pdf
9. Brands K., Voltmer K. (2011). *Political communication in Postmodern democracy*. [žiūrėta 2016-03-15]. Prieiga per internetą: <http://www.rasaneh.org/Images/News/AttachFile/28-1-1391/FILE634701836798281250.pdf>.
10. Brown J., Gaudin P. ir Moran W. (2014) *PER and Communication in Local Government and Public services*. London: United Kingdom.
11. Chakrabarty C. (2012) *Public Administration in a Globalizing World. Theories and Practices*. London EC1Y 1SP: United Kingdom.
12. circlesofsustainability.org (2016) *Circles of Social Life*. [žiūrėta 2016-02-04]. Prieiga internete: <http://www.circlesofsustainability.org>
13. Čiegis R. (2004) *Ekonomika ir aplinka: subalansuotos plėtros valdymas: monografija*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
14. Čiegis R. (2008) *Darnus ekonomikos vystymasis*. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
15. Čiegis R., Dilius A. ir Mikalauskiene A. (2013) *Darnaus vystymosi sričių dinamikos vertinimas Lietuvoje*. Regional formation and development studies No.1 (11)
16. darnusvystymasis.lt (2009) *Istorija*. [žiūrėta 2016-04-04]. Prieiga internete: <http://darnusvystymasis.gpf.lt/lt/istorija>

17. Dillard J., Dujon V. ir King M. C. (2009) *Understanding the Social dimension of sustainability*. New York: Routledge, p. 4.
18. Domarkas V., Juknevičienė V. ir Kareivaitė R. (2012) *Institucinės dimensijos vaidmuo darnaus vystymosi koncepcijoje*. Viešoji politika ir administravimas, 2012 (11), p. 461-472.
19. Domarkas V., Laukaitytė A. ir Mačiukas V. (2012) *Lietuvos Respublikos savivaldybių interneto svetainių išvystymo lygio vertinimas*. Viešoji politika ir administravimas, 2012, p. 23-36.
20. European Commission (2016) *Guidelines for defining and measuring websites*. [žiūrėta 2016-03-04]. Prieiga internete: http://ec.europa.eu/ipg/plan/creation_site/definition/index_en.htm
21. European commission (2016) Sustainable development. [žiūrėta 2016-03-04]. Prieiga internete: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>
22. Europos Tarpdisciplininių tyrimų institutas (2014) *Valstybės institucijų interneto svetainių tyrimo ataskaita*. [žiūrėta 2016-05-01]. Prieiga internete: http://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/Veikla/Veiklos_sritys/Reikalavimai_interneto_svetainems/2014_m_tyrimas/Ataskaita%202014.pdf
23. Girdzijauskas S. ir Štreimikienė D. (2014). *Darnaus vystymosi fundamentaliosios prielaidos. Darnaus vystymosi paradigma ir jos raida*. In D. Štreimikienė (red.), *Darnaus vystymasis: teorija ir praktika: kolektyvinė monografija* (p. 31-55). Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
24. Habermasas J. (1984) *The theory of communicative action vol. 1. Reason and the rationalization of society*. Boston: Beacon Press
25. Hopwood B., Mellor M. ir O'Brien, G. (2005) *Sustainable Cities Research Institute*. University of Northumbria, Newcastle on Tyne, UK , p.13.
26. Hughes O. E. (2003) *Public management administration*. New York: Palgrave.
27. Informacinės visuomenės plėtros komitetas (2014) *Informacinės visuomenės plėtros 2014 metų apžvalga*. [žiūrėta 2016-05-04]. Prieiga internete: <http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwi31r1s7HMAhUqAZoKHeRxAggSQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fstatistika.ivpk.lt%2Fataskaitos%2Fatsisiusti%2F4050&usg=AFQjCNEj7q9V5MgtoetiJ3-h20S3sPRc3g&bvm=bv.120853415,d.bGs>
28. Italijos regiono ATITM (2016) *Sustainable Development*. [žiūrėta 2016-05-04]. Prieiga internete: http://www.sogesid.it/english_site/Sustainable_Development.html
29. James P. W. (2015) *Urban sustainability in theory and practice: circles of sustainability*. Abingdon: Routledge.
30. Khatkhat H. R., Yaqoob S. ir Basri R. (2003) *Communication skills module*. [žiūrėta 2016-03-04]. Prieiga internete:

<http://www.hec.gov.pk/InsideHEC/Divisions/LearningInnovation/Documents/Learning%20Portal/NAHE/communication%20skills%20module.pdf>

31. Krankalis R., Anzelytė R. (2013) *Darnaus vystymosi nuostatų įgyvendinimas kaimiškose savivaldybėse*. [žiūrėta 2016-03-16]. Prieiga internete: http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/Kaimas/2013_5/krankalis_anzelyte.pdf
32. Lietuvos savivaldybių portalas (2016) *Savivaldybės/Vietos savivaldos raida Lietuvoje*. [žiūrėta 2016-04-15]. Prieiga internete: <http://www.savivaldybes.lt/savivaldybes/index.php?lang=lt&gr=savivaldosraida&id=109>
33. LR Aplinkos ministerija (2012) *Darnus vystymasis*. [žiūrėta 2016-04-15]. Prieiga internete: http://www.am.lt/VI/rubric.php3?rubric_id=1034
34. Mamedaitytė S. (2003) *Ryšiai su visuomene (autorizuota metodinė medžiaga)*. [žiūrėta 2016-04-15]. Prieiga internete: http://mediabv.lt/resursai/vrstudija/Rysiai_su_visuomene_S.Mamedaityte.pdf
35. Matulionis A. V. (2002) *Sociologija*. Vilnius: Homo Liber
36. McNair B. (2011). *An introduction to political Communication*. London: Routledge.
37. Morkevičius V. (2005) *Terra incognita: kiekybinė viešosios politikos diskurso analizė*. Viešojo politika ir administravimas. 2005 (11), p. 74-85
38. Morkevičius V. (2015) *Įvadinis kursas į kompiuterizuotą kokybinių duomenų analizę*. [žiūrėta 2016 04-15]. Prieiga internete: http://www.lidata.eu/index.php?file=files/mokymai/NVivo/nvivo.html&course_file=nvivo_II_2_7.html
39. Narvydaitė M. (2008) *Darni plėtra: iššūkis ar rožinė svajonė*. [žiūrėta 2016-05-16]. Prieiga internete: <http://www.delfi.lt/verslas/nekilnojamas-turtas/darni-pletra-issukis-ar-rozine-svajone.d?id=18686240>
40. Novikovas A. (2005) *Vietos savivaldos institucijų įgaliojimai ir gebėjimai įgyvendinti policijos uždavinius*. Prieiga internete: https://www.mruni.eu/upload/iblock/6aa/006_novikovas.pdf
41. Oman I., Spangenberg H. (2002) *Assesing social sustainability*. [žiūrėta 2016-02-16]. Prieiga internete: <http://web205.vbox-01.inode.at/Data/personendaten/io/Sousse2002.pdf>
42. Paquier M., Villeneuve J. P. (2012) *Marketing management and communications in the public sector*. London and New York: Roulledge Taylor Francis Group.
43. Pruskus V. (2004). *Sociologija*. Vilnius: Vilniaus teisės ir verslo kolegija.
44. Puškorius S. (2006) *Savivaldos institucijų socialinis politinis veiksmingumas*. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas.
45. Roberts J. (2011) *Environmental policy*. New York: 711 Third Avenue.

46. Rodman P. W. (1968) *Development administration: aobstacles, theories and implication for planning*. [žiūrėta 2016-05-16]. Prieiga internete: <http://unesdoc.unesco.org/images/0007/000755/075535eo.pdf>
47. Rudzevičius J., Guseva N. (2006) Interneto svetainės kokybės vertinimo ypatumai. *Ekonomika*, 2006, p. 75-90.
48. Statneckytė S. (2013) *Mediatizacijos įtaka politinės komunikacijos kultūrai*. *Tiltai*, 2013,3 (64), p. 153-162.
49. Stoner J. A., Freeman R. D. ir Gilbert D. R. (2001) *Vadyba*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
50. Sustainable development knowledge platform (2016) *Division for sustainable development*. [žiūrėta 2016-02-16]. Prieiga internete: <https://sustainabledevelopment.un.org/about>
51. Circles of Sustainability (2016) *Profile circles*. [žiūrėta 2016-05-16]. <http://www.circlesofsustainability.org/circles-overview/profile-circles/>
52. Telešienė A. (2015) *Įvadinis kursas į kompiuterizuotą kokybinių duomenų analizę*. [žiūrėta 2016-04-16]. Prieiga internete: http://www.lidata.eu/index.php?file=files/mokymai/NVivo/nvivo.html&course_file=nvivo_III_3_1.html
53. Tidikis R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija: vadovėlis*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.
54. Varėnos rajono savivaldybės tarybos 2012 m. balandžio 24 d. sprendimas Nr. T-VII-388 „Dėl pritarimo Čepkelių-Dzūkijos Pan parko darnaus turizmo plėtros strategijai“.
55. Vidaus reikalų ministerija (2010) Savivaldybių administracijų struktūrų analizė. [žiūrėta 2016-04-16]. Prieiga internete: <http://vrm.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes/analizes>
56. Vinčiūnienė (2009) *Viešųjų ryšių demokratijos kaita, arba kaip šiuolaikinėje politikos komunikacijoje propaganda įgauna naujas pateisinamas formas*. [žiūrėta 2016-04-16]. Prieiga internete: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2009~ISSN_1822-1114.N_9.PG_47-65/DS.002.0.01.ARTIC
57. Visuotinė lietuvių enciklopedija Sam-Skl (2012). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
58. Willner S. (2006) *Strategic Communication for Sustainability Development*. Schneller Druck: Reutlingen.
59. Zielanka J. (2015) *Media and politics in new democracies. Europe in a Comparative perspective*. Oxford: Oxford University Press.

ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija. Žin., 1992, Nr. 33-1014.
2. Lietuvos Respublikos Seimas (1994) *Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas*. (1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533). [žiūrėta 2016-04-04]. Prieiga internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=494469
3. Lietuvos Respublikos Seimas (2006) *Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymas*. (2006 m. liepos 11 d. X-752). [žiūrėta 2016-04-04]. Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=280580&p_query=&p_tr2=
4. Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimas Nr. IX-1154 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorinio bendrojo plano“. Žin., 2002, Nr. 110-4852
5. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija (2016) *Teisės aktų projektų svarstymas komitetuose*. [žiūrėta 2016-04-04]. Prieiga internete: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=15322&p_k=1
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“. Žin., 2003, Nr. 38-1739.
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimas Nr. 1160 „Dėl nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“. Žin., 2003, Nr. 89-4029.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija (2016) *Veiklos sritys*. [žiūrėta 2016-04-04]. Prieiga internete: <http://lrvk.lrv.lt/lt/apie-vyriausybes-kanceliarija/veiklos-sritys>
9. Klaipėdos miesto savivaldybės Tarybos 2015 m. gruodžio 22 d. nutarimas „2016-2018 metų strateginis veiklos planas“. [žiūrėta 2016-05-04]. Prieiga internete: <http://www.infolex.lt/klaipeda/Default.aspx?Id=3&DocId=169567>